

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

ČÁSTEČNÉ ZASTAVENÍ EXEKUCE VŮČI
MAJETKU MANŽELA POVINNÉHO
rigorózní práce

Mgr. Barbora Holá

Plzeň 2020

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Katedra občanského práva

Občanské právo a civilní proces

ČÁSTEČNÉ ZASTAVENÍ EXEKUCE VŮČI
MAJETKU MANŽELA POVINNÉHO
rigorózní práce

Mgr. Barbora Holá

Plzeň 2020

„Prohlašuji, že jsem tuto rigorózní práci zpracovala samostatně, a že jsem vyznačila prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpala způsobem ve vědecké práci obvyklým“

Plzeň únor 2020

.....

Barbora Holá

Na tomto místě bych ráda poděkovala JUDr. Jitce Wolfové, za cenné připomínky a odborné rady, kterými přispěla k vypracování této rigorózní práce.

Obsah

Úvod.....	7
1 Vymezení pojmů.....	10
1.1 Exekuce obecně.....	10
1.1.1 Historie exekučního řízení.....	11
1.1.2 Exekuce v současné době.....	14
1.1.2.1 Osoba soudního exekutora.....	16
1.1.2.2 Účastníci řízení.....	17
1.1.2.3 Exekuční titul.....	18
1.1.2.4 Průběh exekuce.....	20
1.1.3 Institut zastavení exekuce.....	23
1.2 Manželské majetkové právo.....	25
1.2.1 Historický vývoj manželského majetkového práva.....	26
1.2.1.1 Manželské majetkové právo dle zákona č. 265/1949 Sb.....	27
1.2.1.2 Manželské majetkové právo dle zákona č. 40/1964 Sb.....	29
1.2.2 Manželské majetkové právo v současné době.....	33
1.2.2.1 Zákonný režim.....	35
1.2.2.2 Smluvní režim.....	38
1.2.2.2.1 Seznam listin o manželském majetkovém režimu.....	39
1.2.2.3 Režim založený rozhodnutím soudu.....	41
2 Částečné zastavení exekuce vůči majetku manželky povinného, respektive možnosti postihu majetku manželky povinného v rámci exekuce.....	45
2.1 Obecný úvod (předpoklady podání návrhu na částečné zastavení – aktivní, rozhodná data).....	46
2.1.1 Aktivní legitimace manželky povinného v exekuci.....	46
2.1.2 Rozhodná data.....	47
2.2 Částečné zastavení exekuce na návrh manželky povinného.....	50
2.2.1 Procesní obrana manželky povinného a rozsah možností postihu jejího majetku do dne 30. 6.2015.....	50
2.2.1.1 Vylučovací žaloba.....	51
2.2.1.2 Možnosti postihu majetku manželky povinného napříč časovými obdobími.....	53
2.2.1.2.1 Postih společného jmění manželů do konce roku 2013.....	53

2.2.1.2.2 Postih společného jmění manželů od 1. 1. 2014 do 30. 6. 2015..	56
2.2.1.2.3 Postih výlučného majetku manželky povinného do konce roku 2012.....	58
2.2.1.2.4 Postih výlučného majetku manželky povinného v období od 1. 1. 2013 do 30. 6. 2015.....	58
2.2.2 Procesní obrana manželky povinného a rozsah možností postihu jejího majetku po dni 1. 7. 2015.....	59
2.2.2.1 Návrh manželky povinného na částečné zastavení exekuce.....	59
2.2.2.2 Postih společného jmění manželů po dni 1. 7. 2015.....	59
2.2.2.3 Postih výlučného majetku manželky povinného po dni 1. 7. 2015.....	62
3 Částečné zastavení exekuce vůči majetku manželky povinného v praxi (konkrétní vybrané a rozebrané příklady).....	67
3.1 Postih výlučného majetku bývalé manželky povinného po dni 1. 7. 2015 a blíže k možnosti postihu majetku dříve náležícího do společného jmění manželů.....	67
3.2 Postih majetku manželky povinného po zrušení bezpodílového spoluvlastnictví manželů.....	73
3.3 Postih společného jmění manželů pro dluh vzniklý před uzavření manželství a před 1. 1. 2014.....	76
3.4 Příkazání pohledávky z účtu manželky povinného u peněžního ústavu pro dluh spadající do společného jmění manželů.....	78
4 Komparace.....	83
4.1 Slovenská právní úprava.....	85
4.1.1 Manželka povinného v rámci slovenské právní úpravy exekuce.....	85
4.1.2 Komparace slovenské právní úpravy s českou právní úpravou.....	90
4.2 Německá právní úprava.....	92
4.2.1 Manželka povinného v rámci německé právní úpravy exekuce.....	92
4.2.2 Komparace německé právní úpravy s českou právní úpravou.....	97
Závěr.....	100
Seznam použité literatury a dalších pramenů.....	103
Seznam příloh.....	110

Úvod

Stát jako právní pojem státovědy lze vymezit třemi podpojmy, a to státní mocí, státním lidem a státním územím. Státní moc je primárně uplatňována pomocí právního řádu, tj. primárně pomocí zákonů. Aby mohla být státní moc plně uplatňována, musí stát zajistit, aby tyto právní normy byly pro své adresáty nejen závazné, ale též aby bylo jejich dodržení vymahatelné. V civilním právu dochází k nucené vymahatelnosti vykonatelného rozhodnutí příslušného rozhodujícího orgánu, tj. vykonatelného rozhodnutí vzešlého z nalézacího řízení, a to v rámci zvláštního řízení, jež nazýváme civilní exekuční řízení (dále jen „exekuční řízení“). Bez exekučního řízení by rozhodnutí vzešlá z nalézacího řízení, ač vykonatelná, byla sice právně závazná pro subjekty práva, které zavazují, avšak jejich vykonatelnost by byla téměř na libovůli subjektu povinného. Tedy bylo by na subjektu povinném, zda by povinnost mu uloženou rozhodnutím vzešlým z nalézacího řízení splnil či nikoliv. Je tedy zcela zřejmé, že exekuční řízení je nezbytnou a neopomenutelnou součástí civilní práva, bez které by státní moc v rámci civilního práva byla nevymahatelná.

Správně nastavený, tj. efektivní a rychlý, právní režim exekučního řízení jako jediný může zajistit naplnění všech funkcí exekučního řízení, tedy dosáhnout realizace splnění povinnosti uložené rozhodnutím nalézacího řízení osobě povinné vůči osobě oprávněné. Avšak nelze říci, že mezi řízením nalézacím a řízením exekučním existuje bezprostřední návaznost. Řízení exekuční je zcela samostatným řízením, které je specifickým druhem řízení civilního, tj. kromě obecných základních procesních zásad civilního řízení se v exekučním řízení uplatňují rovněž specifické procesní zásady. Těmito jsou zásada zákonné ochrany povinného, zásada přednosti, zásada priority nebo zásada proporcionality¹. Je nutné dodat, že řízení exekuční je řízením sekundárním, kterému vždy musí řízení nalézací předcházet, když právě výsledkem řízení nalézacího má být vykonatelné rozhodnutí, které se po marném uplynutí lhůty ke splnění povinnosti osobě povinné stává podkladem pro zahájení řízení exekučního, a to pouze na návrh osoby oprávněné. Je tedy zcela zřejmé, že aby následovalo řízení exekuční po řízení nalézacím, musí dojít k nekonání osoby povinné, která nesplní povinnosti jí uložené vykonatelným rozhodnutím vzešlým z nalézacího řízení, a naopak ke

¹ Podrobněji k zásadám exekučního řízení viz kapitola 1.1.

konání osoby oprávněné, jež bude na základě takového rozhodnutí vzešlého z nalézacího řízení podáním exekučního návrhu vůči osobě povinné iniciovat zahájení řízení exekučního.

V civilním právu rozlišujeme dva druhy exekučních řízení, tj. výkon rozhodnutí, a tzv. alternativní formu – exekuci, vykonávanou soudním exekutorem, když „soudní výkon rozhodnutí je výlučnou cestou, kterou se vymáhají rozhodnutí vydaná ve věcech ochrany proti domácímu násilí, ve věcech péče soudu o nezletilé, včetně věcí mezinárodních únosů nezletilých dětí a rozhodnutí orgánů Evropské Unie“², kdy v těchto případech je vyloučena exekuce vedená soudním exekutorem. Tato práce je zaměřena na exekuční řízení vykonávané soudním exekutorem. Tento způsob exekučního řízení je v současné době rozšířenějším druhem exekučního řízení, když primární odlišností od výkonu rozhodnutí soudem je samotný orgán, jenž vykonává exekuční činnost, kdy v exekučním řízení vedeném soudním exekutorem je tímto orgánem soudní exekutor, jehož si k výkonu exekuce zvolila osoba oprávněná. Dále na rozdíl od výkonu rozhodnutí soudem není osoba oprávněná nucena se předem rozhodovat, který způsob výkonu rozhodnutí si zvolí. Způsob provedení exekuce v exekučním řízení vedeném soudním exekutorem volí sám soudní exekutor a způsoby může též kombinovat. Je tedy zcela zřejmé, že je to právě soudní exekutor, kdo má větší pravděpodobnost, že bude exekučované plnění úspěšně vymoženo.

Přestože z výše uvedeného je patrné, že účastníky exekučního řízení jsou primárně osoba oprávněná a osoba povinná, případně osoby oprávněné a osoby povinné, účastníkem exekučního řízení může být též manžel či manželka osoby povinné, je-li v něm postihován majetek, jenž je jeho či její, nebo majetek, který náleží do společného jmění manželů. V tomto případě jsou osobami povinnými nejen ten, komu byla vykonatelným rozhodnutím nalézacího řízení uložena povinnost, ale i jeho manžel. Manžel povinného má v exekučním řízení stejná práva jako samotný povinný, ovšem jen vůči té části exekuce, jež postihuje jeho majetek, tj. i manžel povinného může podat návrh na částečné zastavení exekuce v rámci tohoto rozsahu. Právě institut částečného zastavení exekuce vůči majetku manžela povinné či manželky povinného, (dále jen „manžela povinného“)³, je

2 WINTEROVÁ, Alena; MACKOVÁ, Alena. *Civilní právo procesní*. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-077-2. str. 58

3 Autorka práce si je zcela vědoma zákonné dikce mající na mysli manžela povinného, když zákon obvykle používá mužské označení jedinců, které má na mysli. Vzhledem ke svému působení na

předmětem této práce, když právní úprava, jež pojednává o možném postižení majetku manžela povinného v rámci exekuce, byla v posledních letech hojně novelizována a vzhledem k vývoji exekučního práva, lze předpokládat, že novelizována bude i do budoucna.

exekučním úseku se autorce ovšem zdá velmi nepřilnavé, když z valné většiny se jednalo právě o manželky povinných a nikoliv o manžele.

1 Vymezení pojmů

Aby tato práce mohla postoupit do svého merita, tedy představení institutu částečného zastavení exekuce vůči majetku manželky povinného s jeho klady a zápory, které přináší současná právní úprava, potažmo právní úprava předcházející, již je potřeba aplikovat díky přechodným ustanovením současné právní úpravy, když exekuce přes své základní principy nastíněné v podkapitolách následujících je mnohdy vedena i několik let, a následně práce mohla postoupit do sekce - uvedení právní úpravy v jiných zemích Evropské Unie, kdy komparace s jejich právní úpravou přinese kýžené zhodnocení úpravy české s nastíněním možných úprav vedoucí k posunům směřujícím k efektivnějšímu, jednoduššímu a především rychlejšímu řešení této problematiky, je potřeba kapitoly představující vymezení pojmů, které jsou nedílnou součástí výše nastíněné tematiky.

1.1 Exekuce obecně

V době morálního úpadku společnosti, kdy hradit vlastní závazky nepatří k statusu slušného chování, musí vymahatelnost práva tím více zajistit stát, který tak činí právě prostřednictvím exekuce. Nutnost existence exekuce lze i vysledovat z malého pilotního výzkumu, který spočíval v oslovení 160 osob bývalou prezidentkou Exekutorské komory České republiky Mgr. Pavlou Fučíkovou⁴, a ze kterého vyplývá, že 28 % dotázaných má určitou vlastní zkušenost s exekucí (17 % jako povinný, 5 % jako oprávněný a 6 % jako povinný i oprávněný)⁵. Můžeme tedy uzavřít, že dle výše uvedeného průzkumu 23 % obyvatel České republiky má problém se splácením vlastních závazků bez přihledu k příčině tohoto důsledku. Tento výsledek přibližující se ke čtvrtině obyvatelstva je dosti alarmujícím signálem odpovědnosti občanů tohoto státu, vyvolávající právě obavu o vymahatelnost práva, kterou zažehnává právě z valné většiny exekuce.

Exekuce však není institutem zcela novým, jak by se dle zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a soudní činnosti (dále jen „Exe. řád“), který v České republice zavedl exekuční řízení vedené osobou soudního

4 Současným prezidentem Exekutorské komory České republiky je JUDr. Vladimír Plášil, LL.M.

5 Výzkum Mgr. Pavly Fučíkové byl zveřejněn u příležitosti Pražského právníckého podzimu, konkrétně jeho části zvané kulatý stůl na téma Etika a právo. Vstupní projev Mgr. Pavly Fučíkové byl otištěn v časopise Soudce 5/2017.

exekutora, mohlo jevit. Potřeba vymahatelnosti práva, tj. povinností druhých osob, zde existovala již od počátku existence lidstva samotného, kdy již v jeho raných dobách byla upravována právem církevním i světským⁶. Můžeme tedy říci, že exekuční řízení samotné, ve svém principu a účelu, prošlo vývojem několika tisíciletí. Jeho současné podobě a hlavně právní úpravě v části exekuce, je, pak věnována kapitola 1.1.2 Exekuce v současné době a její veškeré podkapitoly.

1.1.1 Historie exekučního řízení

Exekuce v podobě, jak jej známe dnes, tedy řízení vedené osobou soudního exekutora coby prodloužené ruky státní moci za dozoru této moci v podobě exekučních soudů, je institutem v právním řádu České republiky nebo lépe řečeno v územních hranicích Českého státu novým, který byl do právního řádu zakotven až Exe. řádem, ze dne 3. 4. 2001, který vstoupil v účinnost dnem 1. 5. 2001. Nabytím účinnosti tohoto zákona došlo ke vzniku určité dvoukolejnosti řízení zaměřený na vymožení práva přiznaného v řízení nalézacím, a exekuce se stala určitou konkurencí řízení vykonávacího vedeného do té doby výhradně soudy za prostřednictvím soudních vykonavatelů⁷. Avšak jak již bylo uvedeno v úvodu této práce, vždy zde existovala potřeba a pro existenci fungujícího právního systému dokonce nutnost vymahatelnosti práva, a to i civilního, jež by občanům daného státního útvaru zajistila pomyslnou ochranu a dosažitelnost svých soudem přisouzených a stvrzených práv. Stejně jako jiná odvětví práva, tak i odvětví práva vykonávacího či exekučního prošlo dlouhým vývojem, kdy postavení jeho účastníků a samotný způsob vymožení práv náležících věřiteli či dnes oprávněnému z nalézacího řízení byly v minulosti dosti odlišné.

První zmínky o výkonu rozhodnutí jsou uvedeny již v biblickém židovském právu, a též je obsahuje právo římské v Zákonu dvanácti desek. Oba výše uvedené právní dokumenty znají způsob výkonu rozhodnutí formou tzv. personální exekuce, který je tak nejstarším způsobem výkonu rozhodnutí. Tento způsob byl též prvním ze způsobů výkonu rozhodnutí na území Českého státu. Jednalo se o stav, kdy soud nebo rozhodující orgán zastávající tuto funkci vydal dlužníka do rukou oprávněného, když tento na dlužníka působil sám, tedy

6 Viz kapitola 1.1.1 Historie exekučního řízení.

7 Toto řízení je upraveno v části šesté zákona č. 99/1963 Sb, občanský soudní řád.

dlužník byl zadržován samotným oprávněným v tzv. soukromé vazbě pro dluhy, a to na základě zatykače vydaného výše uvedeným. Platil tedy stejný předpoklad jako dnes: oprávněný musel mít své právo přisouzené soudem či orgánem zastávajícím tuto funkci a musela povinnému marně uplynout lhůta pro dobrovolné plnění. Pouze tehdy mohl soud rozhodnout o vydání zatykače. Za Vladislavského zřízení zemského již známe formu exekuce též prodejem movitého a nemovitého majetku, kdy k osobní exekuci formou soukromé vazby pro dluhy se přistupuje pouze v případě insolventního dlužníka. „*V Čechách tato soukromá vazba pro dluhy zaniká v 15. století, ovšem na Moravě se udržela ještě ve století sedmnáctém.*“⁸

Ještě v období let 1471 až 1620, tedy v období, kdy na území Českého státu, byla státním zřízením stavovská monarchie, zde byl kladen velký vliv na výkon rozhodnutí do rukou oprávněného, tedy věřitele, který volil způsob výkonu věcné exekuce vůči povinnému, tedy dlužníkovi. „*Až obnovené zřízení zemské vnáší do výkonu rozhodnutí vedeného na věci důsledněji princip proporcionality, který má dlužníka chránit před neúměrně tíživými následky exekuce.*“⁹ Věřitel tímto přišel o možnost volby, když stejně jako dnes (viz níže) bylo stanoveno pořadí pro způsoby výkonu rozhodnutí, kdy ponejprv byl oprávněný uspokojován z movitého majetku, až když tento způsob nebylo možné aplikovat, ať pro nedostatek movitostí povinného nebo pro samotnou nespolupráci povinného či odklon jeho movitého majetku stranou, přistoupilo se k postihu nemovitosti povinného. I za obnoveného zřízení ovšem mohlo dojít k osobní exekuci, avšak již se nejednalo o soukromou vazbu pro dluhy, ale o tzv. „osobní vězení“ (toto vězení bylo v Čechách jediné, a to ve správě purkrabího Pražského hradu), i když podmínky osobní exekuce byly stejné – předpoklad přisouzeného práva oprávněnému za situace, kdy povinnému marně uplynula lhůta k dobrovolnému plnění. Specialitou českého práva byla možnost volby věřitele, kdy ten rozhodoval, zda formou exekuce bude uspokojení z majetku dlužníka dle zásady proporcionality (viz výše) nebo zda formou exekuce bude osobní exekuce. Tato

8 HRDINA, Ignác Antonín. Proč hrabě Špork seděl ve vězení pro dlužníky?: právně historická analýza jednoho sporu hraběte Šporka s advokátem Neumannem : (k 350. výročí narození hraběte Františka Antonína Šporka). Ostrava: Key Publishing, 2013. Monografie (Key Publishing). ISBN 978-80-7418-155-9. str.157.

9 HRDINA, Ignác Antonín. Proč hrabě Špork seděl ve vězení pro dlužníky?: právně historická analýza jednoho sporu hraběte Šporka s advokátem Neumannem : (k 350. výročí narození hraběte Františka Antonína Šporka). Ostrava: Key Publishing, 2013. Monografie (Key Publishing). ISBN 978-80-7418-155-9. str.158.

specialita našeho tehdejšího práva měla praktické odůvodnění, spočívající v nedobytnosti šlechtického majetku a nákladnosti vedení exekuce formou zpeněžení majetku dlužníka, kdy se tento způsob výkonu rozhodnutí uplatňoval zejména na dlužnících, jež disponovali značným majetkem, ale v prodlení plnění svých závazků byli z důvodu vlastní neochoty závazek hradit, než platební neschopnosti. Dá se říci, že funkce osobní exekuce se v průběhu běhu času rapidně změnila, zatímco v dobách před účinností obnoveného zřízení dopadala na ty nejchudší dlužníky, po jeho účinnosti se uplatňovala zejména vůči těm nejbohatším. Tomuto faktu odpovídal způsob vedení osobního vězení, kdy dlužníci požívali řadu „výhod a dovolení“ spočívající v možnosti složení kauce za dlužníka, za určitých okolností se dá též mluvit o podmíněném pohybu dlužníka v rámci areálu Pražského hradu či mírnějšího postihu svobody v případě, že věřitelem byl Žid (Tehdejší společnost byla silně protižidovská a příslušníci tohoto národa byli silně diskriminováni.). Zajímavostí je fakt, že pokud byl na takového dlužníka vydán zatykač, mohl jej uplatnit vůči němu nejen oprávněný, ale kdokoliv jiný, avšak právní akt předpokládá i místa požívající ochrany, kde zatknout dlužníka nebylo možné, a to na místech, jež nepodléhala moci světské nýbrž církevní. Toto odráží silné postavení a moc církve v českých zemích a též zbožnost lidu i zákonodárců té doby.

V roce 1889 vstoupil v zemích Rakouska-Uherska v účinnost zákon č. 79/1886 ř.z., o řízení exekučním a zajišťovacím, tzv. exekuční řád dané doby, který byl zákonem ryze procesním, jež navazoval na zákon č. 78/1896 ř.z., kterým bylo zavedeno řízení exekuční a zajišťovací. Rychlým nahlédnutím do výše uvedeného procesního předpisu lze zjistit, že vymezení exekučních titulů je zcela obdobné jako v současné době. Též pravomoc k rozhodování o exekučním řízení byla dána civilním soudům a řízení bylo zahajováno na návrh dlužníka. Samotný výkon exekučního řízení byl prováděn pomocí exekučních soudů, jež byly součástí soudů okresních, totožně jako je tomu i v současné době. Zajímavostí je, že i v dobách nové konstituční monarchie, která po roce 1867 přiznala více autonomie některým svým územně-národním celkům, jakými byli Uhry a Chorvatsko-Slavonsko¹⁰, a obecně docházelo ke značné liberalizaci společnosti, pamatoval Exekuční řád Rakouska-Uherska na osoby dlužníků, jež požívali

¹⁰ K určité autonomii Chorvatska-Slavonska vůči Uhersku došlo v září roku 1968 v návaznosti na Rakousko-Uherské vypořádání z 8. 6. 1967.

zvláštních práv. Mezi tyto osoby patřili zejména osoby ozbrojené moci a četnictva, které v době výkonu exekučního řízení byli ve službě. Exekuce u výše uvedených osob mohla být provedena pouze po oznámení povolení exekuce představenému velitelstvu dlužníka. Úprava výše popsaná vycházela z tehdejší dobové cti a postavení státních zaměstnanců a dále přednosti státní služby v obranných a četnických složkách, které požívali speciálního postavení. Dalším specifikem tehdejší právní úpravy exekučního řízení bylo opatření pro případ výkonu v neděli a ve svátcích, které opětovně odráželo křesťanskou historickou tradici na území zemí Rakouska-Uherska. Exekuční řád Rakouska-Uherska již znal obrané instituty určené pro dlužníka i pro třetí osobu, jejíž právo bylo dotčeno. Zatímco dlužník mohl dosáhnout odkladu neboli stavení exekuce či případného zastavení či zrušení exekuce, kterého dosahoval dlužník podáním žaloby excisní, namísto toho institutem pro obranu do zásahu práv třetí osoby byl odpor na místo současné žaloby vylučovací.¹¹

1.1.2 Exekuce v současné době

Exekuce vedená soudním exekutorem je v současnosti jedním ze dvou způsobů, jež si ten komu svědčí právo přiznané rozhodnutím v nalézacím řízení vůči jinému, může vybrat k jeho realizaci, není-li dlužník ochoten dobrovolně plnit. Druhým způsobem je výkon rozhodnutí, jež provádí soudy obecné justice, tj. „soudní exekuce“, avšak tento způsob realizace vykonatelného práva není předmětem této práce, když se v současné době jedná o velmi málo využívaný způsob. Dále tedy bude rozebrán pouze způsob exekučního řízení vedeného soudním exekutorem.

Do řízení vedeného soudním exekutorem též zasahuje soud, a to exekuční soud, který je rovněž subjektem exekuce, konkrétně jeho rozhodovacím subjektem. Jakousi formu „dohledu“, mimo klasický dohled státní moci vykonávaného prostřednictvím předsedy okresního či obvodního soudu, zde vykonává též exekuční soud, do jehož pravomoci náleží vydávat pověření soudního exekutora k provedení exekuce, rozhodovat o návrzích na odklad či zastavení exekuce, pokud jim soudní exekutor nevyhoví či je proti jeho rozhodnutí podáno odvolání atd. Lze tedy říct, že exekuce je vedena jako

¹¹ **BALÍK, Stanislav.** Výkon rozhodnutí před sto lety na stránkách časopisu Právník. *Komorní listy*. 2013, roč. 2013, č. 17, s. 36-38, ISSN 1805-1081.

dvouvrstvá, když řízení je vedeno jednak soudním exekutorem, který v něm činí úkony především v oblasti vymáhající, a jednak je vedeno exekučním soudem, který rozhoduje o dílčích návrzích účastníků, které spadají do jeho pravomoci. V praxi jsou též vedeny dva spisy, jeden spis soudního exekutora (dále jen „EX spis“), který by měl odrážet veškerou činnost soudního exekutora v daném exekučním řízení, a druhý spis exekučního soudu (dále jen „EXE spis“), který odráží rozhodovací činnost exekučního soudu v daném exekučním řízení.

Stěžejním zákonem upravujícím exekuční řízení vedené soudním exekutorem je Exe. řád, přičemž zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen „o. s. ř.“), se použije pro exekuci subsidiárně.

K samotné exekuci je nutno uvést, že exekuce je postavena na předpokladu určitých podmínek, za jejichž existence může být takováto exekuce prováděna. Nedojde-li ke splnění těchto podmínek, nemůže být ani vydáno soudnímu exekutorovi pověření k provedení exekuce, ani nemůže být exekuce provedena. Těmito podmínkami, které mají čistě procesní charakter, jsou podmínky totožné pro procesní podmínky v řízení nalézacím, tj. pravomoc a příslušnost soudu, návrh na zahájení exekuce a pověření soudního exekutora, způsobilost být účastníkem řízení, procesní způsobilost, plná moc, je-li účastník v rámci exekuce zastoupen. Za neodstranitelný nedostatek procesní podmínky před pověřením soudního exekutora, považujeme nedostatek pravomoci a věcné příslušnosti soudu, překážku věci zahájené a též překážku věci rozsouzené, a v neposlední řadě nedostatek způsobilosti být účastníkem řízení. Zjistí-li soud, že zde chybí některá z podmínek procesního řízení, exekuci zastaví. Ke konkrétním procesním podmínkám exekuce bude níže uvedeno jenom toliko, v jakém rozsahu jsou procesní podmínky pro dané řízení odlišné od procesních podmínek řízení nalézacího obecně. Věcně příslušným soudem v rámci exekuce, tj. exekučním soudem, jsou soudy obvodní či okresní (viz § 45 odst. 1 Exe. řádu). Způsobilost být účastníkem exekuce, tj. aktivní a pasivní legitimaci, mají ti, jejichž práva a povinnosti byla upravena rozhodnutím nalézacího soudu, tj. ti, jež rozhodnutí nalézacího soudu k něčemu opravňuje. Takovéto osoby, které z přisouzeného práva, které je vykonatelné odvozují svojí aktivní legitimaci pro podání návrhu, jímž je zahájeno exekuční řízení, nazýváme „oprávněnými“. Ty, jímž rozhodnutí nalézacího soudu něčeho ukládá – je jim přisouzenou povinností založena pasivní

legitimace být osobami, proti nimž je vedeno exekuční řízení, nazýváme „povinnými“ (viz § 36 Exe. řádu).

1.1.2.1 Osoba soudního exekutora

Osobou vykonávající exekuci je osoba soudního exekutora, jež definuje § 9 odst. 1, 2 a 3 Exe. řád jako osobu fyzickou, která je plně svéprávná a bezúhonná, je občanem České republiky, dosáhla vysokoškolského vzdělání v magisterském studijním programu právo a právní věda studiem na vysoké škole v České republice či v zahraničí, jestliže takovéto studium Česká republika uznává, má minimálně tříletou exekutorskou praxi a úspěšně složila exekutorskou zkoušku či jinou zaměnitelnou zkoušku, tj. justiční, notářskou či advokátní, a kterou stát pověřil být soudním exekutorem. Stát klade na osobu vykonávající funkci soudního exekutora vysoké nároky z důvodu způsobu výkonu jeho profese, když soudní exekutor v exekuci činní úkony, jež lze pokládat za úkony exekučního soudu. „*Tím zákonodárce vyjadřuje, že určitou část státní pravomoci v oblasti justice postoupil na osobu, která stojí mimo rámec státní mocenské struktury, avšak na její činnost v průběhu vykonávacího řízení je třeba uplatnit stejné parametry, jako kdyby tato osoba součástí státní moci byla.*“¹² Soudní exekutoři jsou povinně organizováni do zájmové samosprávy, přičemž jejím orgánem je Exekutorská komora České republiky. Avšak soudní exekutor není jediným, kdo do exekuce zasahuje (viz výše a níže).

Osoba soudního exekutora vykazuje nejen znaky prodloužené ruky státu, tj. vykazuje rysy výkonu funkce veřejnoprávní, jež mu ukládá splnění výše uvedených podmínek k výkonu této právní profese a provádí nad ním dohled, ale i znaky podnikání¹³, kdy na soudního exekutora plně dopadá úprava uvedená v § 420 zákona č. 89/2012, občanský zákoník (dále jen „o. z.“), kdy jde o osobu samostatně výdělečně činnou, jež soustavně podniká na vlastní odpovědnost a vlastní účet za účelem dosažení zisku. V praxi se osoba soudního exekutora nachází v téměř slepé uličce, kdy se na ní sice pohlíží jako na osobu podnikatele, ale tento zvláštní druh podnikání exekutorovi brání odmítnout přijmout návrh na zahájení exekuce od osoby oprávněné i v situaci, kdy ví, že exekuci nebude

12 SVOBODA, Karel. *Nové instituty českého civilního procesu*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 9788073577223. str. 143.

13 Usnesení Ústavního soudu České republiky sp.zn. III ÚS 158/05, ze dne 25. 8. 2005.

možné provést, jelikož osoba povinná je nemajetná a jedná se o její několikatou exekuci. Výkon exekutorské činnosti naopak proti tomu není omezen pouze na určité území, jako je tomu u orgánů vykonávajících veřejnou funkci typické, například místní příslušností soudů. Platí tedy, že soudní exekutor může vykonávat exekuční činnost na celém území České republiky.

Dalším specifíkem je situace, kdy dojde ke změně rozhodnutí soudního exekutora o náhradě nákladů exekuce, tj. příkazu o náhradě nákladů exekuce vzniklých soudnímu exekutorovi v průběhu řízení včetně jeho odměny, rozhodnutím exekučního soudu v jeho neprospěch, tj. dojde-li k zásahu jiného orgánu vykonávajícího veřejnou funkci do právního zájmu soudního exekutora. Ve výše uvedené situaci je pak pohlíženo na soudního exekutora jako na osobu fyzickou v intencích soukromého práva, jež je rozhodnutím exekučního soudu dotčena a může tudíž využít proti předmětnému rozhodnutí opravné prostředky, ať už řádné či mimořádné. Soudní exekutor je též oprávněn v tomto případě podat ústavní stížnost, je-li názoru, že rozhodnutím soudu došlo k porušení jeho základních práv a svobod garantovaných Listinou základních práv a svobod a Ústavou. Avšak připuštění možnosti pohlížet na soudního exekutora jako na osobu fyzickou v souvislosti s exekučním řízením dochází k značnému rozporu s jeho funkcí veřejného činitele, přičemž na tento rozpor bylo poukázáno v opačném názoru soudkyně Eliškou Wagnerovou v nálezu Ústavního soudu České republiky IV. ÚS 630/03, ze dne 2. 11. 2004, v němž se stanoví: *„Oddělení státních a privátních agend vykonávaných fyzickou osobou má fundamentální význam pro posouzení jejího právního postavení, jež je charakterizováno divergencí mezi jí vykonávanou státní mocí a jejím soukromým statusem fyzické osoby. Jinými slovy - vykonává-li exekutor funkce, které by jinak byl povinen vykonat stát, není a nemůže být při jejich výkonu chráněn základními právy jako fyzická osoba, nýbrž požívá ochrany jako veřejný činitel.“*¹⁴

Lze tedy uzavřít, že právní postavení osoby soudního exekutora je z právního pohledu postavením *sui generis*.

1.1.2.2 Účastníci řízení

Exekuční řád jako účastníky řízení označuje oprávněného a povinného (viz. § 36 odst. 1 Exe. řádu). *„Oprávněným je ten, komu svědčí právo*

¹⁴ Nález Ústavního soudu České republiky sp.zn. IV. ÚS 630/03, ze dne 2. 11. 2004.

*z exekučního titulu, a povinným naopak ten, komu svědčí povinnost z exekučního titulu.*¹⁵ Na straně oprávněného nebo povinného, ovšem ne vždy musí stát právě osoba výše definovaná. Je-li prokázán převod nebo přechod práva či povinnosti z exekučního titulu na jinou osobu, tato se stává oprávněným či povinným. Nastane-li přechod či převod po zahájení exekučního řízení je ten, na nějž bylo právo či povinnost z exekučního titulu převedeno právním nástupcem oprávněného z exekučního titulu či povinného z exekučního titulu. Takovýto přechod či převod práva či povinnosti z exekučního titulu před zahájením i po zahájení exekučního řízení vyžaduje listinu vydanou státním orgánem nebo notářem. Listina prokazující převod nebo přechod, není vyžadována, dochází-li k výše uvedenému ze zákona (viz § 36 odst. 3,4 a 5 Exe. řád). Účastníkem řízení je též manželka povinného, ovšem pouze za předpokladu, že je exekučním řízením postihován majetek ve společném jmění manželů nebo její výlučný majetek, avšak pouze co do této součásti (viz § 36 odst. 2 Exe. Řádu). Manželka povinného může podat návrh na zastavení či na odklad exekuce pouze, co do exekučních příkazů postihující majetek tohoto její výlučný nebo majetek, který je součástí společného jmění manželů.

1.1.2.3 Exekuční titul

Konstatuje-li se výše, že samotnou podstatou exekuce je nucený výkon povinnosti uložené rozhodnutím v nalézacím řízení, musí být dodáno, že podstatnou podmínkou pro řízení je i samotná existence takového rozhodnutí, jež nazýváme exekučním titulem. „*Titulem se rozumí listina vydaná k tomu oprávněným orgánem, která má předepsanou formu a ve které se ukládá určité osobě povinnost něco v určité době plnit.*“¹⁶ Oprávněným orgánem k vydání titulu může být orgán státní, ale i „polostátní“ neboli orgán k tomuto státem pověřený, jež je zapsán v seznamech k tomuto účelu zřízených státem, po osvědčení zákonem předpokládaných podmínek pro výkon této dané pozice, či orgán soukromý. Orgánem státním, jjsou nejčastěji soudy, jejichž hlavní náplní je rozhodovací činnost, a které byly zřízeny a samotnou Ústavou České republiky koncipovány jako třetí pilíř moci (lépe řečeno takto je koncipována moc soudní,

¹⁵ **TRIPES, Antonín.** *Exekuce v soudní praxi*. 3. vyd. Praha: C.H. Beck, 2001. Beckovy příručky pro právní praxi. ISBN 80-7179-489-9. str.17.

¹⁶ **TRIPES, Antonín.** *Exekuce v soudní praxi*. 3. vyd. Praha: C.H. Beck, 2001. Beckovy příručky pro právní praxi. ISBN 80-7179-489-9. str.46.

jíž jsou reprezentanty), tj. jako institut sloužící k vymahatelnosti práva, jenž má původ v pilíři moci zákonné, a zároveň jako brzdný systém pro oba zbývající pilíře, tedy pro moc zákonodárnou a moc výkonnou. Orgánem státním jsou též orgány typické pro státní správu, tj. ministerstva, obecní úřady, krajské úřady atd. Jako orgány „polostátní“ lze označit fyzické osoby s jistými prvky podnikatelské činnosti, typicky exekutoři, ale i rozhodci či notáři. Orgány soukromými, jež jsou oprávněny vydávat tituly, jsou především zdravotní pojišťovny, které vybírají zdravotní pojistné. Ovšem jak z výše uvedené citace (viz předchozí strana) vyplývá, nejsou takovými titulem všechny rozhodnutí výše specifikovaných orgánů, ale pouze ty, které zavazují určitou osobu, jak už fyzickou, tak právnickou, k určité povinnosti či postihují majetek této osoby. Nejdůležitějším předpokladem titulu, aby mohl být považován za exekuční titul, je jeho vykonatelnost. „*Vykonatelnost rozhodnutí (titulu) lze definovat jako takovou vlastnost rozhodnutí, která je činí způsobilým k tomu, aby bylo nuceně uskutečněno.*“¹⁷ Vykonatelnost exekučního titulu je jedinou jeho vlastností, kterou exekuční soud kontroluje a přezkoumává. Toto však není rigidním pravidlem, jelikož v případě exekučních titulů, jimiž jsou rozhodčí nálezy, notářské či exekuční zápisy, soud přezkoumává také oprávněnost osob tyto tituly vydat či jejich oporu v hmotném právu (notářský a exekuční zápis). Obecně však lze konstatovat, že exekučnímu soudu nepřisluší přezkoumávat nalézací řízení jako takové, pro tento případ měla osoba, jež proti exekučnímu titulu brojí, užít opravných prostředků, tj. měla je namítat v rámci nalézacího řízení. I výše uvedené bylo rozhodovací praxí Ústavního soudu České republiky prolomeno, a to ohledně problematiky spotřebitelských úvěrů.¹⁸

Vykonatelnost rozeznáváme dvojí, a to materiální a formální. Při přezkumu materiální vykonatelnosti kontroluje soudní exekutor správnost označení účastníků a správné stanovení povinností a odpovídajících práv spolu s přesným vymezením jejich rozsahu včetně přesné lhůty k plnění. Formální vykonatelnost spočívá v kontrole, zda již marně uběhla lhůta pro splnění povinnosti. Není-li tato lhůta přímo stanovena v exekučním titulu, použijí se pro stanovení lhůty zákonné intence § 40 odst. 2 Exe. Řádu. V případě peněžitého

17 **TRIPES, Antonín.** *Exekuce v soudní praxi*. 3. vyd. Praha: C.H. Beck, 2001. Beckovy příručky pro právní praxi. ISBN 80-7179-489-9. str.47.

18 Nález Ústavního soudu České republiky sp.zn. III. ÚS 4129/18 ze dne 26. 2. 2019.

plnění je tedy stanovena lhůta v délce 3 dní od právní moci exekučního titulu, naproti tomu u plnění nepeněžitého zákon stanovuje lhůtu v délce 15 dní od právní moci exekučního titulu.

1.1.2.4 Průběh exekuce

Pro exekuční řízení platí princip legálního pořádku, tj. jeho průběh je striktně řízen zákonem, přičemž se zde užívá exekučního řádu jako *lex specialis* a subsidiárně na exekuční řízení dopadá o. s. ř., jak již bylo uvedeno výše. „*Exekutor je zásadně oprávněn vykonat všechny úkony, které občanský soudní řád a další právní předpisy jinak svěřují při provedení výkonu rozhodnutí soudu, soudci, vykonavateli nebo jinému zaměstnanci soudu.*“¹⁹ Totéž platí i pro rozhodování soudního exekutora, přičemž soudní exekutor i exekuční soud rozhodují typicky usnesením proti, kterému je zpravidla přípustné odvolání ke krajskému soudu, do jehož obvodu spadá svou působností exekuční soud.

Průběh samotného řízení můžeme rozdělit do dvou fází, a to do fáze před provedením exekuce a fáze provedení exekuce.

Zahájení první fáze je totožné s okamžikem zahájení řízení, tj. s okamžikem podání exekučního návrhu u oprávněným zvoleného soudního exekutora, kdy zde není oprávněný ničím vázán, což souvisí s pojmáním osoby soudního exekutora jako podnikatele ve službách státu. „*Smyslem této fáze je zkoumat podmínky exekučního řízení a autoritativně v jejím závěru stanovit, jestli k exekuci dojde, nebo jestli bude návrh oprávněného pro nedostatek těchto podmínek zamítnut.*“²⁰ Za konec této fáze po novele Exe. řádu zákonem č. 396/2012 Sb., jež byla přijata dne 19. 9. 2012, a stala se účinnou dne 1. 1. 2013, a kterou bylo ze zákona odstraněno vydání rozhodnutí o nařízení exekuce exekučním soudem, jímž bylo před 1. 1. 2013 exekuční řízení též zahajováno, je nyní považováno vydání kvazi rozhodnutí exekučního soudu označovaného za pověření soudního exekutora k provedení exekuce. Toto kvazi rozhodnutí nelze považovat za standardním rozhodnutím soudu, když „*pověření soudního*

19 ŠÍNOVÁ, Renáta; KOVÁŘOVÁ KOCHOVÁ, Indrid. *Civilní proces*. V Praze: C.H. Beck, 2015. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-600-5. str. 10.

20 ŠÍNOVÁ, Renáta; KOVÁŘOVÁ KOCHOVÁ, Indrid. *Civilní proces*. V Praze: C.H. Beck, 2015. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-600-5. str. 29.

exekutora vedením exekuce není rozhodnutím, neobsahuje odůvodnění a nelze proti němu podat opravný prostředek“²¹.

Cílem první fáze exekučního řízení je primárně kontrola splnění všech podmínek řízení a náležitostí exekučního návrhu a exekučního titulu. Oprávněný si ve svém návrhu zvolí soudního exekutora, ten následně řízení vede. Dojde-li k podání více totožných návrhů k různým soudním exekutorům, je řízení vedeno tím, jež jej zapsal jako první do rejstříku zahájených exekucí. Tento rejstřík je spravován Ministerstvem spravedlnosti České republiky a je rejstříkem neveřejným, sloužícím pouze potřebám ministerstva, soudů a soudních exekutorů²². Podmínky řízení definované výše jsou přezkoumávány, jak soudním exekutorem, jež byl v návrhu oprávněného označen, tak následně exekučním soudem, kterému oprávněným označený soudní exekutor v exekučním návrhu do 15 dní od doručení exekučního návrhu oprávněného odešle žádost o pověření exekuce (viz § 43a odst. 1 Exe. řádu). Soudní exekutor žádost o pověření exekuce zasílá soudu věcně a místně příslušnému, kdy věcně příslušným soudem je soud okresní a kdy příslušnost místní se primárně odvíjí od trvalého pobytu povinného či jeho sídla, jde-li o osobu právnickou. Je-li povinný osobou fyzickou a cizincem, je místně příslušným soud v obvodu pobytu tohoto cizince (viz § 45 odst. 2 Exe. řádu). Naopak není-li pobyt cizince na území České republiky nebo má-li právnická osoba své sídlo v zahraničí, je místně příslušným soud, v jehož obvodu působnosti má povinný majetek, přičemž *„Nejvyšší soud České republiky v usnesení ze dne 12. 9. 2012, sp. zn. 31 Nd 200/2012, uveřejněném pod číslem 4/2013 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek, připomněl, že exekuční soud před nařízením exekuce a pověřením exekutora jejím provedením nezjišťuje existenci majetku povinného, neboť by to odporovalo cíli exekučního řízení zjistit majetek dlužníka (povinného) a uspokojit z něj navrhovatele (věřitele). Není tak případné, aby již v rámci posuzování místní příslušnosti exekuční soud zjišťoval, zda a případně na jakém místě v České republice má povinný majetek. Za dané situace je tak při určení místní příslušnosti třeba přihlídnout k zásadě hospodárnosti řízení ve smyslu § 6 o. s. ř., již v tomto případě bude zjevně*

21 Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 20 Cdo 1349/2016, ze dne 1. 7. 2016.

22 Naproti tomu Centrální evidence exekucí je veřejným seznamem, který je veden Exekutorskou komorou České republiky, a zapisují se zde vyznění o zahájení exekuce, pravomocná rozhodnutí o návrhu na zastavení či odklad exekuce, dražební vyhlášky vydané v souladu s občanským soudním řádem a oznámení dražebního roku též vydaném v souladu s občanským soudním řádem.

*odpovídat, aby věc projednal soud, u něž bylo řízení zahájeno a jenž již v dané věci činil určité úkony.*²³ (totožně též rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky např. sp.zn. 25 Nd 400/2016, ze dne 22. 12. 2016, sp. zn. 22 Nd 453/2016, ze dne 25. 1. 2017).

Druhou fází řízení je její samotné provedení, jež po vydání pověření exekučním soudem provádí samotný soudní exekutor. Pojem provedení je pak nutné vyložit jako již samotný zásah do majetkové sféry povinného, který je vynucený chováním povinného, který nedostal svých právních závazků vůči oprávněnému dobrovolně a ve stanovené lhůtě. Soudní exekutor do této sféry povinného zasahuje na základě pravomocných exekučních příkazů, jež sám vydává a jež jej opravňují k fyzickým zásahům do majetkové sféry povinného (viz § 47 a násl. Exe. řádu). Řízení by přitom mělo splňovat zásady rychlosti a účelnosti s přihlédnutím k ochraně práv, jak účastníků řízení, tak třetích osob, které jsou jeho postupem dotčeny. V praxi není ovšem zásada rychlosti a účelnosti plně ovlivnitelná samotným soudním exekutorem. Soudní exekutor sice má uloženou povinnost jednat rychle a účelně, tj. nesmí svým jednáním ve vedení řízení způsobovat průtahy řízení a musí volit způsob provedení exekuce, jež přinese uspokojení pohledávky oprávněného a zároveň nezpůsobí povinnému nepřiměřený zásah do jeho majetkové sféry, a to v pořadí stanoveném zákonem v § 58 odst. 2 písm. a) až d) Exe. řádu za dodržení podmínky stanovené § 336i o. s. ř. Tedy: *„má-li povinný v nemovitosti trvalý pobyt a v exekučním řízení je proti němu vymáhána pohledávka s jistinou do výše 30 000 Kč, není možné v předmětném řízení uvedenou nemovitou věc exekučně postihnout. K tomuto je nicméně třeba doplnit, že uvedený postup se neuplatní v případě, kdy se jedná o pohledávku výživného nebo pohledávku náhrady újmy způsobené poškozenému ublížením na zdraví či trestným činem nebo by takovýto postup odporoval dobrým mravům.*²⁴ Avšak přestože je na soudního exekutora pohlíženo jako na osobu podnikatele, nemá právo případného oprávněného, který k němu podá exekuční návrh proti povinnému, u něhož soudní exekutorovi je známo, že vůči němu je vedeno již vícero exekučních řízení, která nejsou doposud ukončena pro nízkou solventnost povinného, odmítnout. Tedy nesmí oprávněného odmítnout jeho

23 Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 28 Nd 227/2015, ze dne 2. 3. 2016.

24 Novinky v exekučním řízení k 1. 9. 2015. **PŘIB, Jan.** *www.epravo.cz* [online]. Praha, 2015 [cit. 2017-03-26]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/novinky-v-exekucnim-rizeni-k-1-9-2015-98987.html>.

návrh na zahájení řízení nepřijmout ani za situace, kdy soudní exekutor předem ví, že zásady účelnosti a rychlosti exekučního řízení nebude moci dostat. S narůstajícím počtem povinných proti, kterým je vedeno více řízení, někdy i v řádů desítek, tedy stále častěji dochází k jejich faktické nevymahatelnosti soudním exekutorem a tím nezaviněného porušení zásad účelnosti a rychlosti řízení. Specifikem řízení je pak též jeho ukončení, které je silně ovlivněno jeho povahou. K ukončení řízení nedochází nabytím právní moci rozhodnutí, kterým bylo rozhodnuto ve věci samé, jak je typické pro řízení nalézací. Zde musíme vycházet z povahy a účelu řízení, jehož účelem na rozdíl od řízení nalézacího není nalézt právo a uložit účastníkům řízení povinnosti, ale účelem exekuce je donutit osoby, jimž byla uložena povinnost, této povinnosti dostat. Z tohoto vyplývá, že řízení by mělo být ukončeno primárně úspěšným vymožením exekuovaného plnění na povinném. S nadsázkou lze říci, že řízení by mělo končit, buď vymožením exekuovaného plnění na povinném, nebo jeho smrtí, v případě nemajetnosti povinného. Ve zcela výjimečných případech pak může dojít k zastavení exekuce, kdy tento institut je promítnutím uplatnění zásady ochrany povinného, nedošlo-li v průběhu exekučního řízení k dostatečné kontrole formálních a věcných podmínek řízení či bylo exekučně postiženo to, co být ze zákona nemůže (viz § 268 odst. 1 o. s. ř.).

1.1.3 Institut zastavení exekuce

Jak bylo výše uvedeno, zastavení exekuce je institutem výjimečným, který je zcela proti jejím zásadám, jež mají vést k uspokojení oprávněného v tomto řízení. Avšak v průběhu exekuce může dojít k určitým okolnostem, pro které se další vedení řízení může stát nepřipustným či pro tyto již dále v řízení nelze pokračovat. Na rozdíl od historické úpravy exekuce, kdy institutem zrušení či stavení exekuce mohlo být dosaženo pouze v případě podání excisní žaloby dlužníkem, tedy pouze aktivním jednáním povinného, v soudobé exekuci může dojít k uplatnění tohoto institutu, buď totožně s minulostí, tj. aktivním jednáním povinného prostřednictvím podáním návrhu na zastavení exekuce, nebo může dojít k zastavení exekuce ex offa (viz § 45 odst. 5 Exe. řádu), přičemž se jedná o sekundární ochranu povinného vycházející z nestrannosti a zákonnosti rozhodování soudů České republiky, kdy v praxi platí, že pokud exekuční soud

např. zjistí ze své činnosti, že exekuční titul nebyl povinnému řádně doručen, řízení bez jeho návrhu zastaví dle § 268 odst. 1 písm. a) o. s. ř. ex offa.

„Důvody zastavení exekuce zákon jednak shrnuje ve zvláštním ustanovení, jednak některé důvody výslovně uvádí na jednotlivých místech, kde to považuje za potřebné, a konečně to někde výslovně neuvedl, avšak vyplývá to z obsahu určitého ustanovení to z obsahu určitého ustanovení.“²⁵ Jednotlivé konkrétní důvody jsou dále rozvíjeny poměrně rozsáhlou judikaturou.²⁶ K zákonným důvodům je namísto uvést, že máme-li na mysli jejich úpravu ve zvláštním ustanovení, nejedná se o ustanovení Exe. řádu, ale dochází zde k subsidiární aplikaci ustanovení upravující zastavení výkonu rozhodnutí obsažená v o. s. ř. V § 268 je uveden demonstrativní výčet možných důvodů vedoucích k zastavení výkonu rozhodnutí, potažmo exekuce.

Jak již bylo řečeno institut zastavení exekuce je institutem výjimečným a společně s odkladem exekuce primárně slouží k ochraně povinného před nezákonným vedením řízení. Nemusí se ovšem jednat pouze o institut napadající celé řízení, neboť lze podat též návrh na částečné zastavení exekuce, a to buď do její konkrétní části, nebo pouze vůči některému z účastníků exekučního řízení, je-li jich povícero. Právě v případě zastavení exekuce vůči manželce povinného se jedná o částečné zastavení exekuce napadající onu konkrétní část exekučního řízení, tedy ony konkrétní exekuční tituly či jejich konkrétní část, jež postihují právě majetek manželky povinného. Typickým příkladem je pak exekuční příkaz na přikázání pohledávky z účtu manželky povinného.

Bylo-li uvedeno, že institut zastavení exekuce spolu s institutem odkladu exekuce jsou jedinými ochrannými prostředky povinného, respektive manželky povinného, proti nezákonně vedenému řízení, je na místě tyto dva instituty od sebe odlišit. Zatímco institut odkladu exekuce je institutem přiznávajícím odkladný účinek výkonu exekuce, kdy soudní exekutor nemůže po podání návrhu povinného na odklad exekuce tuto exekuci vykonávat, institut zastavení exekuce povinnému žádný odkladný účinek neposkytuje a i v průběhu řízení o návrhu povinného na zastavení exekuce může soudní exekutor exekuci provádět bez

25 **WOLFOVÁ, Jitka; ŠTIKA, Martin.** *Soudní exekuce*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-427-0. str. 125.

26 Například: usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 20 Cdo 3578/2017, ze dne 29. 8. 2017; usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 21 Cdo 402/2014, ze dne 15. 5. 2014; nebo usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 29 Cdo 1031/2018, ze dne 28. 3. 2018.

přerušeni. Výše uvedené ovšem neplatí bezpodmínečně a existují i možnosti podání návrhu na zastavení exekuce, jimž zákon odkladný účinek přiznává (viz níže). Nelze tedy říci, že hlavním odlišujícím znakem je odkladný účinek, i když tomu tak ve většině případů bude, ale celkový dopad na řízení, kdy návrh na zastavení exekuce směřuje čistě k ukončení exekuce, kdežto návrh na odklad cílí pouze na její „pozdržení“. Odkladný účinek návrhu na zastavení je přiznán tehdy podal-li ho povinný ve lhůtě stanovené § 46 odst. 6 Exe. řádu, tedy ve lhůtě 30 dní ode dne, kdy je povinnému doručeno vyznění o zahájeném exekučním řízení spolu s výzvou soudního exekutora na splnění exekučované povinnosti. „*Úmyslem zákonodárce bylo prostřednictvím tohoto speciálního návrhu na zastavení exekuce suplovat absenci odvolání proti usnesení o nařízení exekuce, která z právní úpravy exekučního řízení vymizela novelou exekučního řádu zákonem č. 396/2012 Sb. účinnou od 1. 1. 2013. Do té doby bylo možnost podání řádného opravného prostředku.*²⁷“ Povinný tedy návrhu na zastavení exekuce ve výše uvedené lhůtě užívá totožně jako v minulosti řádného opravného prostředku proti usnesení o nařízení exekuce, přičemž tento pohled zákonodárce na výše popsany druh návrhu na zastavení je podpořen též vyloučením povinnosti povinného v tomto případě doložit, že jej uplatnil ve lhůtě 15 dní ode dne, kdy se o důvodech zastavení exekuce dozvěděl.

K zastavení exekuce může tedy dojít na návrh povinného, či manželky povinného (jako speciálního typu návrhu na zastavení), ex offo rozhodnutím exekučního soudu nebo též právním jednáním oprávněného. Typicky se jedná o situaci, kdy povinný plní přímo oprávněnému namísto exekutorovi. Poslední možností zastavení exekučního řízení je zastavení vlivem zpětvzetí návrhu na zahájení exekuce oprávněným.

1.2 Manželské majtkové právo

*„Vydařené manželství je div světa. Copak by se dnes mluvilo o Filémonovi a Baukidě, kdyby to nebyl div světa? Tři tisíce let se vzpomíná na dva neznámé lidi jen proto, že se jim vydařilo manželství.“*²⁸ Manželství jako institut právní a statusový je institutem vyskytujícím se v dějinách lidstva téměř od jejich

27 WOLFOVÁ, Jitka; ŠTIKA, Martin. *Soudní exekuce*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-427-0. str. 126 .

28 Citát Jana Wericha.

vyspělého počátku, mající za hlavní účel vzájemnou prospěšnou podporu a pomoc manželů. Manželství je na našem území od svého počátku statusovým svazkem muže a ženy, na rozdíl od 26 zemí, kde svazek manželský může uzavřít také homosexuální pár (např. Austrálie, Nizozemsko, Belgie, Irsko, Francie a Německo). V České republice mohou homosexuální páry využít institutu registrovaného partnerství, který byl uzákoněn zákonem č. 115/2006 Sb., který se stal účinným od dne 1. 7. 2006, avšak tento institut je v mnohém odlišný od institutu manželství, mimo jiné i tím, že uzavřením registrovaného partnerství nevzniká společné jmění registrovaných partnerů a jejich majetek je po celou dobu tohoto svazku oddělený dle jeho vlastníka.

Budeme-li tedy v následujících kapitolách sledovat osud majetku ve společném jmění manželů²⁹ a dopad exekuce na něj, vždy budeme hovořit o osobním statusu vzniklém uzavřením sňatku, tedy o majetkově-právním vztahu manželů, tedy muže a ženy žijících ve svazku manželském.

Jedná se o institut specifický vázící se k manželství, který sdílí jeho osud do té míry, že společné jmění manželů bez manželství nemůže existovat, naopak manželství bez společného jmění manželů ano (více viz níže)³⁰.

1.2.1 Historický vývoj manželského majetkového práva

Institut manželského majetkového práva ve své bazální formě je historicky stejně starý jako institut manželství samotného. Každá lidská civilizace měla potřebu své členy pojit do rodinných skupenství za pomoci institutu manželského, který představoval jistou stabilitu společenskou, finanční i náboženskou. S vývojem různých směrů náboženských vzrůstala důležitost tohoto institutu. Nejednou byl institut manželství pojímán jako majetková investice, zaopatření ženy, jejíž práva v minulosti nebyla zdaleka tak se přibližující rovnoprávnosti, jako je tomu v současném vyspělém světě, či kumulace majetku dvou spřízněných rodin. V dobách ne tak dávno minulých hrál majetkový status a případný majetkový vnos nevěsty, tj. věno nevěsty, do společného majetku manželů důležitější roli než jiné důvody, které moderní vyspělá společnost považuje za ony důvody vedoucí k uzavření manželství.

29 Či jiné formě úpravy manželského majetkového práva.

30 Či opět jiná forma zákonného majetkového režimu.

Manželské majetkové právo prošlo dlouhým historickým vývojem i změnou postav jeho hybatelů. Zatímco ve starověkém Římě bylo manželské právo právem statusovým plně podléhajícím civilní moci, s masivním nástupem katolické církve ve středověku se stalo institutem ryze podléhajícím kanonickému právu, kdy o případných sporech z něj rozhodovaly výhradně církevní soudy. „Zasahování státu do domény církve na území našeho státu spojujeme pak s vládou Marie Terezie a jejího syna Josefa II., který zrušil pravomoc církevních soudů v manželských věcech, a následně pak s Obecným občanským zákoníkem z roku 1812 (dále jen „ABGB“), který upravil v rámci práva osobního i právo manželské.“³¹ Další významný zlom v historické úpravě manželského práva a s ním spojeného institutu manželského majetkového práva nastal po uchopení moci komunistickou stranou v rámci státního převratu na území tehdejší Československé republiky, tj. po únoru 1948. Pod vlivem Sovětského svazu došlo k vyčlenění rodinného práva a s ním i práva manželského, jehož nedílnou součástí bylo i manželské právo majetkové, z velkého kodexu občanského práva do samostatného zákona o právu rodinném – zákona č. 265/1949 Sb., který nahradil v roce 1964 zákon o rodině – zákon č. 94/1963 Sb., jež přes četné novelizace v průběhu let upravoval právo manželské až do nabytí účinnosti zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „o.z.“), tedy do dne 31. 12. 2013. Avšak nutno podotknout, že v roce 1964 došlo k rozštěpení úpravy manželských práv, když z manželského práva, které jak bylo uvedeno výše bylo upraveno v zákoně č. 94/1963 Sb, o rodině, bylo vyčleněno manželské majetkové právo, jehož úpravu od roku 1964 bylo možné nalézt v zákoně č. 40/1964 Sb., občanský zákoník (dále jen „obč. zák.“).

A nyní k vybraným konkrétním historickým právním úpravám, zejména těm, jejichž úprava institutu manželského práva majetkového se může jevit důležitou s ohledem na následující kapitoly a podkapitoly této práce.

1.2.1.1 Manželské majetkové právo dle zákona č. 265/1949

Sb.

V rámci zákona č. 265/1949 Sb., o rodině, jenž byl účinným od 1. 1. 1950 do 1. 4. 1964, byl majetkový režim manželů upraven v § 22 až § 29 tohoto

31 HURDÍK, Jan. *Občanské právo hmotné: obecná část : absolutní majetková práva*. 3. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018. ISBN 978-80-7380-718-4. str. 23.

zákonu. Zákon, již znal vícero druhů majetkových režimů. Vedle zákonného režimu znal také režim smluvní. Režim soudní zde nebyl upraven tak, jak jej známe z dnes platné právní úpravy.

V rámci zákonného režimu bylo jmění manželů vymezeno tak, že do něj náleželo vše, co nabyt byl jeden z manželů za trvání manželství, vyjma majetku, jenž nabyt dědictvím, darem nebo sloužil jednomu z manželů k výkonu povolání nebo jeho osobním potřebám. Zákon takovýto soubor majetku označoval jako zákonné společenství majetkové. Obvyklou správu majetku, který byl součástí zákonného společenství majetkového, mohl vykonávat každý z manželů samostatně, ovšem správu nad jeho rámeč mohl vykonávat jeden z manželů pouze se souhlasem druhého z manželů. Na tomto majetku pak mohl být uspokojen i věřitel, byť jen jednoho z manželů. K zániku zákonného společenství majetkového docházelo na základě rozvodu manželství, či zbavení jednoho z manželů svéprávnosti nebo na základě rozhodnutí soudu. Rozhodnutím soudu, tak nemohl vzniknout samostatný druh právní úpravy majetkového režimu, když jím na návrh jednoho z manželů a ze závažných příčin mohlo dojít pouze k zániku majetkového režimu zákonného. Zánikem zákonného režimu majetkového práva docházelo k aplikaci právní úpravy spoluvlastnictví na jmění, které předtím patřilo do zákonného společenství majetkového manželů. Spoluvlastnické podíly manželů si byly rovny. Zajímavostí je, že soud mohl na návrh jednoho z manželů upravit výši spoluvlastnického podílu nebo mu podíl celý odejmout, prokázalo-li se, že druhý z manželů nesl na rozvratu manželství vinu zcela nebo nepochybně.

Režim zákonný mohl být manžely modifikován na režim smluvní, a to uzavřením smlouvy, v jejímž rámci si manželé mohli dohodnout jiný majetkový režim, než jakým bylo zákonné společenství majetkové. Zákonem vyžadovanou formou pak byla forma soudního zápisu. Smluvní režim byl vůči třetím osobám účinný pouze tehdy, pokud jim byla úmluva manželů známa.

1.2.1.2 Manželské majetkové právo dle zákona č. 40/1964 Sb.

Po novelizaci občanského a rodinného práva, která vešla v účinnost v roce 1964, došlo k rozštěpení úpravy manželského práva do dvou právních předpisů (zákona č. 94/1963 Sb., o rodině a obč. zák.). Manželské majetkové právo bylo upraveno právě v obč. zák., a to v § 143 až § 151. Tato úprava v rámci účinnosti obč. zák. od 1. 4. 1964 do 31. 12. 2013 prošla čtyřmi novelami. Lze jí tedy pomyslně rozdělit na 5 období.

Prvním obdobím úpravy bylo období od 1. 4. 1964 do 31. 3. 1983. Manželským majetkovým režimem bylo bezpodílové spoluvlastnictví manželů, do něhož spadalo vše, co mohlo být předmětem osobního vlastnictví, a nabyl jej jeden z manželů za trvání manželství. Tento institut vznikl jako výraz jednoty manželství a rovného postavení manželů po stránce hospodářské.³² Z bezpodílového spoluvlastnictví manželů bylo vyloučeno vše, co jeden z manželů nabyl darem, dědictvím, nebo co sloužilo k výkonu jeho povolání či k jeho osobní potřebě³³. I rozhodování o správě bezpodílového vlastnictví bylo totožné jako u zákonného společenství majetkového, tj. o běžných záležitostech mohl rozhodovat sám jeden z manželů, nad jejich rámec pouze se souhlasem i druhého manžela. Při neshodách manželů ve věcech správy bezpodílového spoluvlastnictví rozhodoval soud na návrh jednoho z nich. Věřitel pouze jednoho z manželů mohl být uspokojen z majetku náležícího do bezpodílového spoluvlastnictví manželů pouze, vznikl-li předmětný dluh za trvání manželství. K zániku bezpodílového spoluvlastnictví manželů docházelo zánikem manželství nebo na návrh jednoho z manželů. O zániku mohl rozhodnout soud, a to zejména odporovalo-li by další trvání bezpodílového spoluvlastnictví pravidlům socialistického soužití (viz § 148 odst. 2 obč. zák. ve znění účinném do 31. 12. 1991). Při zániku bezpodílového spoluvlastnictví manželů za trvání manželství mohlo dojít k jeho následné obnově pouze opětovným rozhodnutím soudu. Po zániku bezpodílového spoluvlastnictví manželů docházelo, buď na základě dohody uzavřené mezi manžely nebo na návrh některého z manželů, o něm rozhodoval soud. V rámci vypořádání zaniklého bezpodílového spoluvlastnictví manželů se vycházelo z premisy, že podíly obou manželů na

32 FIALA, Josef. § 3 [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit 2019-11-11]. ASPI_ID KO40_1964CZ. Dostupné v Systému ASPI. ISSN 2336-517X.

33 Jde o totožné vymezení jako u zákonného společenství majetkového.

majetku dříve náležejícímu k zaniklému bezpodílovému spoluvlastnictví manželů jsou totožné. V rámci vypořádání pak bylo potřeba vypořádat vklady každého z manželů ze svého výlučného majetku do majetku společného a naopak čerpání majetku náležejícího do bezpodílového spoluvlastnictví manželů na výlučný majetek toho kterého z manželů. Též se v rámci vypořádání zohledňovaly potřeby nezletilých dětí a přihlíželo se taktéž k tomu, jak se kdo z manželů staral o domácnost, nabytí a udržení společných věcí či jak se staral o rodinu (viz § 150 obč. zák. ve znění účinném do 31. 7. 1998).

Druhým obdobím úpravy bylo období od 1. 4. 1983 do 31. 12. 1991. Hlavní změna, kterou doznala právní úprava bezpodílového spoluvlastnictví manželů v tomto období, byla změna ohledně postupu při zániku bezpodílového spoluvlastnictví manželů, kdy zde poprvé ohledně vypořádání zániku bezpodílového spoluvlastnictví manželů dochází k nevyvratitelné domněnce po uplynutí tří let od zániku. Od této doby pokud se manželé nedohodli na vypořádání zaniklého bezpodílového spoluvlastnictví manželů či do tří let od zániku bezpodílového spoluvlastnictví manželů nepodal jeden z manželů k soudu návrh na jeho vypořádání, nastala nevyvratitelná domněnka, že ohledně movitých věcí docházelo k vypořádání manželů podle stavu, v jakém každý z nich využíval věci jako výlučný vlastník pro svou potřebu, potřebu své rodiny nebo potřebu své domácnosti. V případě ostatních movitých i nemovitých věcí, ale i ostatních majetkových práv, náležejících původně do zaniklého bezpodílového spoluvlastnictví manželů platilo, že se stávaly spoluvlastnictvím obou bývalých manželů, kdy jejich vzájemný podíl byl totožný.

Třetím obdobím úpravy bylo období od 1. 1. 1992 do 31. 12. 1992. Nutno podotknout, že se s ohledem na politický vývoj v tehdejší Československu jednalo o první ryze demokratický zásah do manželského práva majetkového, který tento institut celkem značně rozšířil a respektoval změnu politického zřízení státu. Do bezpodílového spoluvlastnictví manželů tak již kromě věcí, které jeden z manželů nabyt darem nebo dědictvím, či je používal pro svou osobní či pracovní potřebu, nespadal ani majetek, jež jeden z manželů nabyt v rámci restitučního řízení, a tuto věc měl tento manžel ve vlastnictví před uzavřením manželství nebo mu byla vydána, jelikož se stal právním nástupcem původního vlastníka. Poprvé od konce účinnosti zákona č. 256/1949 Sb., o rodině, tj. po téměř po 28 letech, byl znovu zaveden vedle zákonného režimu manželského práva majetkového též

režim smluvní. Manželé se mohli smluvně dohodnout na rozšíření nebo zúžení zákonného režimu, ale i správě společného majetku. Též mohli touto dohodou určit, že bezpodílové spoluvlastnictví manželů vznikne až k datu zániku manželství. Dohoda musela mít formu notářského zápisu a vůči třetí osobě se jí dovolat mohli pouze tehdy, pokud jí tato dohoda byla známa (viz § 143a obč. zák. ve znění účinném do 31. 7. 1998). Nová úprava doznala drobné změny i v oblasti pohledávek věřitelů vůči osobě jen jednoho z manželů, které vznikly za trvání manželství, a to právě s ohledem na návrat dalšího z majetkových režimů. Z majetku náležejícího do bezpodílového spoluvlastnictví manželů nyní nemohl být uspokojen věřitel manžela, jenž se s druhým manželem dohodl na smluvní úpravě bezpodílového spoluvlastnictví manželů, a jeho dluh vznikl při používání majetku, jenž byl dle dohody uzavřené mezi manžely jeho výlučným (viz § 147 odst. 2 obč. zák. ve znění účinném do 31. 7. 1998). Novela též reflektovala vznik svobodné podnikatelské činnosti a jejího vlivu na bezpodílové spoluvlastnictví manželů. Manžel, jenž chtěl použít majetku náležejícího do bezpodílového vlastnictví manželů, nyní potřeboval souhlas druhého manžela, a to pouze k jeho prvotnímu použití. Soud mohl též bezpodílové spoluvlastnictví manželů zrušit na základě návrhu manžela, který z nich nezískal oprávnění k podnikatelské činnosti, nebo kteréhokoliv manžela pokud jej získali oba (viz § 148a odst. 1 a 2 obč. zák. ve znění účinném do 31. 7. 1998).

Čtvrtým obdobím úpravy bylo období od 1. 1. 1993 do 31. 7. 1998. Jednalo se o právní úpravu již ryze českou, jejíž účinnost kopírovala vznik samostatné České republiky. Jedinou novelou, kterou právní úprava manželského majetkového práva v tomto období prodělala, bylo vložení § 149a, který upravoval formu dohody mezi manžely v případě nemovitého majetku, kdy u dohody, na jejímž základě nastal smluvní režim manželského majetkového práva, i u dohody o vypořádání zaniklého bezpodílového spoluvlastnictví manželů, byla po novele vyžadována písemná forma³⁴, a jejich účinnost ohledně nemovitostí nastala až účinností vkladu do příslušného katastru nemovitostí. Změna nastala také v důvodu pro zrušení bezpodílového spoluvlastnictví manželů rozhodnutím soudu, a to zejména protože by jeho další trvání odporovalo dobrým mravům.

³⁴ Ta byla v případě změny majetkového režimu vyžadována zbytečně, když zde již v minulosti byla stanovena forma notářského zápisu, který je vždy písemný.

Pátým obdobím úpravy bylo období od 1. 8. 1998 do 31. 12. 2013, tedy období konečné, před začátkem účinnosti o. z. Poslední novelou manželského majetkového režimu došlo k masivním změnám v této oblasti. Nově na místě bezpodílového spoluvlastnictví manželů vzniká společné jmění manželů, které bylo vymezeno, co do majetku obdobně jako institut předcházející, avšak nově do něj náležely závazky, které nevznikly pouze jednomu z manželů a které sice vznikly oběma manželům, avšak jejich rozsah nepřesahuje míru přiměřenou majetkovým poměrům manželů, nebo pokud ji přesahuje, druhý z manželů k jeho převzetí souhlas. Společné jmění manželů tak tvoří věci, práva a závazky. Novela více reflektovala rozvoj svobodného podnikání formou zákonné úpravy podílů v obchodních korporacích jednoho z manželů. Nabyli-li tedy jeden z manželů za trvání manželství podíl v obchodní společnosti nebo družstvu, a to včetně akcií, tento fakt automaticky nezakládal členství druhého z manželů v tomto družstvu či obchodní společnosti s výjimkou bytového družstva (viz § 143 odst. 3 obč. zák. ve znění účinném od 1. 8. 1998 do 31. 12. 2013). Rozšířena také byla možnost změny základního zákonného majetkového režimu manželů formou smluvního majetkového režimu. Smlouvu mohli uzavřít též muž a žena před uzavřením svazku manželského a upravit tak své budoucí majetkové vztahy. Forma byla zachována v podobě notářského zápisu. Zákon též poprvé počítal s vyvratitelnou domněnkou o majetku náležejícímu do společného jmění manželů. Za majetek spadající do společného jmění manželů se považoval veškerý majetek a závazky nabyté za trvání manželství, pokud nebylo prokázáno jinak (viz § 144 obč. zák. ve znění účinném od 1. 8. 1998 do 31. 12. 2013). Byla založena povinnost plnit společné závazky plynoucí ze společného jmění manželů společně a nerozdílně. Zcela nově byl upraven další možný režim manželského majetkového práva, a to režim vzniklý soudním rozhodnutím. Nově totiž soud nerozhodoval při návrhu jednoho z manželů o zániku společného jmění manželů, ale pouze o jeho zúžení, přičemž rozsah zúžení společného jmění manželů byl plně na rozhodnutí soudu. Společné jmění manželů mohl soud zúžit s výjimkou věcí tvořících obvyklé vybavení společné domácnosti (viz § 148 obč. zák. ve znění účinném od 1. 8. 1998 do 31. 12. 2013). K opětovnému rozšíření mohlo dojít pouze rozhodnutím soudu na návrh jednoho z manželů. Zánik společného jmění manželů byl rozšířen pouze o zákaz dotčení práv věřitelů v rámci dohody manželů o vypořádání jejich zaniklého společného jmění.

1.2.2 Manželské majetkové právo v současné době

„Pojem manželské majetkové právo se ujal pro zvláštní soubor těch právních norem, které se týkají majetkových poměrů manželů v tom nejširším smyslu.“³⁵ Jedná se především o ty právní normy, které dopadají na úpravu důsledků uzavření manželství promítajících se v majetkové sféře mezi manželi samotnými či mezi manželi a třetími osobami. Dále manželské majetkové právo zasahuje do oblasti práva dědického, zahrnuje zvláštní oblast práva na výživné nebo specifické otázky sociálního či jiného pojištění, daní, bydlení atd. Současná právní úprava manželského majetkového práva, jež je zakotvena zejména v druhé části platného občanského zákoníku primárně v oddílu druhém, je pouze pomyslným základním kamenem této právní oblasti.

„Právní úprava majetkových vztahů mezi manžely je přitom důležitým institutem nejen rodinného, ale celého soukromého práva. Úzce souvisí s právní úpravou vlastnického a závazkového práva a mnohé vztahy v těchto oblastech oproti obecné úpravě modifikuje.“³⁶ Právě v oblasti vlastnického práva o. z. ve svém § 1236 zakládá ojedinělou pluralitu subjektů, když v případě zákonem předpokládaných společenství vlastníků (manželé, osoby spojené v rodinném společenství, společenství dědiců či jiná obdobná společenství) dochází k vytvoření zvláštního bezpodílového vlastnictví k vymezenému majetku spadajícímu do vlastnictví tohoto společenství. Každá osoba výše specifikovaného společenství má právo k celé věci, tedy je vlastníkem celé věci a má právo věc užívat i držet. Avšak právo k celé věci každé z osob společenství je omezeno stejným právem ostatních osob tohoto společenství. V případě manželského majetkového práva tvoří společenství vlastníků manžel a manželka, přičemž každý z manželů má právo k celé věci a je omezen tím samým právem druhého z manželů. Jedná-li se o oblast práva závazkového, má obvykle zákonná úprava manželského majetkového režimu³⁷ takový důsledek, že oba manželé společně vůči třetím osobám vystupují jako solidární dlužnické společenství. Zvláštní bezpodílové vlastnictví k vymezenému majetku spadajícímu do společného jmění manželů i vystupování jako solidární dlužnické společenství vůči třetím osobám

35 ELIÁŠ, Karel. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem*. Ostrava: Sagit, 2012. ISBN 978-80-7208-922-2. str. 348.

36 ELIÁŠ, Karel. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem*. Ostrava: Sagit, 2012. ISBN 978-80-7208-922-2. str. 152.

37 Zákonným režimem je společné jmění manželů.

má vést k posílení majetkové jednoty manželů a pomoci naplnění jednoho z hlavních účelů manželství v oblasti majetkové. Tyto účely jsou definovány v § 655 o. z., tj. vzájemné podpory a pomoci manželů.

Společné jmění manželů zahrnuje vše, co náleží manželům, má majetkovou hodnotu a zároveň není z právních poměrů vyloučeno, za předpokladu, že společné jmění manželů za trvání manželství na základě zákona nezaniklo. Tato definice zakotvené v § 708 o. z. dopadá na režim společného jmění, který o. z. rozčleňuje do tří režimů³⁸. Společné jmění manželů zaniká za trvání manželství typicky tehdy, je-li prohlášen konkurs na majetek jednoho z manželů, případně byl-li upraven vznik společného jmění manželů tak, že vzniká ke dni zániku manželství, má prohlášení konkursu na majetek jednoho z manželů takové majetkoprávní důsledky jako zánik manželství (viz § 268 odst. 1 zákona č. 182/2006 Sb., insolvenční zákon, v platném znění). Společné jmění manželů může též zaniknout ze zákona dle § 66 odst. 4 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, v platném znění, kdy společné jmění manželů zaniká, je-li jednomu z manželů uložen trest propadnutí majetku.

Platný občanský zákoník rozeznává tři druhy manželských majetkových režimů – zákonný režim, smluvní režim a režim založený rozhodnutím soudu (viz § 708 odst. 2 o. z.), přičemž všechny manželské majetkové režimy jsou navzájem zaměnitelné, jelikož platí, že mají zásadně mít stejnou právní relevanci. Pojem manželský majetkový režim vykládáme jako způsob, jímž jsou upraveny majetkové povinnosti a práva k odlišným skupinám majetku. Těmito skupinami majetku rozumíme: 1) majetek, který oba manželé společně nebo každý z manželů jednotlivě nabudou za trvání manželství; 2) majetek, jež každý z manželů vlastnil již v době uzavření manželství; a 3) souhrn závazků a práv každého z manželů za situace, kdyby došlo k zániku manželství.

Při uzavření manželství dochází k ustanovení společného jmění manželů v režimu zákonném zcela automaticky, proto je tento režim nazýván režimem zákonným. Chtějí-li ovšem manželé vyloučit úpravu společného jmění manželů v režimu zákonném, mohou si ještě jako snoubenci nebo i za trvání manželství jako manželé ujednat smlouvou manželský majetkový režim, jež je odlišný od režimu zákonného, tj. smluvený režim. Režim zákonný je též vyloučen v případě, že je zde dán závažný důvod, pro který byla jedním z manželů navrhována úprava,

³⁸ K jednotlivým režimům společného jmění více viz níže.

tj. zrušení nebo zúžení, společného jmění manželů soudem. Soud o tomto návrhu rozhodne rozhodnutím, jež založí třetí druh manželského majetkového režimu – režim založený rozhodnutím soudu.

1.2.2.1 Zákonný režim

Zákonný režim společného jmění manželů je upraven § 709 a násl. o. z., přičemž tento režim, jak vyplývá z výše uvedeného je základním režimem. Nastává tedy zcela automaticky ze zákona při uzavření manželství za situace, kdy není vyloučen smluvním režimem, a trvá do zániku manželství či do vyloučení v průběhu manželství režimem smluvním nebo režimem založeným rozhodnutím soudu.

V zákonném režimu platí, že do společného jmění manželů náleží to, čehož manželé oba nebo jeden z nich nabyli za trvání manželství, není-li to výjimkou, jež zákon taxativně vyjmenovává. *„Z toho je patrné, že zákon preferuje nabývání majetku do společného jmění manželů a nenabytí majetku do společného jmění manželů je chápáno jako výjimka, kterou je třeba vykládat restriktivně. Pokud se tedy vyskytnou pochybnosti, zda určitý majetkový celek je či není součástí společného jmění manželů, je třeba přisvědčit závěru, že takový majetek se součástí společného jmění manželů stává.“*³⁹

Soubor majetku, na něhož dopadají případy taxativně definované zákonem jako výjimky, které se při nabytí vlastnického práva k nim jedním z manželů nestávají součástí společného jmění manželů, označujeme jako výlučný majetek jednoho z manželů. K tomuto majetku má veškerá práva pouze ten z manželů, který jej nabyl. Druhý z manželů k výlučnému majetku jednoho z manželů může určitá práva, jakými jsou užívání, správa a další, nabýt pouze na základě jeho zmocnění či tehdy jedná-li se o běžnou záležitost, kdy právo zastupovat svého manžela v těchto záležitostech vyplývá druhému z manželů přímo ze zákona (viz § 696 odst. 1 o. z.).

Za výlučný majetek jednoho z manželů je dle § 709 odst. 1 a § 3040 o. z. považováno to, co: 1) slouží tomuto manželovi k jeho osobní potřebě; 2) tento manžel nabyl darem, avšak neprojevil-li dárce jiný úmysl, či nabyl dědictvím nebo odkazem, ledaže by byl projeven jiný úmysl zůstavitele v pořízení pro případ smrti; 3) bylo jedním z manželů nabyto jako náhrada nemajetkové újmy na

³⁹ ELIÁŠ, Karel. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem*. Ostrava: Sagit, 2012. ISBN 978-80-7208-922-2. str. 156.

jeho přirozených právech; 4) bylo nabyto jedním z manželů právním jednáním, které se vztahuje k jeho výlučnému majetku; 5) bylo nabyto jedním z manželů jako náhrada za poškození, zničení nebo ztrátu jeho výhradního majetku; 6) bylo jednomu z manželů vydáno na základě právních předpisů o restituci majetku, avšak pouze za předpokladu, že tato věc byla ve vlastnictví jednoho z manželů již před uzavřením manželství nebo je tento manžel právním nástupcem původního vlastníka.

Obecně sice platí, že ve společného jmění manželů se neocitá majetek, jenž jeden z manželů nabyt výhradně, jak bylo uvedeno výše, avšak zisk z tohoto výhradního neboli výlučného majetku již součástí společného jmění manželů je. Naproti tomu zákon výslovně uvádí, že dluhy týkající výlučného majetku jednoho z manželů, součástí společného jmění manželů nejsou, a to v rozsahu, kterým převyšují zisk z tohoto majetku (viz § 710 písm. a) o. z.).

Z předcházejícího odstavce je patrné, že některé majetkové hodnoty, respektive jejich zvěcnělá podoba jsou v zákoně uváděna výslovně, tj. nad rámec obecné úpravy uvedené v § 709 o. z., zvláště pak pokud jde o jejich podíl, jenž vstupuje do společného jmění manželů, anebo je-li zde potřeba upravit okamžik, kdy se součástí společného jmění manželů stávají.

Pro téma této práce je pak důležitá úprava dluhů převzatých za trvání manželství zakotvená v § 710 o. z., tj. dluhů soukromoprávních vzniklých z řádného obligačního důvodu, která uvádí dvě zákonné výjimky, v jejichž případě se takto vzniklý dluh nestává součástí společného jmění manželů. První z výjimek, jež dopadá na dluhy týkající se výhradního majetku jednoho z manželů, zde již byla popsána (viz výše). Druhou výjimkou, za jejíhož nastání nedochází ke vstupu dluhu do společného jmění manželů, je situace, kdy byl dluh převzat jen jedním z manželů bez souhlasu druhého, aniž by se však jednalo o obstarání každodenních nebo běžných potřeb rodiny, a to jak po stránce kvalitativní, tak i po stránce kvantitativní. Též je potřeba vzít úvahu celkový rozsah převzatého dluhu, tj. zda šlo sice o převzetí běžných závazků, avšak jejich počet je již přesahující každodenní nebo běžné potřeby rodiny. *„To, že se nějaký dluh nestal součástí společného jmění, avšak ještě neznamená, že se nemůže*

věřitel domáhat toho, aby bylo společné jmění postiženo výkonem rozhodnutí vedeným na takový dluh.“⁴⁰ (více k této problematice viz níže).

S vnášením věcí, pohledávek, zisků, dluhů a dalších do společného jmění manželů v zákonném režimu je spjata i správa tohoto jmění, přičemž platí, že práva a povinnosti spojená s částí nebo celkem společného jmění náležejí oběma manželům společně a nerozdílně, taktéž jejich výkon. Dále platí, že provedení výkonu či uplatnění jedním z manželů znamená tento výkon či uplatnění i druhým z nich. Další zásadou spojenou se správou společného jmění manželů je zásada solidarity, která se vztahuje na jednání manželů nebo jednoho z manželů vůči třetím osobám v záležitostech, jež se týkají společného jmění manželů jako celku. Jeden z manželů, který takto jedná, zavazuje svým jednáním i druhého z manželů. Z výše uvedeného vyplývá, že se manželé právním jednáním ať už společným nebo jednoho z manželů stávají společnými dlužníky. Věřitel tedy může svoji pohledávku žádat po kterémkoliv z manželů. Naopak jedná-li se o pohledávku manželů, jejich dlužník může plnit jakémukoliv z manželů, čímž mu dluh zanikne i vůči manželovi, kterému neplnil. Avšak je potřeba nezapomínat na fakt, že manželé mohou samostatně právně jednat v rámci části nebo celého společného jmění jen a pouze v intencích běžných záležitostí. Nejedná-li se o běžné záležitosti, předpokládá zákon souhlas druhého z manželů s takovýmto právním jednáním. Tento souhlas může za situace převyšujícího zájmu manželů, rodiny či rodinné domácnosti nahradit soud, odmítne-li to druhý z manželů. Není-li zde souhlas druhého manžela nebo soudu a přesto je manželem jednáno, má druhý z manželů právo dovolat se neplatnosti takového jednání. *„Zákonodárce i zde považoval za vhodné tato obecná pravidla upřesnit pro některá konkrétní jednání. Výslovně tak je stanoveno, že souhlas druhého manžela je nutný pro první užití součásti společného jmění k podnikání, pokud majetková hodnota této části přesahuje míru přiměřenou majetkovým poměrům manželů.*“⁴¹ Stejně podmínky ukládá zákon i v případě, že má být součástí společného jmění manželů použita k nabytí podílu v družstvu nebo obchodní společnosti. Též platí pro případy, kdy k získání účasti v právnické osobě nebo jejímu založení se nevyžaduje majetkového vkladu, ale současně je důsledkem rozsáhlé ručení společníka, jaké

40 ELIÁŠ, Karel. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem*. Ostrava: Sagit, 2012. ISBN 978-80-7208-922-2. str. 159.

41 ELIÁŠ, Karel. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem*. Ostrava: Sagit, 2012. ISBN 978-80-7208-922-2. str. 160.

je typické pro obchodní společnost, jež má právní formu veřejné obchodní společnosti, či se jedná o postavení komplementáře v obchodní společnosti právní formy komanditní společnost. Cílem je pak prohloubení právní ochrany manžela, jehož druhý manžel podniká.

1.2.2.2 Smluvní režim

Smluvní režim je vedle režimu založeného rozhodnutím soudu jednou z modifikačních variant režimu zákonného. Tento režim nastupuje jako následek právního jednání manželů či snoubenců, přičemž platí, že zůstanou-li zde oblasti, o kterých smluvní ujednání manželů či snoubenců mlčí, použije se primárně výklad účelu smluvního ujednání a aplikují se zde principy konkrétního smluvního ujednání. Teprve poté bude na tyto oblasti subsidiárně použito zákonného režimu.

Jak již vyplývá z výše uvedeného, modifikační smlouvu si mohou ujednat, jak manželé, tak osoby, jež hodlají manželství uzavřít, tj. snoubenci, přičemž smlouva uzavřená mezi snoubenci nabývá účinnosti uzavřením manželství⁴². Ujednání o modifikační smlouvě mají silně dispoziční charakter, kdy manželé při ujednání smlouvy nejsou nikterak limitováni žádným právě existujícím majetkovým režimem. Platí, že každý existující majetkový režim může být novým smluvním ujednáním manželů změněn, a to v libovolném rozsahu. Manželé smluvním režimem mohou změnit i režim založený na rozhodnutí soudu. Je tedy zřejmé, že smluvní režim je možné variovat. Jedinými kogentními omezeními smluvní modifikace majetkového práva manželů jsou: 1) vyloučení zákonem stanovených povinností manželů, tedy pojmových znaků instituce manželství, které tvoří přímo jeho obsah, jakými jsou zejména povinnosti vyplývající z § 687 odst. 2 o. z., tj. žít spolu, být si věrni, vzájemně respektovat svou důstojnost atd., 2) vyloučení obvyklého vybavení rodinné domácnosti, ovšem pouze tehdy, kdy nenastala situace, kdy jeden z manželů společnou domácnost trvale opustil a do budoucna se odmítá vrátit (viz § 718 odst. 3 o. z.), 3) ustanovení, jež by se svým obsahem či účelem dotýkala práv třetích osob, ale pouze za předpokladu, že k uzavření smlouvy došlo bez souhlasu dotčené třetí osoby⁴³. Avšak platí zde i obecné právní zásady, jakými je například zákaz retroaktivity, z něhož je

⁴² Dále bude již pro manžele a snoubence užíváno pouze jen společného „manželé.“

⁴³ Došlo-li k takovémuto uzavření smlouvy, nemá smlouva vůči dotčené třetí osobě právní účinky.

dovoditelné, že manželé si nemohou majetkový režim změnit se zpětnými účinky, k takovýmto případným ujednáním se nepřihlíží (viz § 716 odst. 1 věta třetí o. z.).

Pro smlouvu upravující společné jmění manželů je zákonem vyžadována forma veřejné listiny, typicky notářský zápis (více k této problematice viz níže).

Obsah smlouvy, jak již bylo uvedeno výše, je zcela na manželech, a to s omezením pouze určitými limity. Dá se říci, že smluvní režim může spočívat v jakémkoli uspořádání majetkových poměrů mezi manžely. Samotný zákon v § 717 o. z. uvádí, že možnosti smluvní úpravy společného jmění manželů spočívají v režimu vyhrazujevím vznik společného jmění ke dni zániku manželství, režimu oddělených jmění a v režimu zúžení nebo rozšíření rozsahu společného jmění v zákonném režimu.

1.2.2.2.1 Seznam listin o manželském majetkovém režimu

V případě tohoto institutu se jedná o institut relativně nový. Zaveden byl až v rámci rekonstrukce občanského hmotného práva. Jedná se též o rejstřík do něhož jsou ukládány smluvní úpravy společného jmění manželů, jako je tomu u Evidence listin o manželském majetkovém právu, avšak s tím rozdílem, že tento je rejstříkem veřejným (viz § 721 odst. 1 o.z.). Smlouva, jež zakládá úpravu manželského majetkového práva v režimu smluvním, váže primárně pouze smluvní strany, tj. oba manžele, a to i v případě, že mají manželé tuto smlouvu založenou v Evidenci listin o manželském majetkovém právu, jelikož tato je neveřejná. Avšak pokud má mít tato smlouva právní dopad i na třetí osoby bez dalšího, tj. i když třetí osoby nebyly s obsahem smlouvy seznámeni, předpokládá zákon její zapsání do veřejného seznamu, konkrétně do Seznamu listin o manželském majetkovém režimu, jehož upravuje zákon č. 358/1992 Sb., notářský řád (dále jen „notářský řád“), v § 35j až § 35l. Seznam listin o manželském majetkovém režimu je spravován Notářskou komorou České republiky, když zákon vychází z premisy požadavku sepsání smlouvy o úpravě režimu společného jmění formou veřejné listiny, konkrétně notářského zápisu. Je tedy logickým krokem zákonodárce, že vklad předmětných smluv, tj. listin o manželském majetkovém režimu, může provést pouze notář, jenž je k tomu pověřen zákonem. Vkladem do Seznamu listin o manželském majetkovém režimu nabývá tato smlouva účinnosti i vůči třetím osobám bez dalšího, když Seznam listin o manželském majetkovém režimu je veřejně přístupným seznamem. Každý

z potencionálních věřitelů jednoho z manželů má tedy možnost do seznamu nahlédnout a seznámit se tak s tím, že společné jmění manželů bylo modifikováno smluvním režimem. O veřejnosti seznamu svědčí i fakt, že notář má povinnost každé osobě, která o to požádá, vydat opis příslušné smlouvy založené v Seznamu listin o manželském majetkovém režimu, aby se daná osoba měla možnost seznámit s obsahem a předmětem této smlouvy.

Vklad do Seznamu listin o manželském majetkovém režimu provede příslušný notář, který takovou smlouvu sepsal, a to bez zbytečného odkladu, pouze tehdy, je-li to ve smlouvě výslovně ujednáno či na žádost obou z manželů. K takovému jednání může být též jeden z manželů druhým z nich zmocněn, ať už přímo ve smlouvě nebo i mimo ni. Nastane-li situace, kdy notáře, který smlouvu sepsal, nemůže zápis do Seznamu listin o manželském majetkovém režimu provést, zapíše ji do tohoto veřejného seznamu na žádost obou manželů Notářská komora České republiky. *„Zápis smlouvy o manželském majetkovém právu do veřejného seznamu tak není obligatorní.“*⁴⁴ Zákon zde klade důraz především na shodnou vůli obou manželů vyvolat právní účinky vůči třetím osobám bez dalšího. Tyto právní účinky vůči třetím osobám pak nastávají dnem zápisu příslušné smlouvy do Seznamu listin o manželském majetkovém režimu. Manželé se tedy účinků smlouvy vůči třetím osobám mohou dovolat i tehdy nebyli-li s ní a jejím obsahem třetí osoby seznámeny, když tak učinit mohli, jelikož smlouva byla zapsána do veřejného seznamu, tj. vůči případnému věřiteli má tedy vklad smlouvy do Seznamu listin o manželském majetkovém režimu důsledky formální publicity. *„Tyto důsledky vůči třetím osobám nicméně nelze vyvozovat vždy. V tomto ohledu platný občanský zákoník stanoví výjimku zejména ve vztahu k již existujícím nemovitostem zapsaným do veřejného seznamu (katastru nemovitostí), když v tomto ohledu nabývá smlouva o manželském majetkovém právu účinnosti vůči třetím osobám až zápisem do katastru nemovitostí.“*⁴⁵ Nebude-li smlouva o úpravě společného jmění zapsána do

44 Zápis manželských smluv do veřejného seznamu a jeho důsledky ve vztahu k třetím osobám. ŠVADLENA, Petr; EPPICH, Lukáš. *www.epravo.cz* [online]. Praha, 2014 [cit. 2017-06-21]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/zapis-manzelskych-smluv-do-verejneho-seznamu-a-jeho-dusledky-ve-vztahu-k-tretim-osobam-95855.html>.

45 Zápis manželských smluv do veřejného seznamu a jeho důsledky ve vztahu k třetím osobám. ŠVADLENA, Petr; EPPICH, Lukáš. *www.epravo.cz* [online]. Praha, 2014 [cit. 2017-06-21]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/zapis-manzelskych-smluv-do-verejneho-seznamu-a-jeho-dusledky-ve-vztahu-k-tretim-osobam-95855.html>.

veřejného seznamu, bude vůči třetí osobě účinná pouze tehdy, byla-li tato třetí osoba s existencí a obsahem smlouvy seznámena.

Výše uvedené skutečnosti mají pak zvláštní dopad na majetek manželů za předpokladu, že proti jednomu z manželů je vedena exekuce či řízení o výkonu rozhodnutí.

Bylo-li manželské majetkové právo upraveno před účinností občanského zákoníku, tj. před 1. 1. 2014, kdy zákon nepředpokládal existenci veřejného seznamu, jakým je dnes Seznam listin o manželském majetkovém režimu, došlo k zápisu takovéto smlouvy pouze do neveřejného seznamu vedeného Notářskou komorou České republiky zejména pro účely práva dědického. V případě těchto smluv, tj. smluv uzavřených mezi manželi před datem 1. 1. 2014, lze aplikovat přechodná ustanovení zákona č. 303/2013 Sb., jímž byl do notářského řádu inkorporován mimo jiné Seznam listin o manželském majetkovém režimu. Výše specifikované smlouvy byly po novele ponechány v Evidenci listin o manželském právu majetkovém, tedy v neveřejném seznamu vedeném notáři primárně pro účely dědického řízení. K tomu, aby předmětné smlouvy byly zapsány do Seznamu listin o manželském majetkovém režimu, který je seznamem veřejným, a tedy došlo k právním účinkům vůči třetím osobám, musejí o zápis oba z manželů požádat nebo jeden manžel musí být zmocněn druhým z manželů k tomuto účelu.

Do Seznamu listin o manželském majetkovém režimu nejsou vkládány pouze veřejné listiny zakládající smluvní režim společného jmění, ale též rozhodnutí soudu, která zakládají režim společného jmění založený rozhodnutím soudu (více k tomuto viz níže).

1.2.2.3 Režim založený rozhodnutím soudu

Další modifikací manželského majetkového režimu, a to na jeho zúžení nebo zrušení, jež zákon připouští, je úprava tohoto režimu rozhodnutím soudu (viz § 724 odst. 1 o. z.). Avšak zákon tento druh modifikace manželského majetkového režimu předpokládá pouze v krajních situacích, kdy zde nastávají závažné důvody. Obecně zákon primárně předpokládá, že se manželé o svých právech a povinnostech, tedy i o tom, jak bude upraveno společné jmění manželů, mezi sebou dokážou dohodnout. Celkově je třeba chápat soudní zásah do zákonného režimu manželského majetkového práva jako institut zcela výjimečný,

který nastupuje za situace, kdy jeden z manželů podá návrh na vydání rozhodnutí, jímž by byl zákonný či smluvní režim společného jmění manželů modifikován, a zároveň jsou zde dány vážné důvody, které by takovouto úpravu společného jmění podmiňovaly. Nutné je též uvést, že rozhodování soudu je zcela vyloučeno tam, kde manželé nemají nic, co by, ať už nyní nebo i potencionálně do budoucna, mohlo tvořit společné jmění. Tento fakt, však nedopadá na situace, kdy ve společném jmění manželů se v současné době nenachází ničehož, jelikož není do budoucna vyloučeno nabytí takového majetku, který by současnou prázdnou množinu společného jmění manželů naplnil, když zde společné jmění existuje na rozdíl od případu výše vymezeného.

Některé ze závažných důvodů jsou přímo uvedeny v § 724 o. z. Celkem zákon předpokládá tři následující situace: 1) věřitel jednoho z manželů požaduje zajištění své pohledávky v takovém rozsahu, jež převyšuje hodnotu toho, co náleží do výlučného jmění tohoto manžela; 2) jednoho z manželů lze shledat marnotratným; 3) jeden z manželů opakovaně a zcela soustavně podstupuje rizika, která jsou zjevně nepřiměřená. Za závažný důvod může být též považována situace, kdy jeden z manželů začal podnikat či se stal neomezeně ručícím společníkem právnické osoby.

Avšak tyto důvody nebo lépe řečeno skutkové situace, a to jak ty uvedené výše pod body 1)-3), tak i posledně uvedený, je nutno považovat spíše za skutečnosti, které soud musí vždy posoudit jako závažné důvody, nebo spíše tyto skutečnosti, které mohou být závažnými důvody, když je zcela na uvážení soudu, zda shledá tuto skutečnost natolik závažnou, aby podmiňovala modifikaci zákonného rozsahu společného jmění manželů. Obecně by mělo platit, že „soud by přitom neměl být „schvalovacím strojem“, ale měl by skutečně zvažovat rozhodné argumenty a volit nejlepší možná řešení.“⁴⁶ Soud též může do úpravy společného jmění manželů zasahovat opakovaně. Naopak, nejsou-li zde soudem shledány závažné důvody, pro které by rozhodl o zúžení nebo zrušení společného jmění, může rozhodnout o správě tohoto jmění, a to pouze tehdy navrhl-li to jeden z manželů a dojde-li soud k závěru, že jeden z manželů jedná tak, že je jeho jednání ve zřejmém rozporu se zájmem druhého z manželů, rodiny či rodinné domácnosti a neuzavřeli-li manželé o správě společného jmění smlouvu. Soud též

46 ELIÁŠ, Karel. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem*. Ostrava: Sagit, 2012. ISBN 978-80-7208-922-2. str. 318.

na návrh jednoho z manželů může rozhodnout o obnově soudem zrušeného společného jmění nebo o rozšíření zúženého společného jmění na rozsah zákonného manželského majetkového režimu, je-li to v zájmu obou manželů a důvody, jež podminily rozhodnutí soudu o zrušení či zúžení společného jmění, již pominuly (viz § 726 odst. 1 o. z.). Obnovit soud může i společné jmění, jež zaniklo ze zákona, tehdy byl-li na majetek jednoho z manželů prohlášen konkurz či byl-li jeden z manželů pravomocně odsouzen k trestu propadnutí majetku (viz § 726 odst. 2 o. z.). Soud je při rozhodování o úpravě společného jmění limitován ze zákona stejně jako manželé (viz § 727 o. z.). Platí tedy, že: „*Limity pro soudní rozhodnutí jsou opět obdobné jako pro dohodu manželů – rozhodnutím soudu nelze vyloučit ani změnit ustanovení upravující obvyklé vybavení rodinné domácnosti, soud dále nesmí rozhodnout tak, aby důsledkem bylo vyloučení schopnosti manžela zabezpečovat rodinu, ani se nesmí obsahem nebo účelem dotknout práv třetí osoby, pokud tato s rozhodnutím nesouhlasí.*“⁴⁷ Z obecných principů rozhodovací činnosti soudu zakotvených již v Ústavě České republiky vyplývá, že rozhodnutí soudu též nesmí stanovit to, co jest zákonem zakázáno.

Jak již bylo řečeno výše, platí, že dohoda manželů o uspořádání a úpravě manželského majetkového práva je primárním zákonem předpokládaným řešením, jež stojí nad zákonným režimem úpravy společného jmění. Tato úprava ovšem stojí též nad režimem založeným rozhodnutím soudu, z čehož vyplývá, že úprava společného jmění v režimu založeném rozhodnutím soudu může být změněna nejen opětovným rozhodnutím tohoto orgánu, ale i smlouvou manželů. Výše uvedené pak koresponduje s celkovou ideou občanského zákoníku v oblasti manželského majetkového práva, jejímž cílem je vzájemná zaměnitelnost jednotlivých režimů, jež upravují společné jmění.

Je-li rozhodnuto o zrušení, obnovení, rozšíření či zúžení společného jmění soudem, platí obdobně jako u režimu smluvního, že vůči třetím osobám nabývá toto rozhodnutí právních účinků až zápisem do veřejného seznamu, jímž i zde je výše nadefinovaný Seznam listin o manželském majetkovém režimu. Zápis do tohoto veřejného seznamu provádí vždy Notářská komora České republiky na základě soudem zaslaného rozhodnutí v elektronické podobě bez odůvodnění. Soud zasílá své rozhodnutí o úpravě režimu společného jmění ze zákona.

⁴⁷ ELIÁŠ, Karel. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem*. Ostrava: Sagit, 2012. ISBN 978-80-7208-922-2. str. 167.

Zapsáním do veřejného seznamu nabývá rozhodnutí soudu účinnosti erga omnes a nezavazuje pouze oba z manželů, tj. pouze účastníky řízení, jak je tomu typicky u ostatních rozhodnutí soudu ve věcech samých.

2 Částečné zastavení exekuce vůči majetku manželky povinného, respektive možnosti postihu majetku manželky povinného v rámci exekuce

Částečné zastavení exekuce vůči majetku manželky povinného, nebo spíše možnosti postihu majetku manželky povinného v rámci exekuce, jsou určitě nejčastěji novelizovanou právní úpravou exekuce a výkonu rozhodnutí (velké novelizace proběhly s účinností od 1. 1. 2013, od 1. 1. 2014 a od 1. 7. 2015), když i samotná právní úprava exekuce je častým předmětem předvolební kalkulace politiků, když, jak ve svém prohlášení u příležitosti 27. Shromáždění delegátů Soudcovské unie České republiky uvedla Mgr. Pavla Fučíková (bývalá prezidentka Exekutorské komory České republiky, dále jen „EKČR“), je zde *„poptávka po rychlých a bohužel populistických řešeních, která vyhovují masám, ale u kterých se vytrácí zdravý lidský rozum.“*⁴⁸ A právě tzv. třetí účastníci exekučního řízení, tj. manželky povinného, jsou v politickém prostoru stejně často diskutovaným tématem, jako exekuce samotné, když právě toto téma, jak trefně uvedla prezidentka EKČR, se dotýká mas, vzhledem k faktu, že pouze za rok 2016 bylo v České republice vedeno 4,5 milionů exekucí proti 834 tisícům dlužníkům, kdy těmito dlužníky byly fyzické osoby, a 228 tisíc exekucí proti 68 tisícům dlužníků, kdy těmito dlužníky byli osoby právnické, přičemž celková exekovaná částka za rok 2016 činila částku ve výši 325 miliard korun⁴⁹. V roce 2018 bylo zahájeno 505 120 nových exekucí, přičemž i při poklesu oproti roku 2017 o 106 445 exekucí se stále jedná o obrovský objem⁵⁰. Dalo by konstatovat, že čím více osob je postiženo exekucí, tím více se tato skupina povinných stává předmětem populistických kroků a úměrně tomu je navyšován počet novelizací předmětné právní úpravy. Díky vlivu opětuující se novelizace bez striktních přechodných ustanovení se v průběhu času z institutu částečného zastavení exekuce vůči majetku manželky povinného stal institut chaotický, nepřehledný, ztěžující chod exekuce, bránící její pružnosti, jednoduchosti a rychlosti jejího

48 **FUČÍKOVÁ, Pavla.** Shromáždění delegátů soudcovské unie ČR. Soudce. 2017, roč. 2017, č. 11-12, s. 20, ISSN 1211-5347.

49 Statistické informace získány z tiskové zprávy EKČR ze dne 29. dubna 2017 uveřejněné na oficiálních webových stránkách EKČR.

50 Statistické informace získány z tiskové zprávy EKČR ze dne 7. března 2019 uveřejněné na oficiálních webových stránkách EKČR.

průběhu. Exekuční soudy jsou zavaleny klubkem vzájemně se prolínajících novel, jež jsou pomalu rozmotávány a jejich aplikace, v tom daném konkrétním případě, je určována teprve rozhodnutími těchto soudů.

2.1 Obecný úvod (předpoklady podání návrhu na částečné zastavení – aktivní, rozhodná data)

Institut částečného zastavení exekuce vůči majetku manželky povinného je institutem speciálním k institutu zastavení exekuce, tak jak byl popsán v kapitole 1.1.3. Jak již bylo jednou řečeno výše v případě exekuce vedené na povinného, který žije ve svazku manželském, může se stát účastníkem řízení kromě oprávněného a povinného i další osoba, a to manželka povinného za předpokladu, že exekucí je postižen majetek spadající do společného jmění manželů nebo přímo výlučný majetek manželky povinného. Postižení majetku ve společném jmění manželů či výlučného majetku manželky povinného exekucí, pak tedy zakládá účastenství manželky povinného v tomto řízení. K tomuto je nutné dodat, že postižení majetku ve společném jmění manželů či majetku manželky povinného exekucí, nemusí být nutně nesporné. Postačuje zde pouhá možnost, že věci daným exekučním příkazem spadají do společného jmění manželů či do výlučného majetku manželky povinného⁵¹. Zatímco tedy oprávněný a povinný jsou účastníky exekuce od jeho počátku, manželka povinného se jím stává až v průběhu řízení, typicky v jeho druhé fázi⁵². Rozhodným okamžikem pro vznik účastenství manželky povinného v řízení je okamžik vydání exekučního příkazu, jímž je postižen majetek spadající do společného jmění manželů či výlučný majetek manželky povinného. Nejedná se tedy o klasické spolu účastenství, kdy, jsou-li v exekuci dva povinní, jsou účastníky řízení oba od počátku exekuce.

2.1.1 Aktivní legitimace manželky povinného v exekuci

Účastenství manželky povinného v řízení jí dává aktivní legitimaci k podáním představujícím obranné mechanismy účastníků exekuce, jakými jsou návrh na odklad exekuce a návrh na zastavení exekuce vůči exekučně postiženého majetku manželky povinného. Jak již z výše uvedeného označení návrhu na částečné zastavení exekuce vůči majetku manželky povinného vyplývá, manželka

51 Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp zn. 20 Cdo 1561/2012, ze dne 25. 9. 2012.

52 K fázím exekučního řízení viz výše v kapitole 1.1.2.4.

povinného je aktivně legitimována pouze k podání návrhů vůči své osobě. Návrh manželky na zastavení celé exekuce, tj. i proti povinnému, není návrhem přípustným, protože manželka povinného do exekuce nad rámec svého postihu zasahovat nemůže, není pro toto aktivně legitimována. Samotný obranný institut návrhu na částečné zastavení exekuce vůči majetku majetku manželky povinného je institutem relativně novým, který byl na zákonné úrovni zaveden novelou exekučního řádu zákonem č. 139/2015 Sb., který nabyl účinnosti dne 1. 7. 2015⁵³. Do dne 30. 6. 2015 byla na zákonné úrovni obranným institutem pro manželku povinného žaloba na vyloučení věci z exekuce, která je v současné době ponechána jako obranný institut pro osoby třetí majetkově dotčené exekucí jiných účastníků. Takováto osoba není účastníkem řízení, a z tohoto důvodu na obranu dotčení svých práv, pokud soudní exekutor nevyhoví návrhu této osoby na vyškrtnutí věci ze soupisu (viz § 68 odst. 4 Exe. řádu), užívá institut vylučovací žaloby. Ta je na rozdíl od návrhů na zastavení exekuce vůči povinnému nebo manželce povinného, jež jsou souzeny exekučním soudem, institutem spadajícím do civilních senátů soudů, tj. do klasického nalézacího řízení, kdy osobou žalobce je třetí osoba, jejíž práva byla dotčena, a osobou žalovanou je oprávněný z předmětného exekučního řízení.

2.1.2 Rozhodná data

Uspokojení dluhu povinného z majetku, a to i manželčina, závisí na několika důležitých okolnostech, lépe řečeno na několika datech. Na datu vzniku manželství, na datu vložení Listiny o manželském právu majetkovém do Seznamu listin o manželském majetkovém režimu, na datu vydání exekučního příkazu, na datu podání návrhu na částečné zastavení exekuce a na datu vzniku samotného dluhu. Tyto výše uvedené data určují použití daného právního předpisu hmotného civilního práva a procesního civilního práva, a tím případně vylučují uspokojení oprávněného z majetku manželky povinného.

Pro dluh samotný je rozhodným datem datum jeho vzniku, tj. konkrétně zda předmětný dluh vznikl za účinnosti obč. zák. a případně které jeho období účinnosti⁵⁴, nebo zda vznikl za účinnost o. z. Rozhodnost vzniku dluhu, ovšem

⁵³ Již v době hluboko před novelou exekuční soudu rozhodovali o návrhu manželky povinného na částečné zastavení exekuce a nevynucovali si podání vylučovací žaloby např. usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 20 Cdo 1561/2012, ze dne 25. 9. 2012, ale i rozhodnutí exekučních soudů použitá v kapitole 3 .

⁵⁴ Viz podkapitola 1.2.1.2.

nelze posuzovat jen z hlediska vzniku za účinnosti obč. zák. nebo za účinnosti o. z. Musíme k němu přihlížet též v intencích jednotlivých právních úprav napříč jednotlivými obdobími ohraničenými nejzásadnějšími novelizačními zákony vztahujícími se k problematice postihu ať už výlučného majetku manželky povinného či podílu manželky povinného na společném jmění manželů.

Rozhodnost okamžiku vzniku dluhu povinného v relaci na možnosti a rozsah postihu majetku manželky povinného, ať už tvořícího společné jmění manželů či nikoliv, bude ozřejmena více v následujících podkapitolách označených body 2.2.1⁵⁵ a 2.2.2⁵⁶. Lze však již nyní zhodnotit, že se jedná o jeden z markantních okamžiků určující právě samotné možnosti a rozsah konkrétní exekuce. Vznik dluhu je tedy vedle úpravy režimu společného jmění manželství pro pověřeného soudního exekutora či posléze příslušný exekuční soud druhým nejzásadnějším bodem ovlivňujícím jejich rozhodovací činnost.

Od data vzniku dluhu se pak odvíjí i vymezení samotného rozsahu společného jmění manželů, když právě vznik data dluhu je rozhodným pro určení, jaké hmotně právní normy rozhodující soud užije při vymezení společného jmění manželů. Tento závěr lze vysledovat z dikce § 262b odst. 1 o. s. ř., který obsahuje odkaz na tzv. zvláštní právní předpis. Závěr, že zvláštním právním předpisem je právě hmotně právní úprava účinná v době vzniku dluhu, pro který je vedena exekuce, lze dovést z rozhodovací praxe Nejvyššího soudu České republiky⁵⁷. Vznikl-li dluh za účinnosti obč. zák. při posouzení, co je společným jměním manželů⁵⁸ se použije zákonná úprava společného jmění manželů zakotvená právě v obč. zák., tj. § 143 a následující. Ovšem vznikl-li dluh za účinnosti o. z. použijeme pro posouzení, jaký majetek je součástí společného jmění manželů, zákonnou úpravu společného jmění manželů zakotvenou v o. z., tj. úpravu zakotvenou v § 708 a následující o. z.⁵⁹

Ohledně rozhodování, jakého procesního právního předpisu bude užito na konkrétní exekuci, je situace mnohem přehlednější, když platí, že v rámci exekuce

55 Podkapitola s názvem „Procesní obrana manželky povinného a rozsah možností postihu jejího majetku do dne 30. 6.2015.“

56 Podkapitola s názvem „Procesní obrana manželky povinného a rozsah možností postihu jejího majetku po dni 1. 7. 2015.“

57 Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 20 Cdo 3416/2016 ze dne 23. 8. 2016.

58 Nebo jiného majetkového režimu manželů.

59 **SVOBODA, Karel**. Zastavení exekuce. V Praze: C.H. Beck, 2018. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-640-1. str. 46-48.

vedené pro dluh povinného, v jejímž rámci je postihován i majetek manželky povinného, může být tento postižen v rámci možností a limitů aktuální procesně právní úpravy platné a účinné v době, kdy je postih majetku manželky povinného realizován, tj. v době vydání předmětných exekučních příkazů.

Po nabytí účinnosti novelizačního zákona č. 139/2015 Sb., došlo k automatické neplatnosti vydaných exekučních příkazů, které postihovaly majetek manželky povinného v rozsahu dle předcházející právní úpravy, které byla odlišná s právní úpravou zavedenou právě tímto novelizačním zákonem⁶⁰. Výše uvedené pravidlo se též odrazilo i v okamžité změně možnosti procesní obrany manželky povinného proti exekuci postihující buď její výlučný majetek, nebo majetek náležející do společného jmění manželů. I u exekucí, jež byly zahájeny před účinností novelizačního zákona, tj. exekuce zahájené do 30. 6. 2015 včetně, od data účinnosti novelizačního zákona, tj. od 1. 7. 2015, bylo jedinou možnou procesní obranou manželky povinného podání návrhu na částečné zastavení exekuce (blíže k problematice procesní obrany manželky povinného v následujících podkapitolách).

S výše uvedenou problematikou je spojena i možnost jakéhosi prolomení překážky „věci již rozhodnuté“. V tomto přelomovém období u exekuce zahájené do 30. 6. 2015, mohlo dojít k postihu majetku manželky povinného, proti kterému manželka povinného brojila podáním vylučovací žaloby, jež nebyla úspěšná, neboť soud zhodnotil, že exekuce je vedena řádně, avšak po změně právní úpravy zavedené zákonem č. 139/2015 Sb., účinné ode dne 1. 7. 2015, se mohla manželka povinného novým podáním ve formě návrhu na částečné zastavení exekuce domáhat, téhož čehož se domáhala již dříve podanou vylučovací žalobou, a mohlo dojít k procesní situaci, kdy mohla být s tímto svým návrhem nově úspěšná. Úspěšná bude manželka povinného v případě, že novelou došlo k takové změně možností rozsahu postihu majetku manželky povinného toto po 1. 7. 2015 odůvodňující⁶¹.

60 Konkrétní obsah změn rozsahu a možnosti postihu majetku manželky povinného viz následující podkapitoly.

61 Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 20 Cdo 5160/2017 ze dne 23. 1. 2018.

2.2 Částečné zastavení exekuce na návrh manželky povinného

Jak již bylo řečeno výše zákon č. 139/2015 Sb., kterým došlo k novele o. s. ř., exe. řádu a zákona č. 256/2013 Sb., o katastru nemovitostí, měl významný dopad i na postavení a procesní obranu manželky povinného. Od účinnosti výše uvedeného novelizačního zákona, tj. ode dne 1. 7. 2015, došlo k zániku možnosti obrany manželky povinného podáním excindační žaloby a na místo toho jí byl jako obranný institut ustanoven návrh na částečné zastavení exekuce, kterým se manželka povinného může domáhat částečného zastavení exekuce v případě její nadlimitnosti nebo zákonné nepřipustnosti. Manželka povinného tedy není na rozdíl od doby před účinností novely „*legitimována k podání excidanční žaloby, což plně odpovídá koncepci právního režimu zákonného majetkového společenství a jeho jednotlivým modifikacím.*“⁶² Oproti podání vylučovací žaloby jedná se o institut rychlejší a efektivnější bez zatížení soudním poplatkem. Toto bylo motivem zákonodárce ke změně procesní obrany, jak vyplývá z důvodové zprávy k zákonu č. 139/2015 Sb.⁶³

Novelou zákona též došlo k podstatné změně rozsahu možnosti postižení majetku manžela povinného a jmění, jež spadá do společného jmění manželů, tj. povinného a manželky povinného. Rozsah možnosti postižení společného jmění manželů je dlouhodobě upraven v § 262a o. s. ř. Důvody omezení postihu společného jmění manželů pak upravuje § 262b o. s. ř. A konečně pokud jde o postih výlučného majetku manželky povinného exekucí musíme nahlédnout do vícero ustanovení, a to jak o. s. ř., tak do Exe. řádu.

2.2.1 Procesní obrana manželky povinného a rozsah možností postihu jejího majetku do dne 30. 6.2015

Před nabytím účinnosti novelizačního zákona č. 139/2015 Sb., bylo postavení manželky povinného v exekuci totožné jako nyní, avšak výrazně se lišila její procesní obrana a rozsah možnosti postižení společného jmění manželů a výlučného majetku manželky povinného. Zatímco procesní způsob obrany manželky povinného byl z pohledu teoretického či zákonném upraveného

62 LAVICKÝ, Petr. Civilní proces. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Praktický komentář. ISBN 978-80-7478-988-5. str. 29

63Důvodová zpráva k zákonu č. 139/2015 Sb. www.psp.cz [online]. Praha, 2015 [cit. 2020-02-02]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=139&r=2015>.

v minulosti pouze jeden, při pohledu na možnost postihu jejího výlučného majetku a majetku spadajícího do společného jmění manželů musíme pohlížet rozčleněně s ohledem na daná období, kdy pro zjednodušení v této práci použijeme dělení do konce roku 2012, tj. do 31. 12. 2012, rok 2013, tj. období od 1. 1. 2013 do 31. 12. 2013, a období následující do účinnosti zákona č. 139/2015 Sb., tj. období od 1. 1. 2014 do 30. 6. 2015.

2.2.1.1 Vylučovací žaloba

Ponejprv však k procesní obraně manželky povinného v exekuci. Manželka povinného v tomto období měla stejnou možnost procesní obrany jako osoby třetí, jejichž majetek byl dotčen exekucí a pověřený soudní exekutor nevyškrtl na jejich návrh exekučním příkazem postižený majetek ze soupisu movitých věcí, a to podáním vylučovací neboli excindační žaloby (viz § 267 o. s. ř., ve znění účinném do 30. 6. 2015).

V možnosti podání excindační žaloby se odráží jeden ze základních principů nebo chceme-li zásad exekuce, kterou je ochrana třetích osob v rámci probíhajícího řízení. Musíme mít stále na mysli, že v rámci probíhající exekuce je možné postihnout pouze majetek dlužníka, tj. povinného, a v jistých případech, jež budou nastíněny zde, či níže v kapitole následující i majetek manželky povinného, avšak nikoliv majetek třetích osob nebo majetek manželky povinného nad rámec zákonného rámce (opět viz níže). Žaloba samotná jako taková je podávána k totožnému soudu, který je místně a věcně příslušný k pověření soudního exekutora, tj. je v exekuci soudem exekučním s místní a věcnou příslušností (viz § 88 písm. e) o. s. ř.). Opět se jedná v prvním stupni o okresní soud nebo v případě Prahy soud obvodní, který je místně příslušný dle soudu, jenž pověřil v dané věci příslušného soudního exekutora. Z výše uvedeného je pak patrné, že se nejedná o žalobu v rámci již probíhající exekuce, tj. o návrh jenž by přezkoumával exekuční soud, avšak o žalobu, již se budou zabývat soudy civilní, tj. jedná se o klasické sporné civilní řízení.

Dalším rozdílem⁶⁴ proti procesní obraně spočívající v podání návrhu na částečné zastavení exekuce je to, že řízení o excindační žalobě bylo a je zpoplatněno soudním poplatkem, což u návrhu na částečné zastavení exekuce

64 Kromě odlišnosti účastníků řízení (popsáno, již v podkapitole předcházející).

manželkou povinného není, ostatně jako u všech podání v rámci exekuce stran povinného a jeho manželky.

U tohoto řízení jsou a byly pak neurčitě definovány následky jeho probíhání na exekuci samotnou v rámci o. s. ř. Zde je však nutný náhled do Exe. řádu, jenž ostatně se stejnou rétorikou jako u návrhu na zastavení exekuce či její odklad počítá s včasností podání i u vylučovací žaloby. V § 68 odst. 4 Exe. řádu, ve znění účinného doposud, když novelou provedenou zákonem č. 139/2015 Sb., k novelizaci tohoto paragrafu nedošlo, lze pak najít odpověď na výše popsanou problematiku. Kdy za situace, v rámci níž byla podána excindační žaloba do 30 dnů od doručení nevyhovujícího rozhodnutí pověřeného soudního exekutora v rámci řízení o návrhu manželky povinného na výškrt věci ze soupisu, a to nevyhovující i z části, je zde vyloučena možnost prodat věci sepsané v návrhu na výškrt věci ze soupisu, potažmo pak věci, jež jsou následně předmětem žaloby, za předpokladu, že bylo návrhu před soudním exekutorem, alespoň částečně vyhověno. Lze tedy konstatovat, že včasné podání žaloby má odkladný účinek, totožně jako včasné podání návrhu na zastavení exekuce nebo podání návrhu na odklad řízení, jež byly a jsou procesními obrannými instituty povinného v rámci exekuce.

Nevýhodou procesní obrany manželky povinného prostřednictvím vylučovací žaloby jistě bylo prodloužení řízení. Manželka povinného, pokud chtěla, aby její podání mělo v dotčené části odkladný účinek na exekuci, musela ponejprv využít institutu návrhu na vyškrtnutí věci ze soupisu, o kterém primárně rozhodoval soudní exekutor⁶⁵, a až posléze se mohla svých práv domáhat podáním žaloby, jejíž podání navíc bylo, a pro osoby oprávněné jí podat stále je, zpoplatněno, což v případě, kdy manželka povinného stále žila se svým exekuovaným manželem ve společné domácnosti, tj. domácnosti, jež byla již zatížena minimálně jednou exekucí, ve valném množství případů vedlo k podání návrhu na osvobození od soudních poplatků stran žalobkyně, tj. manželky povinného. Toto řízení pak dále prodlužovalo řízení o samotné vylučovací žalobě, a zavedením institutu procesní obrany návrhem na částečné zastavení exekuce pro manželku povinného odpadlo. Další nevýhodou a prodloužením řízení, bylo, že exekuční soud je soudem specializovaným na danou problematiku a spisový materiál je mu často známý již

⁶⁵ Stejně je tak tomu i nyní v rámci zachování vylučovacích žalob pro třetí osoby, jež nejsou účastníky řízení, tak jako povinný, oprávněný a manželka povinného.

v rámci rozhodování o návrhu na odklad či zastavení exekuce samotného povinného⁶⁶. Na rozdíl od soudu rozhodujícího klasickou spornou civilní agendu, jehož rozhodovací praxe je relativně široká, a tak vyvstává zde nutnost kompletního nastudování spisu, což se v minulosti mohlo jevit jako další prvek prodlužující řízení, a to zvláště za situace, kdy byly současně podány návrh na zastavení exekuce povinným a vylučovací žaloba manželkou povinného, a spisový materiál soudního exekutora se nacházel z důvodu rozhodování o návrhu na zastavení exekuce u soudu exekučního, přičemž soud agendy sporné civilní musel vyčkávat na jeho přiložení i v případě, kdy se ze strany povinného jednalo pouze o návrh účelový (viz výše), o kterém bylo předem jasno, že nemůže dojít úspěchu. Tato problematika byla ovšem odstraněna nejen příslušnou novelou, ale i elektronifikací spisového materiálu u soudních exekutorů, kde se dnes již ve valné většině nachází spisový materiál v elektronické podobě.

2.2.1.2 Možnosti postihu majetku manželky povinného napříč časovými obdobími

Jak již bylo výše uvedeno v rámci novelizací exekuce, docházelo i ke změnám v možnostech a rozsahu postihu majetku manžela povinného, a to jak spadajícího do společného jmění manželů, tak jeho výlučného majetku. V tomto případě se budeme opírat o konstrukci nastíněnou výše, tedy, že na následujících řádcích bude výše popsané rozčleněno do období uvedených v úvodu této podkapitoly.

Pro lepší přehlednost práce a čtivost textu i jeho samotného porozumění budou nyní následovat podkapitoly ozřejmující problematiku možnosti a rozsahu postižení majetku manželky povinného spadajícího do společného jmění manželů v předmětných obdobích a až po této problematice se bude práce vypořádávat s průběhem změn ohledně možnosti a rozsahu postižení majetku manželky povinného ve výlučném vlastnictví.

2.2.1.2.1 Postih společného jmění manželů do konce roku 2013

Pro tyto účely lze dvě výše uvedená období spojit do jednoho, když právní úprava v těchto obdobích byla totožná, a to období do konce roku 2012 a rok

⁶⁶ Povinný s ohledem na odkladný účinek a nezpлатnění řízení o odkladu a zastavení exekuce v praxi tento institut hojně zne/využívají k průtahům řízení.

2013. O tomto souhrnném období platí, že soudní exekutor měl možnost postihu majetku spadajícího do společného jmění manželů, tedy i té části jež odpovídala podílu manželky povinného, a to v případech, kdy bylo exekucí vymáháno splnění dluhu, jež vznikl povinnému za trvání manželství. Do společného jmění manželů pro účely exekuce spadal i majetek, jenž byl z něho vyloučen na základě smluvní změny režimu společného jmění manželů jeho zúžením nebo určením, že k jeho vzniku dojde až ke dni zániku manželství (viz § 262a odst. 1 o. s.ř. ve spojení s § 42 odst. 1 Exe. řádu, oba ve znění účinném do 31. 12. 2013). Soudní exekutor též nemusel přihlížet ke smluvní úpravě, již docházelo k zúžení společného jmění manželů o majetek, který jej tvořil v době vzniku dluhu, pro který byla vedena exekuce (viz § 262a odst. 2 o. s. ř. ve spojení s § 42 odst. 2 Exe. řádu, oba ve znění účinném do 31. 12. 2013). Touto úpravou byla víceméně nastavena široká ochrana zájmů oprávněného a přispívala k podpoře větší šance jeho uspokojení v rámci exekuce. Do roku 2013 měl tedy soudní exekutor relativně velký prostor pro vymožení dluhů povinného i z podílu manželky povinného na společném jmění manželů, kdy jedinou účinnou ochranou tohoto majetku manželky povinného představovala změna režimu společného jmění manželů formou soudního rozhodnutí, které bylo závazné i pro možnosti a rozsah postihu tohoto majetku exekucí. Nutno podotknout, že společných jmění manželů na něž byl aplikován soudní režim, bylo a je minimální množství s ohledem na celek. Tento stav vychází ze samotné dikce zákona, kdy jak za účinnosti obč. zák., tak posléze za účinnosti o. z.⁶⁷, byl režimem výjimečným nastávajícím až po určitém excesu ze strany jednoho z manželů. Úprava režimu společného jmění manželů rozhodnutím soudu byla a je považována za něco výjimečného, co dle dikce zákona (§ 148 obč. zák.) nastává až tehdy, kdy nastanou „závažné důvody“. V praxi to znamená a znamenalo, že manželka povinného mohla podat návrh na úpravu režimu společného jmění manželů až tehdy, pokud už se minimálně jednou „spálila“, . V okamžiku před první hrozící exekucí však neměla manželka povinného v minulosti žádné obrany. Lze tedy uzavřít, že v tomto období pro dluh povinného bylo vždy vydáno celé společné jmění manželů na pospas exekuce. V rámci § 267 o. s. ř. sice byla stanovena možnost procesní obrany manželky povinného, jež byla doplněna o důvody omezení postihu společného jmění manželů, avšak tato byla velmi úzká.

67 Účinnost nastala dne 1. 1. 2014, tedy na zde specifikované období nedopadá.

Budeme-li hovořit o důvodech omezení postihu společného jmění manželů je na místě si ponechat rozdělit období tak, jak bylo naznačeno v úvodu této podkapitoly, tedy s přihlédnutím k období do konce roku 2012 a období roku 2013.

V období do konce roku 2012 byl postih společného jmění omezen následujícím způsobem. Vylučovací žalobou se manželka povinného mohla domáhat vyloučení tzv. nezabavitelného majetku.

Za nezabavitelný majetek se považují primárně věci, jež povinný nezbytně potřebuje k uspokojování hmotných potřeb svých a své rodiny nebo k plnění svých pracovních úkolů (Zde narážíme na praktičnost postihu majetku exekucí, když zabavíme-li povinnému majetek, který mu slouží k realizaci jeho výdělečné činnosti, sami pak rapidně snižujeme možnost plného uspokojení oprávněného – v případě, že uspokojení z těchto movitých věcí nebude dostačující, či narušíme jeho budoucí ekonomickou situaci. Takovéto jednání by bylo za hranicí vyváženosti exekuce a docházelo by zde k postihu, který není nejen pro povinného, ale i pro společnost jako celek žádoucí.), a dále věci jejichž postižení by bylo v rozporu s dobrými mravy. Pro bližší představu se jedná o běžné ošacení, obvyklé vybavení domácnosti⁶⁸, zdravotnické potřeby, ale i snubní prsten⁶⁹, studijní a náboženská literatura⁷⁰, nebo domácí mazlíčky. Výše uvedený seznam nezabavitelného majetku nelze považovat, ovšem za taxativní, jedná se jen o stručný nástin a jeho stručné odůvodnění v případě méně obvyklých položek.

Dále pak pouze tehdy, když nastala situace, kdy byl postižen majetek spadající do společného jmění manželů (a to i dle dikce § 262a odst. 1 o. s. ř.) pro dluh, který vznikl jen povinnému, a to při užívání majetku, který buď dle úpravy společného jmění manželů smluvním režimem byl z tohoto majetku vyloučen a oprávněnému tato změna byla známa, nebo byl výlučným majetkem povinného ze zákona (tj. povinný majetek nabyt v rámci restituce, darem, před manželstvím či dědictvím).

V období roku 2013 byly výše uvedené důvody omezení postihu společného jmění manželů zachovány. Došlo ovšem k jejich rozšíření o majetek, jenž

68 Mezi obvyklé vybavení domácnosti nepatří zejména některé elektrospotřebiče jako jsou televize, sušička na prádlo, mikrovlnná trouba atd.

69 Zásnubní prsten ovšem exekucí postižen být může.

70 Zde možnost exekučního postihu naráží na ochranu ústavních práv jedince zakotvenou v Listině základních práv a svobod.

manželka povinného nabyla před uzavřením manželství, dědictvím, darem, restitucí, byl jí vydán jako právnímu nástupci či sloužil výhradně její osobní potřebě.

2.2.1.2.2 Postih společného jmění manželů od 1. 1. 2014 do 30. 6. 2015

Dalším obdobím je období následující do účinnosti zákona č. 139/2015 Sb. Toto období bylo ovlivněno zejména vlivem novelizačního zákona č. 293/2013 Sb., jímž došlo k novele o. s. ř., zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, zákona č. 283/1993 Sb., o státních zastupitelstvích, a zákona č. 121/2008 Sb., o vyšších soudních úřednících a vyšších soudních úřednících státního zastupitelství. Dalším novelizačním zákonem č. 303/2013 Sb., jímž došlo k novelizaci celkem 74 právních předpisů, byl novelizován též Exe. řád. Obě výše uvedené novely se však snažily reflektovat velkou rekonstrukci práva občanského hmotného v podobě o. z., které nabylo účinnosti dne 1. 1. 2014. Zejména se pak snažily reflektovat novou úpravu týkající se společného jmění manželů, a to zejména dikci § 731 o. z., v níž je stanoveno, že pokud dluh povinného vznikl za trvání společného jmění manželů, je zde možnost uspokojení oprávněného v rámci exekuce i z toho, co je součástí společného jmění manželů. Společné jmění manželů mohlo být postiženo též pro dluh povinného, který vznikl i před uzavřením manželství (viz § 732 o. z.). Za majetek spadající do společného jmění manželů byl i nadále považován ten, jež by tam spadal, pokud by nedošlo k smluvní úpravě režimu společného jmění manželů, ale i ten pokud by nedošlo ke změně režimu společného jmění manželů rozhodnutím soudu. Zde je na místě konstatovat, že manželce povinného odpadla poslední možnost, jak v nejzazším případě uchránit svůj podíl na majetku ve společném jmění manželů. Už ani změna režimu společného jmění manželů soudním rozhodnutím jí tento podíl nemohla uchránit. Jedná se o období, kdy práva oprávněného byla postavena na maximum, a to na úkor práv manželky povinného. V tomto období každý, kdo vstupoval do svazku manželského, neměl možnost nikterak uchránit svůj případný podíl na společném jmění manželů před postihem v rámci exekuce. Úprava možností a rozsahu postihu majetku spadajícího do společného jmění manželů byla nejširší a nereflektovala novou možnost v rámci smluvní úpravy režimu společného jmění manželů. Musíme připomenout, že s účinností o. z. se manželů

naskytla nová možnost vkladu smlouvy o úpravě režimu společného jmění, kdy místo do Evidence listin o manželském majetkovém právu, která byla rejstříkem neveřejným vedeným Notářskou komorou České republiky s hlavním dopadem na dědické řízení či rozvrat manželství, byla zakotvena možnost vložit předmětnou smlouvu do veřejného seznamu nazvaného Seznam listin o manželském majetkovém režimu (viz § 721 odst. 1 o.z. ve spojení s § 351 odst. 1 zákona č. 358/1998 Sb., notářský řád), který je i nadále veden Notářskou komorou České republiky. Právě změna z možnosti uložení smlouvy nejen do neveřejného seznamu, ale i do veřejného měla být určujícím, avšak veřejnost seznamu je reflektována až novelizačním zákonem č. 139/2015 Sb., (viz následující podkapitola).

I v rámci tohoto období vymezoval § 267 o. s. ř., ve znění účinném do 30. 6. 2015, důvody pro omezení postihu společného jmění manželů, avšak tyto byly posílněny o dikce § 732 a 733 o. z. I nadále z postihu byly vyňaty tzv. nezabavitelné věci. Nově byla stanovena ochrana třetích osob v případě, kdy byl exekucí postižen majetek pro účely exekuce spadající do společného jmění manželů, avšak vymáhaný dluh z něj nebylo možné uspokojit. Právě účinností rekonstrukce občanského zákoníků došlo k novému nadefinování důvodů omezení postihu společného jmění manželů, které více nutí manželku povinného k aktivnímu jednání nikoliv ex post, ale od počátku vzniku dluhu. Na manželku povinného je kladena větší míra důkazního břemene (viz definování níže). Postih společného jmění manželů, respektive podílu manželky povinného na společném jmění manželů je vyloučen tehdy, jestliže dluh povinného vznikl proti vůli manželky povinného, přičemž manželka povinného má stanovenou povinnost tento svůj nesouhlas projevit vůči oprávněnému, bez zbytečného odkladu poté, co se o něm dozvěděla (Tedy ideálně ve stádiu před exekucí, když je tento ještě věřitelem, pokud se o dluhu dozvěděla v této fázi.). Tato úprava platí též je-li dluhem výživné, nebo plyne-li dluh povinného z protiprávního činu či vznikl před uzavřením manželství. Bylo pak tedy na civilním soudu, jenž rozhodoval o vylučovací žalobě manželky povinného, aby posoudil případné splnění zákonných podmínek manželky povinného, a pokud by dospěl k závěru, že manželka povinného výše uvedené předpoklady splnila, aby se jako s předběžnou otázkou vypořádal s případným vypořádáním společného jmění manželů dle § 742 o. z.

V § 733 o. z. je zakotvena možnost postihu společného jmění manželů v intencích zákonného režimu i po úpravě tohoto režimu ze zákonného na smluvní nebo soudní. K výše uvedenému dochází v případě, že dojde k uzavření závazku jednoho z manželů v době 6 měsíců před výše uvedenou změnou majetkového režimu manželů.

2.2.1.2.3 Postih výlučného majetku manželky povinného do konce roku 2012

V případě výlučného majetku manželky povinného byla situace v průběhu výše uvedených období mnohem přehlednější a plně reflektovala veškeré navazující právní předpisy na rozdíl od úpravy možností a rozsahů postižení společného jmění manželů pro dluh povinného, tj. pouze jednoho z manželů.

V období do konce roku 2012 nemohlo pro dluh povinného v žádném případě nastat exekuční postižení výlučného majetku manželky povinného. Panovala zde tedy absolutní nemožnost postihu tohoto majetku.

2.2.1.2.4 Postih výlučného majetku manželky povinného v období od 1. 1. 2013 do 30. 6. 2015

V období roku 2013 bylo možno již postihnout rovněž výlučný majetek manželky povinného pro dluh povinného spadající do společného jmění manželů, a to srážkami ze mzdy (či jiného příjmu) manželky povinného, postihem pohledávky manželky povinného z účtu u peněžního ústavu či jiné peněžité pohledávky manželky povinného nebo postižením jiných majetkových práv manželky povinného. V tomto období lze vysledovat velký rozsah možnosti postihu výlučného majetku manželky povinného, který přetrval až do závěrečného období před nabytím účinnosti novelizačního zákona č. 139/2015 Sb. Rozšíření možnosti postihu výlučného majetku manželky povinného odráželo částečně nedostatky předchozí právní úpravy s ohledem na praxi, kdy právě praxí bylo zjištěno, že většina domácností vlastní pouze jediný společný účet pro oba manžele, který je ovšem veden pouze ve prospěch jednoho z nich, tj. pohledávka z účtu u peněžního ústavu plyne pouze jednomu z manželů.

2.2.2 Procesní obrana manželky povinného a rozsah možností postihu jejího majetku po dni 1. 7. 2015

Po tomto pro procesní obranu manželky povinného a rozsah možností postihu jejího majetku přelomovém datu došlo k největším změně za celou dobu zákonné úpravy exekuce v českém systému práva.

2.2.2.1 Návrh manželky povinného na částečné zastavení exekuce

Ode dne 1. 7. 2015 se již manželky povinného v rámci své procesní obrany vůči exekuci postihující její majetek mohla i z pohledu zákonného užít institutu návrhu na částečné zastavení exekuce, a to dle § 262b o. s. ř. ve spojení s § 55 odst. 1 Exe. řádu.

Manželka na rozdíl od povinného může návrh podat až po vydání exekučního příkazu postihujícího její majetek⁷¹. O návrhu manželky povinného stejně jako o návrhu na zastavení exekuce povinného rozhoduje primárně soudní exekutor dle § 55 odst. 1 Exe. řádu. Až po té co mu nevyhoví, předloží soudní exekutor návrh k rozhodnutí dle § 55 odst. 1 Exe. řádu exekučnímu soudu.

2.2.2.2 Postih společného jmění manželů po dni 1. 7. 2015

Se začátkem účinnosti výše uvedené novely, jež nastala dne 1. 7. 2015, počíná být kladen největší důraz na Seznam listin o manželském majetkovém režimu, když právě tento je určen základním bodem, na který musí soudní exekutor pohlížet, a který dále určuje jeho postup a možnosti postihu majetku náležejícího do společného jmění manželů. Teprve touto novelou dochází k plné reflexi situace navozené rekodifikací o. z., tj. jím zavedeného Seznamu listin o manželském majetkovém režimu, který se díky § 721 o. z. stal seznamem veřejným. Když právě dle dikce občanského zákoníku platí, že „*dojde-li ke vzniku závazku po zápisu listiny do seznamu, uplatní se vůči třetím osobám majetkový režim v listinou modifikované podobě. Dojde-li ke změně majetkového režimu po vzniku závazku, je tato změna vůči věřiteli neúčinná, ledaže s ní vyslovil souhlas.*“⁷² Tímto obsahem je vázán též soudní exekutor ve smyslu vymezení jeho

⁷¹ Viz podkapitola „Aktivní legitimace manželky povinného v exekuci.“

⁷² LAVICKÝ, Petr. Civilní proces. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Praktický komentář. ISBN 978-80-7478-988-5., str. 27.

možností postihu majetku manželky povinného, který by za okolností bez navození právních intencí smlouvy o manželském právu majetkovém vložené do Seznamu listin o manželském majetkovém režimu byl součástí společného jmění exekucí dotčených manželů, respektive manžela coby povinného. Zároveň však platí vyvratitelná domněnka, že je-li tu pochybnost o vzniku závazku, platí, že vznikl před vkladem listiny upravující smluvně společné jmění manželů do Seznamu listin o manželském majetkovém režimu (viz § 262a odst 2 o. s. ř. ve spojení s § 42 odst. 2 Exe. řádu, oba ve znění účinném od 1. 7. 2015). Výše uvedená domněnka neplatí pouze tehdy, je-li z exekučního titulu, listiny vložené do Seznamu listin o manželském majetkovém režimu nebo z jiných okolností zřejmé, že tento dluh vznikl až po jejím vkladu do předmětného seznamu. Vyvrátit domněnku může manželka povinného důkazem opaku v rámci své procesní obrany spočívající právě v podání návrhu na částečné zastavení exekuce.

Opakem je pak situace, kdy společné jmění manželů není upraveno smlouvou vloženou do Seznamu listin o manželském majetkovém režimu, nebo předmětný dluh, pro který je vedena exekuce, vznikl před jejím vkladem do tohoto veřejného rejstříku a oprávněný nevyslovil svůj souhlas se změnou režimu. Zde je nutné podotknout, že listiny vložené do Evidence listin o manželském majetkovém režimu nejsou pro exekuční řízení relevantní, neboť se jedná o seznam neverejný, jež má největší právní dopad v dědickém řízení.

V případě výše uvedené situace platí, že exekucí může být postižen i ten majetek, jenž v době provádění sice není součástí společného jmění manželů, avšak není jím jen proto, že byl v minulosti zákonný režim společného jmění manželů změněn. Ovšem v případě postihu nadlimitního, tedy v rozsahu větším, než je připuštěn zákonem, nastává opět možnost procesní obrany manželky povinného formou podání návrhu na částečné zastavení exekuce, avšak pouze v té části, ve které je překročen stanovený limit přípustnosti. I zde je tedy zachována jedna z hlavních zásad exekučního řízení, tj. zásada ochrany a obrany povinného a třetích osob. Tato zásada vychází z obecného pojetí rozsahu exekuce, kdy exekuci jako takové podléhá majetek povinného, co do výše exekučním titulem stanovené pohledávky spolu s jejím příslušenstvím a náklady samotné exekuce.

I zde jako tomu bylo v obdobích novele zavedené účinností zákona č. 139/2015 Sb. předcházejících, zákonná úprava obsahuje zakotvení důvodů, pro které dohází k omezení postihu společného jmění manželů v exekuci. Na rozdíl od

předcházející právní úpravy, kdy hlavní těžiště omezení postihu bylo upraveno v § 267 o. s. ř., v němž byly zakotveny zejména důvody pro podání vylučovací žaloby manželkou povinného, se zcela logicky po změně procesní obrany manželky povinného z možnosti podat vylučovací žalobu na možnost obrany prostřednictvím návrhu na částečné zastavení exekuce, přesunulo⁷³ právě z tohoto ustanovení do ustanovení hmotněprávních upravujících společné jmění manželů v rámci rekonstrukce občanského zákoníku, předně pak do § 732 a 733 o. z.

Vyloučen je i nyní exekuční postih tzv. nezabavitelných věcí, když dikce § 267 odst.1 o. s. ř. zůstala nezměněna⁷⁴.

V případě omezení postihu společného jmění manželů krom výše uvedeného platí, že pokud dluh povinného vznikl bez vůle manželky povinného, přičemž tato projevila nesouhlas vůči oprávněnému, tj. věřiteli, bez zbytečného odkladu poté, co jí vyšel předmětný dluh povinného, tj. jejího manžela, najevo, může být postiženo společné jmění manželů pouze do části, jež představuje podíl povinného na společném jmění manželů v případě jeho zániku v souladu s § 742 o. z.⁷⁵

Naopak možnosti spíše upravující modifikovaně vůči obecné úpravě viz výše v rámci této podkapitoly definované je ustanovení v minulosti opomíjeného § 733 o. z., respektive v minulosti nebylo třeba jeho dikce, když rozsah a možnosti postihu společného jmění manželů byl zákonem upraven daleko širěji, než je tomu nyní⁷⁶, tudíž ustanovení nemohlo mít pražádný dopad na postih společného jmění manželů. S nabytím účinnosti novelizačního zákona č. 139/2015 Sb., byl stanovena možnost a rozsah postihu společného jmění manželů daleko úžeji. Zákonná úprava možnosti a rozsahu společného jmění manželů počala plně reflektovat zavedení Seznamu listin manželském majetkovém režimu coby veřejného rejstříku s dopadem i vůči třetím osobám, tj. i vůči případným oprávněným. Za této procesní situace pak může být plně uplatňována zákonná úprava v § 733 o.z. Tedy, že k exekučnímu postihu společného jmění manželů v intencích zákonného režimu může dojít i tehdy, pokud byl režim společného jmění manželů upraven smlouvou či rozhodnutím soudu, a to v případě, že dluh povinného vznikl v době šesti měsíců předcházejících této úpravě režimu

73 Prostřednictvím § 262b odst. 1 o. s. ř.

74 K jejich definici viz výše v předcházející podkapitole.

75 K rozdělení společného jmění manželů dle tohoto ustanovení blíže viz níže.

76 Viz podkapitola „Postih společného jmění manželů od 1. 1. 2014 do 30. 6. 2015.“

společného jmění manželů. Vznikl-li dluh ve výše uvedené rozhodné době, může být dluh uspokojen v rámci exekuce i z majetku, jenž by do společného jmění manželů spadal nebylo by úpravy režimu společného jmění manželů. Úpravu stanovenou § 733 o. z. tak můžeme vnímat jako přechodné ustanovení a zbrzdění případné tvrdosti dopadu na oprávněného, a to s ohledem na dikci § 262a o. s. ř. zavedenou novelou účinnou ode dne 1. 7. 2015.

K výše uvedenému je nutno uvést, že zavedená právní úprava tak, jak výše definována dopadá pouze na dluhy vzniklé po 1. 1. 2014, a to s ohledem na § 262b odst. 1 o. s. ř., který odkazuje na zvláštní právní předpis, kterým je právní předpis platný v době vzniku dluhu⁷⁷.

2.2.2.3 Postih výlučného majetku manželky povinného po dni 1. 7. 2015

Nově též došlo spolu s novelou k zamezení postihu mzdy nebo jiného příjmu manželky povinného, přikázání jiné peněžité pohledávky manželky povinného a postižení jiných majetkových práv manželky povinného, když zde byla pouze ponechána možnost exekučně postihnout pouze pohledávky manželky povinného z účtu u peněžního ústavu. Ponechání možnosti postihu pohledávky manželky povinného z účtu u peněžního ústavu pak vychází z praxe, kdy manželé disponují pouze jedním účtem u peněžního ústavu, který je z jejich pohledu účtem společným, avšak za situace, kdy peněžní ústavy vylučují více vlastníků peněžních účtu je tento veden pouze pro jednoho z nich, což vždy nemusí být pro povinného. Nastává tedy situace, kdy finanční prostředky spadající do společného jmění manželů, a to včetně mzdy povinného, plynou na účet manželky povinného, neboť tento je jediným účtem jejich domácnosti. Z účtu manželky povinného pak lze též i výlučný dluh povinného, a to v intencích ustanovení § 731 o. z., tedy tehdy, kdy exekovaný dluh vznikl za trvání společného jmění manželů, avšak v tomto případě jej lze uspokojit pouze do výše, která by představovala podíl povinného, za situace, kdyby bylo společné jmění zrušeno a vypořádáno, nebo za situace, kdy mezi manžely nedošlo k dohodě na vypořádání společného jmění manželů nebo nedojde-li k jeho vypořádání na základě zákonné domněnky dle § 741 o. z.⁷⁸.

⁷⁷ K této problematice viz výše v podkapitole „Rozhodná data.“

Vycházíme-li z výše uvedeného, musíme nutně dospět k závěru, že „v řízení o částečném zastavení exekuce by tak měl soud nejen jako předběžnou otázku vyjasnit rozsah majetku náležícího do společného jmění, ale i okolnosti pro aplikaci pravidel pro vypořádání dle ustanovení § 742 o. z., zejména, co bylo vynaloženo ze společného na výhradní majetek každého z manželů, a současně, co z výhradního majetku každého z manželů na majetek společný (a jak se zvýšila či snížila hodnota té součásti majetku, na niž byl náklad vynaložen), jak se který z manželů staral o rodinu, zasloužil o nabytí a udržení majetku náležícího do společného jmění. V rámci předběžné otázky by tak soud měl řešit výsledek potencionálního zrušení a vypořádání společného jmění.“⁷⁹

Limity postižení pohledávky manželky povinného z účtu u peněžního ústavu v exekučním řízení jsou upraveny v § 262b odst. 2 o. s. ř., který stanovuje povinnost částečného zastavení exekuce, v části, kterou je postižena pohledávka manželky povinného z účtu u peněžního ústavu, za situace, kdy se zde nacházejí pouze výlučné finanční prostředky manželky povinného a nikoliv finanční prostředky spadající do společného jmění manželů, byť by tvořily pouze část pohledávky. I zde jako vzniku pohledávek platí vyvratitelná domněnka, že pokud není prokázán opak, má se za to, že veškeré finanční prostředky jsou součástí společného jmění manželů. K částečnému zastavení exekuce v tomto případě má dojít i bez návrhu manželky povinného. Je zde tedy zakotvena povinnost soudního exekutora zastavit částečně řízení ex offo, avšak v praxi vzhledem k velkému objemu probíhajících exekučních řízení bude k zastavení z valné většiny docházet až právě na návrh manželky povinného na částečné zastavení exekuce. K částečnému zastavení ex offo pak může docházet pouze ve velmi ojedinělých případech, a to s ohledem na větu druhou příslušného ustanovení, která stanovuje vyvratitelnou domněnku, tj. k částečnému zastavení ex offo dojde pouze tehdy bude-li v exekučním řízení zcela bezpečně prokázáno, že finanční prostředky na účtu u peněžního ústavu vedeného ve prospěch manželky povinného jsou zcela jejím výlučným vlastnictvím.

⁷⁸ Tedy za situace, že manželé si nevypořádají to, co dříve bylo součástí zaniklého, zúženého nebo zrušeného společného jmění manželů do tří let od doby, kdy toto nastalo, nebo není podán návrh na vypořádání rozhodnutím soudu.

⁷⁹ **MÁDR, Jaroslav.** § 262B [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit 2019-11-21]. ASPI_ID KO99hd_1963CZ. Dostupné v Systému ASPI. ISSN 2336-517X.

Výše popsaným přístupem tak dochází k dotvoření rozštěpeného pohledu soudní praxe na pohledávky manželů z účtu u peněžního ústavu. Zde je totiž na místě poukázat na odlišný náhled na tuto problematiku z pohledu soudu exekučního či vedoucího výkon rozhodnutí a soudu civilního, který se zabývá otázkou vypořádání společného jmění manželů. Na rozdíl od civilního řízení, jež vždy zohledňuje pohledávky manželů z účtů u peněžních ústavů, tj. je zahrnuje plně do společného jmění manželů a má za to, že náleží oběma manželům. Soudy exekuční či provádějící výkon rozhodnutí v souladu s ustálenou rozhodovací praxí Nejvyššího soudu České republiky⁸⁰ považují tuto pohledávku za výlučný majetek toho kterého konkrétního manžela.

Nejedná se tedy o „atak“ občanského práva hmotného, kdy o. z. nezná možnost postižení pohledávky z účtu manželky povinného a zákonodárce se zde tedy nedostává do rozporu s hmotným právem, jak by se mohlo na první pohled zdát, ale pouze vytváří překlenovací můstek mezi procesním postupem exekučních soudů potažmo soudních exekutorů, ustálenou rozhodovací praxí Nejvyššího soudu České republiky a faktickým stavem věci, a to bez kolize s hmotným právem. Proto v příslušném ustanovení nacházíme onu vyvratitelnou domněnku, jež má právě případné kolizi s hmotným právem zabránit.

Vyvratitelná domněnka taktéž předpokládá v tomto případě aktivní účast manželky povinného spočívající v její aktivní procesní obraně. Zavedení vyvratitelné domněnky má praktický dopad na probíhající exekuční řízení. Pokud by vyvratitelné domněnky nebylo, vedlo by předmětné ustanovení k rapidnímu prodlužování exekuce, kdy by byl soudní exekutor nucen předem zkoumat, jaká jsou vlastnická práva k finančním prostředkům uloženým na účtu u peněžního ústavu vedeného ve prospěch manželky povinného. Zákonodárce snad vedla též snaha o omezení podání účelových návrhů na částečné zastavení stran manželky povinného, když jí právě touto domněnkou vkládá povinnost důkazního břemene, což se ovšem v praxi bohužel minulo účinkem⁸¹. Reálným dopad však předmětná vyvratitelná domněnka na řízení o částečném zastavení exekuce má. Spatřovat jej

80 Např. Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 21 Cdo 1774/99, ze dne 14. 4. 2000, publikované ve Sbírce R 4/2001; rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 20 Cdo 681/2001, ze dne 14. 3. 2002; či rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 29 Cdo 2520/2010, ze dne 19. 12. 2013

81 Institut je užíván též k průtahům řízení, a to s ohledem na § 55 odst. 2 Exe. řádu, kdy i v případě odmítnutí návrhu soudním exekutorem z důvodu nedoložení důkazů prokazujících tvrzení, dochází k odvolání proti němu, následnému zrušení rozhodnutí a předložení věci exekučnímu soudu, proti jehož rozhodnutí je opětovně přípustné odvolání.

lze v jednodušším postavení rozhodujícího orgánu, ať už exekučního soudu nebo soudního exekutora, kdy právě díky této domněnce tíha důkazního břemene plně náleží na bedrech manželky povinného. Je tak na ní, aby soudu dostatečně prokázala, že finanční prostředky na exekučním příkazem napadeném účtu u peněžního ústavu jsou jejím výlučným vlastnictvím, protože v opačném případě bude vždy se svým návrhem neúspěšná. Rozhodující orgán má v této situaci v případě účelových návrhů na částečné zastavení exekuce možnost rychlejšího rozhodování, a to i bez nutnosti nařízení soudního jednání, což by v případě absence této domněnky bylo nutné. Dalším faktorem přispívajícím ke zrychlení a zjednodušení rozhodování je pouze dvojitá možnost výsledného rozhodnutí o případném návrhu na částečné zastavení spočívající v těchto možnostech: úplném vyhovění návrhu manželky povinného na částečné zastavení exekuce v části napadající její pohledávku z účtu u peněžního ústavu nebo úplného zamítnutí takového návrhu⁸². Domněnka, jak samotná, tak v spolu s větou první § 262b odst. 2 o.s.ř., troufám si říci, přispívá k zrychlení rozhodovací praxe ohledně výše uvedené problematiky.

Odrazem palčivosti problematiky vlastnických práv k finančním prostředkům uložených na účtu u peněžního ústavu je i jistá míra pečlivosti zákonodárce, promítající se i v důvodové zprávě k novelizačnímu zákonu č. 139/2015 Sb., ve které je právě dořešena i základní otázka týkající se přístupu k vlastnickým právům právě k finančním prostředkům. Zákonodárce ve výše uvedené důvodové zprávě osvětluje rovněž problematiku, jak pohlížet na vlastnická práva v případě, kdy na účet proudí jak prostředky spadající do výlučného vlastnictví manželky povinného, tak finanční prostředky spadající do společného jmění manželů, a současně dochází k jejich plynulému odčerpávání. Připomíná, že záměrem je exekučně postihovat pohledávku manželky povinného za peněžním ústavem z titulu vedení účtu v její prospěch a nikoliv konkrétní finanční prostředky, když tyto tvoří pohledávku jako jeden nedílný celek a jejich připsáním na účet manželky povinného dochází k jejich smísení. Úvaha, že se jedná o soubor pohledávek, jak by se mohlo z výše popsaného příkladu nabízet, je tak mylná. Můžeme však dospět k závěru, že pro určení, zda je pohledávka manželky povinného z účtu za peněžním ústavem jejím

⁸² Toto samozřejmě platí pouze v ideálním případě, kdy je návrhem manželky povinného napadán pouze jeden exekuční příkaz, a to právě ten, jež postihuje její výše specifikovanou pohledávku.

výlučným majetkem či nikoliv, bude rozhodné právě vodítko v podobě posledních připsaných finančních prostředků. Budou-li tyto spadat do společného jmění manželů, lze bez dalšího konstatovat, že i pohledávka samotná jako celek spadá do společného jmění manželů. Ovšem pokud budou na účet manželky povinného u peněžních ústavu jako poslední připsány finanční prostředky, jež jsou jejím výlučným majetkem, nelze bez dalšího uzavřít, že se jedná o pohledávku, která by byla jejím výlučným majetkem, jak tomu bylo v případě připsání finančních prostředků spadajících do společného jmění manželů, když v případě výše uvedeném měla na náš závěr dopad vyvratitelná domněnka obsažená v § 262b odst. 2 o. s. ř. V případě připsání finančních prostředků, které jsou výlučným majetkem manželky povinného, na její účet u bankovního ústavu je situace komplikovanější a je zde nutno posoudit více faktorů. Zejména pak bude nutné porovnání výše posledních připsaných finančních prostředků představující výlučný majetek manželky povinného a výši celkového součtu i vícero přípisů. Pokud konečný stav účtu bude přesahovat výši posledních připsaných finančních prostředků představující výlučný majetek manželky povinného (i vícero) následující po připsání finančních prostředků spadajících do společného jmění manželů, lze uzavřít, že pohledávka manželky povinného z účtu za peněžním ústavem je pohledávkou postižitelnou exekučním příkazem.⁸³

83 Důvodová zpráva k zákonu č. 139/2015 Sb. www.psp.cz [online]. Praha, 2015 [cit. 2020-02-02]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=139&r=2015>.

3 Částečné zastavení exekuce vůči majetku manželky povinného v praxi (konkrétní vybrané a rozebrané příklady)

Cílem této kapitoly je praktická aplikace výše uvedených principů a zákonných postupů v konkrétních vybraných rozborech příkladů, jenž přináší každodenní soudně exekuční praxe. Každý z uvedených a rozebraných příkladů má se sebou spjaté rozhodnutí exekučního soudu, jež je v anonymizované podobě k dispozici v rámci příloh této práce, s ohledem na skutečnost, že se nejedná o veřejně dostupná rozhodnutí v rámci systémů Aspi, Codexis apod. Pro účely této kapitoly se soudem označovaným jako „exekuční soud“ má na mysli věcně a místně příslušný soud prvního stupně, tj. obvodní či okresní soud, a soudem označovaným jako „odvolací soud“ se má namysli soud odvolací pro soud exekuční, tj. soud druhého stupně.

3.1 Postih výlučného majetku bývalé manželky povinného po dni 1. 7. 2015 a blíže k možnosti postihu majetku dříve náležícího do společného jmění manželů⁸⁴

Exekučním příkazem vydaným soudním exekutorem dne 29. 2. 2016 k provedení exekuce prodejem nemovitých věcí měla být exekučně postižena bytová jednotka ve výlučném vlastnictví bývalé manželky povinného. Ke vzniku dluhu povinného došlo dne 19. 1. 2007 (respektive tohoto dne byla uzavřena smlouva a povinnému byla vydána kreditní karta. K vypovězení smlouvy došlo dne 23. 5. 2008 a splatnost dluhu nastala dne 2. 6. 2008.), tj. též v průběhu trvání manželství povinného s jeho bývalou manželkou, které bylo uzavřeno dne 7. 3. 1998 a pravomocně rozvedeno dne 25. 7. 2007. Bývalé manželce povinného byly známy finanční závazky povinného plynoucí zejména z jeho dřívějšího nevydařeného podnikání. K vypořádání zaniklého společného jmění manželů došlo dohodou, jež mezi nimi byla uzavřena dne 21. 5. 2009, přičemž předmětem vypořádání zaniklého společného jmění manželů bylo vybavení družstevního bytu. Z dohody ovšem dále vyplývá, že zánikem manželství povinného a jeho bývalé manželky došlo též k zániku společného členství v bytovém družstvu, přičemž právě na základě dohody o vypořádání zaniklého společného jmění

⁸⁴ Viz Příloha A a Příloha B.

manželů se výlučným členem družstva stala bývalá manželka povinného. K vydání exekučního titulu došlo dne 9. 1. 2009, přičemž exekuce byla nařízena usnesením soudu ze dne 13. 7. 2009, které nabylo právní moci dne 20. 4. 2011. K nabytí vlastnických práv k předmětné nemovitosti stran bývalé manželky povinného došlo ke dni 1. 10. 2012, přičemž se jedná o totožnou nemovitost, jaká v minulosti byla ve vlastnictví bytového družstva, jež se po zániku manželství a s ním spojeného zániku společného členství v bytovém družstvu stala bývalá manželka povinného výlučným členem.

Bývalá manželka povinného se proti vydanému exekučnímu příkazu k provedení exekuce prodejem nemovité věci, jenž postihoval předmětnou bytovou jednotku, procesně bránila podáním návrhu na částečné zastavení exekuce, v němž uvedla, že k nabytí postiženého majetku došlo až po zániku manželství a vypořádání zaniklého společného jmění manželů, a to do jejího výlučného vlastnictví. Dále poukazovala na fakt, že do dne doručení návrhem napadeného exekučního příkazu o dluhu povinného nevěděla, tj. povinný se k dluhu zavázal bez souhlasu jeho bývalé manželky, a jeho výše, tj. 200 000 Kč, zjevně přesahovala majetkové poměry manželů.

Vzhledem k nesouhlasu pověřeného soudního exekutora s návrhem bývalé manželky povinného na částečné zastavení byl tento předložen exekučnímu soudu, aby o něm rozhodl.

Exekuční soud návrh bývalé manželky povinného zamítl. Svoje rozhodnutí odůvodnil tím, že k vypořádání společného jmění manželů došlo až po vzniku dluhu, pro který je vedena předmětná exekuce, kdy s ohledem na rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 21 Cdo 2833/2012 ze dne 26. 6. 2013, platí, že dohoda, jíž je vypořádáno společné jmění manželů až po uzavření dluhu jednoho z manželů, není vůči věřiteli účinnou a tento může být uspokojen z veškerého majetku, jenž by bez účinnosti dohody náležel do společného jmění manželů. Exekuční soud uzavřel, že dohoda o vypořádání společného jmění manželů i kupní smlouva, jež časově následovala až po uzavření předmětné dohody, jsou vůči oprávněné relativně neúčinné. Dále konstatoval, že bývalé manželce povinného se nepodařilo v rámci řízení prokázat, že by výše dluhu přesahovala míru obvyklou majetkovým poměrům tehdejších manželů, na což je navázána i nutnost souhlasu bývalé manželky povinného s dluhem. Exekuční soud tedy uzavřel, že jelikož se jednalo o dluh spadající do společného jmění manželů,

příčemž dohoda o vypořádání zaniklého společného jmění manželů i následná kupní smlouva nemají vůči oprávněné účinky, lze exekučně postihnout i tento výlučný majetek bývalé manželky povinného. Na tento majetek je pak pro účely exekuce potřeba hledět jako na majetek spadající do bývalého společného jmění manželů. Exekuční soud při svém rozhodování vycházel z obč. zák., exe. řádu účinného k 20. 4. 2011 a rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky⁸⁵.

Proti rozhodnutí exekučního soudu podala bývalá manželka povinného odvolání. Odvolací soud bývalé manželce povinného v celém rozsahu vyhověl a exekuci částečně co do napadeného exekučního příkazu zastavil. Oprávněné pak uložil zaplatit bývalé manželce povinného náhradu nákladů. Odvolací soud ve svém rozhodnutí uvedl, že napadeným exekučním příkazem byla postižena nemovitost bývalé manželky povinného, kterou tato nabyla do svého výlučného vlastnictví 5 let po zániku manželství s povinným, přičemž předmětná nemovitost nikdy nebyla součástí společného jmění manželů povinného a jeho bývalé manželky, když součástí společného jmění manželů bylo pouze členství v bytovém družstvu. Odvolací soud dospěl k závěru, že napadený exekuční příkaz postihuje majetek, jenž v exekuci nelze postihnout a v souladu s § 268 odst. 1 písm. d) o. s. ř. exekuci částečně zastavil, jak je uvedeno výše. Odvolací soud při svém rozhodování vycházel z obč. zák. a o. s. ř. ve znění účinném od 1. 7. 2015.

V případě rozhodování exekučního soudu zde můžeme vidět pochybení v užití procesně právního předpisu, kdy exekuční soud nerefletoval přechodná ustanovení zákona č. 139/2015 Sb., a naopak se lze ztotožnit s použitím procesního právního předpisu odvolacím soudem, tj. užití o. s. ř. ve znění účinném od 1. 7. 2015.

V rámci hmotně právní normy oba soudy shodně užíly dikci obč. zák. účinnou v době vzniku dluhu, pro který je vedena exekuce.

V řízení vyplynulo, že bývalí manželé, tj. povinný a bývalá manželka povinného, byli společnými členy bytového družstva. Společné členství manželů v bytovém družstvu v době rozhodné pro řízení, tj. v době před účinností o. z. bylo upraveno v obč. zák. na rozdíl od individuálního členství v bytovém družstvu, které upravoval zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, účinný do 31. 12. 2013. Společné členství manželů v bytovém družstvu bylo považováno za speciální družstevní členství, kdy manželé byli z členského podílu oprávněni

⁸⁵ Sp.zn. viz výše.

a povinni společně a nerozdílně. K zániku společného členství v bytovém družstvu docházelo při rozvodu, když společné členství v bytovém družstvu bylo možné pouze v případě manželů či registrovaných partnerů a nikoliv dvou fyzických osob. Zánik společného členství družstevního bytu byl vázán na zánik společného nájmu družstevního bytu a určení, kdo z bývalých manželů bude nadále byt užívat. K zrušení práva společného nájmu družstevního bytu docházelo na základě dohody nebo o něm v případě neshod na návrh jednoho z bývalých manželů mohl rozhodovat soud, který rovnou též určil, kdo se stane výlučným členem družstva. Mezi bývalou manželkou povinného a povinným byla uzavřena v rámci vypořádání společného jmění dne 21. 5. 2009 dohoda, na jejímž základě se členem bytového družstva nadále stala pouze bývalá manželka povinného.

Dluh povinného vznikl pravděpodobně v období od 19. 1. 2007 do 23. 5. 2008 (první datum je datum uzavření smlouvy a vydání kreditní karty a druhé datum vypovězení smlouvy, kdy povinný již neměl možnost dále čerpat úvěr z kreditní karty). V řízení nebyla nikterak prokázána konkrétní data čerpání úvěru prostřednictvím karty. Vezmeme-li tedy výše uvedené za rozhodné, můžeme konstatovat, že minimálně část dluhu vznikla za trvání manželství bývalé manželky povinného a povinného, které bylo pravomocně rozvedeno dne 25. 7. 2007. Dluh tedy minimálně v této části byl součástí společného jmění manželů, když bývalá manželka povinného v řízení o částečném zastavení exekuce neprokázala, že by se jednalo o závazek, jehož míra přesahuje míru přiměřenou majetkovým poměrům.

K vypořádání zaniklého společného jmění manželů došlo až dne 21. 5. 2009, přičemž exekuční soud správně konstatoval, že tato dohoda je vůči věřiteli neúčinná s odkazem na předmětné rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky.

Obecně platí, že k vydobytí závazku, jenž vznikl jednomu z manželů za trvání manželství, lze exekučně postihnout majetek, který náleží do zaniklého společného jmění manželů, které v době zahájení exekučního řízení nebylo vypořádáno, či z majetku, jenž v době svého vzniku náležel do společného jmění manželů, ale v důsledku vypořádání společného jmění manželů na základě § 150 odst. 4 obč. zák. ve znění účinném od 1. 8. 1998 do 31. 2. 2013 do doby zahájení exekučního řízení stal majetkem výlučným bývalé manželky povinného, když

rozhodným momentem je vznik pohledávky došlo za trvání manželství či nikoliv.⁸⁶

V předmětném případě došlo ke vzniku dluhu alespoň z části za trvání manželství, přičemž dohoda o vypořádání společného jmění manželů je vůči věřitelům neúčinnou a tento tak může být uspokojen z majetku, který náležel do zaniklého společného jmění manželů. Z výše uvedeného pak lze konstatovat, že tímto majetkem bylo obvyklé vybavení domácnosti a členský podíl v bytovém družstvu, respektive jeho hodnoty ke dni právní moci rozvodu manželství. Na těchto aktivech mohl být věřitel v rámci exekučního řízení uspokojen, i když se některé z nich staly výlučným majetkem bývalé manželky povinného.

Bývalou manželkou povinného napadeným exekučním příkazem byl ovšem postižen nikoliv členský podíl v bytovém družstvu, ale bytová jednotka, již bývalá manželka povinného do vlastnictví získala převodem vlastnických práv k bytové jednotce z bytového družstva coby členka družstva právě na základě členského podílu v bytovém družstvu, o němž bývalí manželé uzavřeli dohodou v rámci vypořádání zaniklého společného jmění manželů. Vlastnická práva k předmětné bytové jednotce bývalá manželka povinného nabyla k datu 1. 10. 2012, tedy před účinností zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích, jenž upravuje problematiku bytových družstev nyní.

Přechod vlastnických práv k bytové jednotce z bytového družstva na jeho člena a jeho dopad na členský podíl se před účinností výše uvedeného zákona o obchodních korporacích řídil buď ustanoveními § 23 odst. 2 ve spojení s § 24 až 28 zákona č. 72/1994 Sb., o vlastnictví bytů, nebo ustanoveními stanov daného bytového družstva. Rozhodujícím pro použití stanov daného bytového družstva nebo ustanovení zákona č. 72/1994 Sb., o vlastnictví bytů, bylo, zda bytovému družstvu vznikla povinnost převést vlastnické právo k bytové jednotce na člena tohoto družstva či nikoliv. U tzv. povinných převodů (jedná se o převody vlastnických práv k bytovým jednotkám pořízeným tehdejšími stavebními bytovými družstvy s finanční účastí státu, nebo bytových jednotek ve vlastnictví tehdejších lidových bytových družstev, pokud je jejich členem/nájemcem fyzická osoba za podmínek stanovených v zákoně č. 72/1994 Sb., o vlastnictví bytů) dochází převodem vlastnických práv členovi k zániku členského podílu dle § 24

⁸⁶ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 20 Cdo 1427/2017, ze dne 12. 12. 2017; Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 20 Cdo 1786/2017, ze dne 2. 5. 2017; Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 20 Cdo 4591/2018, ze dne 13. 2. 2019.

odst. 9 zákona č. 72/1994 Sb., o vlastnictví bytů. Tento však nezanikne, pokud majetková účast člena družstva dosahovala i po převodu alespoň výše základního členského vkladu. U tzv. nepovinných převodů převodem se nepoužije ustanovení zákona č. 72/1994 Sb., o vlastnictví bytů, s výjimkou § 23 odst. 1 tohoto zákona, ale použije se příslušných ustanovení stanov daného bytového družstva či konkrétních usnesení členské schůze příslušného bytového družstva.⁸⁷

Z výše uvedeného je zcela patrné, že byt je vznik vlastnického práva k bytové jednotce, ke kterému dochází na základě převodu bytového jednotky z vlastnictví bytového družstva na jeho člena, podmíněn existencí členského podílu na bytovém družstvu (viz § 23 odst. 1 zákona č. 72/1994 Sb., o vlastnictví bytů, dopadající na obě výše uvedené varianty převodů), jedná se o institut zcela odlišný od vlastnických práv k bytové jednotce. Členský podíl v bytovém družstvu neprochází právní transformací ve vlastnické právo k bytové jednotce, ale buď zaniká, nebo existuje vedle něj.

Nelze tedy uzavřít tak, jak to učinil exekuční soud, že majetek bývalé manželky povinného postižený napadeným exekučním příkazem je majetkem plynoucím ze zaniklého společného jmění manželů, na kterém by mohl být věřitel uspokojen v souladu s ustálenou judikaturou Nejvyššího soudu České republiky (viz výše v této podkapitole), ale jedná se o výlučný majetek bývalé manželky povinného, který tato nabyla pět let po rozvodu manželství s povinným.

Exe. řád ani o. s. ř. ve znění účinném od 1. 7. 2015 (napadený exekuční příkaz byl vydán dne 29. 6. 2016) neupravuje možnost postihu výlučného majetku manželky povinného, natož pak bývalé manželky povinného, prodejem nemovité věci. Exekučním příkazem tak došlo k postihu majetku, ze kterého vymáhanou pohledávku uspokojit nelze, a proto odvolací soud řízení, co do napadeného exekučního příkazu, v souladu s § 268 odst. 1 písm. d) o. s. ř. částečně zastavil.

⁸⁷ Převod družstevního bytu do vlastnictví a zánik členství v bytovém družstvu. ČÁP, Jiří. *www.stavebniklub.cz* [online]. Praha, 2006 [cit. 2020-01-28]. Dostupné z: https://www.stavebniklub.cz/33/prevod-druzstevniho-bytu-do-vlastnictvi-a-zanik-clenstvi-v-bytovem-druzstvu-uniqueidgOke4NvrWuOKaQDKuox_ZzxP448tjtMkj0eO_SkKPZE/.

3.2 Postih majetku manželky povinného po zrušení bezpodílového spoluvlastnictví manželů⁸⁸

Exekučními příkazy vydanými soudním exekutorem po jeho pověření soudem dne 18. 2. 2015 k provedení exekuce prodejem nemovitých věcí, příkázáním pohledávky z účtu manželky povinného a srážkami ze mzdy manželky povinného, měly být exekučně postiženy nemovitosti ve výlučném vlastnictví manželky povinného, tj. bytová jednotka, garáž a spoluvlastnický podíl na pozemku na němž stojí bytový dům, jehož součástí je byt ve vlastnictví manželky povinného. Dále pak byla exekučními příkazy postižena pohledávka manželky povinného na základě smlouvy o penzijním připojištění a pohledávka z běžného účtu vedeného u bankovní společnosti. Postižena byla též mzda manželky povinného. Ke vzniku dluhu povinného došlo v roce 2005 za trvání manželství. Rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 10 bylo dne 22. 5. 1997 bezpodílové spoluvlastnictví manželky povinného a povinného v souladu s § 148a odst. 2 obč. zák. ve znění účinném do 31. 7. 1998, zrušeno. Předmětný rozsudek nabyl právní moci dne 1. 10. 1997. K vypořádání zaniklého bezpodílového spoluvlastnictví manželů došlo dohodou ze dne 14. 10. 1997. Povinný potvrdil veškerá tvrzení manželky povinného.

Manželka povinného proti předmětným exekučním příkazům postihujícím její výlučný majetek podala návrh na částečné zastavení exekuce a odklad exekuce v rozsahu předmětných exekučních příkazů. Ve svém návrhu manželka povinného tvrdila, že předmětný dluh nespadá do společného jmění manželů a exekucí byl postižen výlučný majetek a práva manželky povinného. Návrh manželky povinného na částečné zastavení byl exekučnímu soudu předložen v květnu 2015.

Exekuční soud ponejprv návrh manželky povinného zamítl, avšak proti tomuto usnesení manželka povinného podala včasné odvolání, přičemž odvolací soud původní rozhodnutí exekučního soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

V pořadí druhým rozhodnutím exekučního soudu bylo návrhu manželky povinného zcela vyhověno a exekuce byla částečně co do návrhem napadených exekučních příkazů v rámci jejich postihu výlučného majetku manželky

⁸⁸ Viz Příloha C.

povinného zastavena. Exekuční soud při svém rozhodování vycházel z obč. zák. a o. s. ř. ve znění účinném od 1. 7. 2015, když o návrhu manželky povinného bylo podruhé rozhodováno v roce 2016.

Bylo-li ve výše uvedených kapitolách uvedeno, že procesní obranou manželky povinného do dne 30. 6. 2015 bylo ohledně exekučního postižení výlučného majetku manželky povinného nebo společného jmění manželů či bezpodílového spoluvlastnictví manželů nad rámec zákonem povolené meze pouze podání vylučovací žaloby, lze konstatovat, že se jedná o vymezení na úrovni teoretického práva. Přesněji řečeno, zákonná úprava účinná v době do 30. 6. 2015 byla takto koncipována, a proto je s ní pracováno i v této práci. Soudní praxe se však této zákonné teze držela pouze v jejím počátku. S přibývajícimi léty její účinnosti bylo napříč soudní praxí čím dál více tolerováno jako procesní obrana manželky povinného i podání návrhu manželky povinného na částečné zastavení exekuce. Lze konstatovat, že novelizační zákon č. 139/2015 Sb., který nabyl účinnosti od 1. 7. 2015, v této části opět pouze reflektoval již zažitou soudní praxi. Jinak tomu nebylo ani v tomto případě, kdy návrh manželky povinného na částečné zastavení exekuce byl podán před nabytím účinnosti zákona č. 139/2015 Sb.

Při rozhodování soudu o návrhu manželky povinného bylo správně aplikováno tehdy aktuální znění občanského soudního řádu, když dle čl. IV bodu 1 zákona č. 139/2015 Sb., se užije tohoto zákona i na řízení zahájená přede dnem jeho účinnosti. Avšak nutno podotknout, že ohledně oprávnění soudního exekutora vydat návrhem manželky povinného napadené exekuční příkazy je nutno použít právní úpravy účinné do 30. 6. 2015, když uvedené exekuční příkazy byly soudním exekutorem vydány právě před tímto datem. Může tedy nastat situace, kdy vydání exekučních příkazů bylo soudním exekutorem po právu, avšak po nabytí účinnosti novelizačního zákon č. 139/2015 Sb., již jejich výkon nemůže být realizován. Jinými slovy může nastat situace, kdy to, co soudní exekutor vymohl na základě exekučních příkazů, které byly po právu pouze do 30. 6. 2015 do tohoto data bude zachováno, avšak vše vymožené na základě exekučních, příkazů, které od 1. 7. 2015 již nejsou po právu od tohoto data bude bezdůvodným obohacením oprávněné způsobené nezákonným rozhodnutím soudního exekutora.⁸⁹

⁸⁹ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 20 Cdo 1874/2016, ze dne 20. 2. 2017.

S ohledem na výše uvedené pak může v posouzení dikce o. s. ř. a jeho vymezení možnosti postihu majetku manželky povinného usoudit, že exekuci srážkami ze mzdy nelze v tomto případě nařídit, když tento způsob vedení exekuce byl možný pouze před 1. 7. 2015. Exekuční příkaz, jímž byla postižena mzda manželky povinného, tak je protiprávní, a co do tohoto je nutno exekuci částečně zastavit bez dalšího.

V případě dalších manželkou povinného napadených exekučních příkazů, tj. příkazů postihujících nemovitý majetek manželky povinného a její pohledávky na bankovních účtech, je nutno posoudit zda zánik bezpodílového vlastnictví manželů má vůči oprávněné právní účinky či nikoliv, tj. zda tento majetek je výlučným majetkem manželky povinného, jak tvrdí manželka povinného i povinný, nebo je na něj potřeba pohlížet jako na majetek jinak spadající do společného jmění manželů.

Nejvyšší soud České republiky opakovaně ve svých rozhodnutích judikoval, že institut bezpodílového spoluvlastnictví manželů a společného jmění manželů nejsou instituty totožnými, když se liší svým předmětem, rozsahem, obsahem i zánikem. Došlo-li tedy k zániku bezpodílové spoluvlastnictví manželů nemohlo pak následně se změnou právní úpravy dojít k jeho transformaci na společné jmění manželů⁹⁰. Bezpodílové spoluvlastnictví manželky povinného a povinného zaniklo rozhodnutím Obvodního soudu pro Prahu 10 ze dne 22. 5. 1997, které nabylo právní moci dne 1. 10. 1997. Vypořádáno pak bylo dne 14. 10. 1997 dohodou, jež byla exekučnímu soudu předložena. K zákonnému zrušení bezpodílové spoluvlastnictví manželů došlo až ke dni 1. 8. 1998. Vzhledem k faktu, že bezpodílové spoluvlastnictví manželů zaniklo a bylo vypořádáno do 31. 7. 1998, tj. před legislativní změnou úpravy manželského majetkového práva, nemohlo tak v případě manželky povinného a povinného dojít ke vzniku společného jmění manželů, tj. ani dluh povinného vzniklý v roce 2005 se nemohl stát jeho součástí. V případě ostatních exekučních příkazů tedy nejsou naplněny podmínky § 262a odst. 1 a 2 o. s. ř., a proto exekuční soud správně exekuci, co do exekučních příkazů postihující výlučný majetek manželky povinného částečně zastavil dle ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř.

⁹⁰ Viz rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 30 Cdo 1803/2000, ze dne 26. 9. 2000, sp. zn. 33 Odo 250/2002, ze dne 29. 5. 2003, sp. zn. 22 Cdo 1030/2008, ze dne 29. 9. 2009 a sp. zn. 20 Cdo 601/2017, ze dne 1. 8. 2017.

3.3 Postih společného jmění manželů pro dluh vzniklý před uzavření manželství a před 1. 1. 2014⁹¹

Exekučním příkazem vydaným soudním exekutorem dne 19. 9. 2018 k provedení exekuce došlo k postižení pohledávky z účtu manželky povinného u peněžního ústavu. Exekuce byla nařízena usnesením exekučního soudu ze dne 30. 11. 2010, které nabylo právní moci dne 16. 2. 2011. K zahájení exekučního řízení došlo dne 16. 11. 2010, tj. ke vzniku dluhu povinného došlo též před tímto datem (exekuce byla nařízena na základě exekučního titulu ze dne 2. 4. 2007). Manželství povinného a jeho manželky bylo uzavřeno dne 13. 7. 2018.

Manželka povinného podala návrh na částečné zastavení exekuce co do výše uvedeného exekučního příkazu a dále žádala, aby soud exekuční řízení částečně zastavil vůči její osobě a vůči majetku, který náleží do společného jmění manželů.

Exekuční soud manželce povinného vyhověl pouze částečně, když exekuci částečně zastavil co do ní napadaného exekučního příkazu postihujícího její pohledávku z účtu u peněžního ústavu, avšak návrh na částečné zastavení exekuce vůči osobě manželky povinného a vůči majetku patřícímu do společného jmění manželů byl exekučním soudem zamítnut. Částečné zastavení exekuce exekuční soud odůvodnil tím, že použití nové právní úpravy na řízení zahájená před její účinností je v rozporu s legitimním očekáváním, které měli účastníci exekučního řízení v době jeho zahájení. Exekuční soud dále uvedl, že v opačném případě by měl právní předpis retroaktivní účinky. Exekuční soud aplikoval procesní právní předpis platný do 31. 12. 2012. Zamítnutí zbytku návrhu manželky povinného bylo odůvodněno s poukazem na § 36 odst. 2 exe. řádu, kdy účastenství manželky povinného je navázáno na exekuční příkazy, kterými je postihován její majetek. O částečném zastavení exekuce nemůže být rozhodováno do budoucna, ale až po postižení určitého majetku exekučním příkazem.

Zatímco s odůvodněním zamítnutí návrhu manželky povinného na částečné zastavení exekuce vůči její osobě a vůči majetku ve společném jmění manželů, se lze bez dalšího ztotožnit, s odůvodněním částečného zastavení exekuce, co do exekučního příkazu postihujícího pohledávku manželky povinného u peněžního ústavu již nikoliv.

91 Viz Příloha D.

Souhlasit se závěrem exekučního soudu, že aplikací přijaté novely exe. řádu a o. s. ř. účinné od 1. 7. 2015 i na řízení zahájená před její účinností by docházelo k pravé retroaktivitě, jež je zakázána, jak v minulosti opakovaně judikoval Ústavní soud České republiky⁹², bez bližšího rozboru nelze. K pravé retroaktivitě by docházelo, pokud by díkce výše uvedené novely byla na exekuční řízení zahájená před její účinností aplikována ex tunc. K její aplikaci na exekuční řízení zahájená před její účinností ovšem dochází ex nunc. V tomto případě se tedy hypoteticky mělo jednat o retroaktivitu, ale nikoliv pravou, jak uzavírá exekuční soud, ale retroaktivitu nepravou, u které na rozdíl od retroaktivity pravé platí obecná zásada přípustnosti.⁹³ Na exekuční řízení zahájené před 1. 7. 2015 by tak měla být aplikována právní úprava o. s. ř. a exe. řádu účinná po 1. 7. 2015. Dle § 262a odst. 4 o. s. ř. ve spojení s § 42 odst. 4 exe. řádu, obé ve znění účinném od 1. 7. 2015, může být exekučně postižena pohledávka manželky povinného u peněžního ústavu pro dluh, jenž náleží do společného jmění manželů nebo pro dluh povinného, pro který lze exekučně postihnout majetek ve společném jmění manželů. Lze tedy uzavřít, že soudní exekutor z pohledu procesního práva postupoval správně, jelikož platná právní úprava připouštěla postih pohledávky manželky povinného u peněžního ústavu exekučním příkazem. Avšak z ustálené judikatury Nejvyššího soudu České republiky⁹⁴ lze vysledovat právní názor, že na „*exekučním řízení, zahájeném v době do 31. 12. 2013, nelze pro pohledávku za povinným, která vznikla před uzavřením manželství povinného a jeho manželky a současně před 1. 1. 2014, tj. před účinností o. z., vést exekuci na majetek ve společném jmění povinného a jeho manželky nebo majetek, který se za takový majetek pro účely exekučního řízení považuje. V souladu s principem legitimního očekávání je takový výklad, podle něhož se ustanovení § 42 odst. 1 ex. řádu ve znění účinném od 1. ledna 2014 uplatní jen tehdy, pokud nikoliv k uzavření manželství, nýbrž ke vzniku pohledávky, došlo v době od 1. ledna 2014. V opačném případě by dopad ustanovení § 42 odst. 1 ex. řádu ve znění účinném od 1. 1. 2014 měl ve vztahu k manželům, jejichž pohledávka vznikla do*

92 Např. Nález pléna Ústavního soudu České republiky sp. zn. Pl. ÚS 9/95, ze dne 28. 2. 1996; nebo nález pléna Ústavního soudu České republiky sp.zn. Pl. ÚS 21/96, ze dne 4. 2. 1997.

93 Nález Ústavního soudu České republiky sp. zn. Pl. ÚS 21/96, ze dne 4. 2. 1997.

94 Např. Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 20 Cdo 4368/2015, ze dne 1. 4. 2016; usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 20 Cdo 88/2018, ze dne 26. 2. 2018; nebo usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 20 Cdo 3654/2018, ze dne 17. 10. 2018.

31. prosince 2013, pravé retroaktivní účinky a byl by v rozporu s jejich legitimním očekáváním v době vzniku závazku v tom směru, že dluh vzniklý před uzavřením manželství je výlučným dluhem dlužného manžela a jako takový může být uspokojen toliko z výlučného majetku dlužného manžela, nikoliv z majetku ve společném jmění manželů či majetku, který se za takový majetek považuje pro účely exekučního řízení nebo řízení o výkon rozhodnutí. Rozhodujícím okamžikem přitom není okamžik uzavření manželství, ale to, kdy došlo ke vzniku pohledávky (srov. § 732 o. z.).⁹⁵ Tento názor též koresponduje s dikcí předcházejících kapitol této práce. Tedy z hmotně právního hlediska tak při rozhodování o návrhu manželky povinného na částečné zastavení musíme na daný případ aplikovat hmotně právní předpis účinný v době vzniku dluhu. Dluh povinného vznikl před rokem 2007. Tedy je zde nutné použít dikci obč. zák., a to i za stavu, kdy manželství manželky povinného a povinného bylo uzavřeno až za účinnosti o. z. Právě použitím chybné právní úpravy hmotného práva v případě posouzení souladu s právem či protiprávností napadeného exekučního příkazu by vedlo k vytvoření pravé retroaktivity přechodných ustanovení zákona č. 139/2015 Sb.

Soudní exekutor sice měl pro vydání exekučního příkazu oporu v procesní právní úpravě účinné v době jeho vydání, ovšem jeho praktickou aplikací by se dostal do rozporu se zásadou zákazu pravé retroaktivity, když by při něm chybně musel užít hmotně právního předpisu, který se stal účinným minimálně 7 let po vzniku dluhu povinného.

3.4 Příklad příkazání pohledávky z účtu manželky povinného u peněžního ústavu pro dluh spadající do společného jmění manželů⁹⁶

Exekučním příkazem vydaným soudním exekutorem pověřeným soudem k vedení exekuce dne 17. 7. 2013 byl postižen majetek manželky povinného, respektive pohledávky z účtu manželky povinného u peněžního ústavu. Exekuce byla realizována na základě exekučního titulu, kterým bylo rozhodnutí Obvodního soudu pro Prahu 10 ze dne 26. 4. 2011. Dluh povinného vznikl ze smlouvy o půjčce (dne 3. 6. 2008 byla povinnému vyplacena částka ve výši 550 000 Kč a dne 4. 8. 2008 byla povinnému vyplacena částka ve výši 450 000 Kč), přičemž

⁹⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 4368/2015, z 1. 4. 2016.

⁹⁶ Viz Příloha E.

tuto smlouvu povinný uzavřel jako osoba soukromá nikoliv jako podnikatel. Splatnost dluhu jako celku nastala dne 1. 1. 2009. Zapůjčená celková částka byla věřiteli vrácena s prodlevou mírně přesahující dobu jednoho roku. Exekuční řízení bylo vedeno jen pro příslušenství pohledávky věřitele (úroky z prodlení, náklady nalézacího řízení a náklady exekučního řízení), celková exekuoovaná částka činila 110 000 Kč. Manželství povinného a navrhovatelky, tj. manželky povinného, bylo uzavřeno dne 30. 9. 1977. Do dne 10. 6. 2016 nebylo společné jmění manželů zúženo dohodou manželů.

Dne 20. 2. 2015 byl pověřenému soudnímu exekutorovi doručen návrh manželky povinného na částečné zastavení exekuce, co do exekučního příkazu postihujícího její majetek. Manželka povinného v návrhu na částečné zastavení exekuce uvedla, že o závazku povinného nevěděla, a tudíž k němu nemohla dát souhlas, z čehož dovozuje jeho výlučnost jako závazku výlučně povinného nespádajícího do společného jmění manželů dle obč. zák. Dále uváděla, že napadený exekuční příkaz je v rozporu s § 262a odst. 2 o. s. ř.

Oprávněný s návrhem manželky povinného nesouhlasil, poukazoval zejména na vznik i splacený primárního závazku povinným za trvání manželství.

Exekuční soud návrh manželky na částečné zastavení exekuce co do exekučního příkazu, jímž jí byla postižena pohledávka manželky povinného z účtu u peněžního ústavu, zamítl. Exekuční soud dovodil, že předmětný dluh je součástí společného jmění manželů, když manželka v řízení o částečném zastavení neprokázala, že by zapůjčená částka v souhrnné výši přesahovala míru přiměřenou majetkovým poměrům manželů, a proto zde byla možná aplikace § 262a odst. 4 o. s. ř.

K možnosti procesní obrany manželky povinného formou návrhu na částečné zastavení před 1. 7. 2015 viz výše⁹⁷.

Seznam listin o manželském majetkovém režimu neobsahoval žádný záznam o zúžení společného jmění manželů povinného a manželky povinného, aplikace § 262a odst. 2 o. s. ř., ve znění účinném od 1. 7. 2015, tak nebyla vyloučena. K aplikaci právních předpisů, tj. o. s. ř. a exe. řádu ve znění účinném od 1. 7. 2015, zde dochází na základě přechodných ustanovení, a to i v případě zahájení exekučního řízení před jeho účinností, a to od doby 1. 7. 2015⁹⁸.

97 Viz podkapitola 3.2 v části právního rozboru praktického příkladu.

K posouzení oprávněnosti vydání exekučního příkazu v období do 30. 6. 2015 včetně je potřeba užití procesní právní úpravy účinné v rozhodné době.

Zatímco tedy z pohledu procesně právní úpravy je nutno na vydaný exekuční příkaz pohlížet ve světle několika předpisů dle jejich aktuální účinnosti, ohledně hmotně právní úpravy je náhled mnohem jednodušší. Na daný příklad bude aplikována hmotně právní úprava účinná v době vzniku dluhu. Dluh povinného vznikl v roce 2008, přičemž se jednalo o dluh za trvání manželství, které bylo mezi povinným a manželkou povinného uzavřeno v roce 1977.

Manželství povinného a manželky povinného bylo uzavřeno za účinnosti právní úpravy, která zákonný režim manželské práva majetkového koncipovala jako bezpodílové spoluvlastnictví manželů. To též vzniklo uzavřením manželství výše dotčených. K 1. 8. 1998 však vstoupila v platnost novela obč. zák. provedená zákonem č. 91/1998 Sb. V rámci této novely došlo k transformaci bezpodílového spoluvlastnictví manželů na společné jmění manželů. Transformace byla provedena přechodným ustanovením tohoto zákona zakotveným v článku VIII bod. 2, kdy do společného jmění manželů počalo náležet vše, co do 1. 8. 1998 náleželo do bezpodílového spoluvlastnictví manželů. Do společného jmění manželů počali též náležet dluhy a pohledávky, které vznikly před 1. 8. 1998 a podle dikce novelizačního zákona do společného jmění manželů náleží. Ke dni 1. 8. 1998 tak došlo k transformaci bezpodílového spoluvlastnictví manželů manželky povinného a povinného na společné jmění manželů. Na majetkový režim manželky povinného a povinného tak díky transformaci může dopadat dikce obč. zák. účinného v době vzniku dluhu, tj. k roku 2008.

Dle tehdy účinné právní úpravy zákonného režimu společného jmění manželů, když jeho vyloučení smluvní dohodou manželů v řízení účinnou vůči třetím osobám nebylo prokázáno, náleželi do společného jmění i závazky, jež vznikly oběma nebo jen jednomu z manželů za trvání manželství (viz § 143 odst. 1 písm. b) obč. zák. účinného od 1. 8. 1998 do 31. 12. 2013). Závazek povinného vznikl za trvání manželství s manželkou povinného, tj. v době od roku 1977, když vznikl v roce 2008, pokud se tedy nejednalo o jednu ze dvou zákonných výjimek. První výjimku tvoří závazky, jež jsou navázány na majetek ve výlučném vlastnictví jednoho z manželů nebo na majetek, jež nabyl jeden z manželů ještě

98 K aplikaci aktuálního procesně právního předpisu blíže v podkapitole 3.2 v části právního rozboru praktického příkladu.

před uzavřením manželství. V řízení nebylo prokázáno ani tvrzeno, že by povinný uzavřel závazek navázaný na takovýto majetek. Tuto výjimku tak lze vyloučit. Druhou výjimku tvoří závazky tzv. nadměrné bez souhlasu druhého z manželů, tedy závazky, které, pokud by se jednalo o jejich nižší výši nebo by zde byl dán souhlas druhého manžela, náležely by do společného jmění manželů. Nadměrnost závazků je dána překročením míry přiměřené majetkovým poměrům manželů. Manželka povinného ve svém návrhu uváděla, že k přijetí závazku povinným nedala souhlasu. Z výše uvedeného vyplývá, že je potřeba kumulativního splnění obou podmínek pro vyloučení závazku ze společného jmění manželů. Nesouhlas manželky povinného byl v řízení prokázán, avšak manželka povinného v rámci exekučního řízení, respektive řízení o jejím návrhu na částečné zastavení exekuce, nikterak neprokazovala, že by výše dluhu překračovala míru přiměřenou majetkovým poměrům jejím a povinného. Naopak v řízení vyplynulo, že povinný zapůjčenou částku ve výši 1 000 000 Kč věřiteli splatil pouze s časovou prodlevou mírně přesahující dobu jednoho roku, z čehož lze usuzovat, že pro povinného respektive i pro manželku povinného se nejednalo o částku překračující míru přiměřenou majetkovým poměrům. Lze tedy totožně jako to učinil exekuční soud konstatovat, že dluh povinného z předmětného exekučního řízení spadá do společného jmění manželů, když se jedná o příslušenství původního dluhu ze smlouvy o půjčce, jenž byl součástí společného jmění manželů.

Nad rámec výše uvedeného musíme konstatovat, že v rámci civilního řízení byl dluh povinného sice vymáhán pouze po něm a nikoliv po manželce povinného, což však nemůže zakládat dojem, že tak bylo činěno, protože by se věřitel či nalézací soud domníval, že dluh nespadá do společného jmění manželů. Oba se pouze řídili ustálenou judikaturou Nejvyššího soudu České republiky, dle které splnění dluhu, jenž je součástí společného jmění manželů, avšak sjednaného pouze jedním z manželů může věřitel v rámci nalézacího řízení vymoci pouze po manželovi, který předmětný závazek sjednal. Tímto však není dotčeno právo věřitele domáhat se v rámci exekuce uspokojení dluhu povinného postižením společného jmění manželů či per analogiam pohledávky z účtu manželky povinného u peněžního ústavu⁹⁹¹⁰⁰.

99 Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 21 Cdo 2045/2006, ze dne 30. 5. 2007.

100 V době rozhodování Nejvyššího soudu České republiky nebyl postih výlučných majetkových práv možný, k tomu došlo až vývojem s poukazem na nutnost vyvstatou z praxe – blíže k vývoji viz výše podkapitola 2.2.1.

Nyní je potřeba se opětovně navrátit k procesně právní úpravě a možnostem postihu pohledávky manželky povinného z účtu u peněžního ústavu pro dluh, jak bylo zjištěno výše, náležícího do společného jmění manželů. Rychlým nahlédnutím do právní úpravy § 262a odst. 3 o. s. ř., ve znění účinném od 1. 1. 2014 do 30. 6. 2015, a do právní úpravy § 262a odst. 4 o. s. ř. ve znění účinném od 1. 7. 2015, zjistíme, že v rámci obou dotčených procesních právních předpisů bylo a je možné pro dluh spadající do společného jmění manželů postihnout výlučná majetková práva manželky povinného příkázáním pohledávky z účtu manželky povinného za peněžním ústavem.

Jedinou zbývající otázkou, která nebyla exekucním soudem v rámci předmětného příkladu řešena, je otázka splnění zákonné podmínky § 58 odst. 2 exe. řádu ve znění účinném od 1. 7. 2015, tedy i pro toto období. V řízení nebylo nikterak prokazováno, zda soudní exekutor před vydáním napadeného exekučního příkazu, kterým došlo k výkonu exekuce postižením pohledávky z účtu manželky povinného u peněžního ústavu, vydal exekuční příkaz, kterým by došlo k postihu pohledávky z účtu povinného u peněžního ústavu, a napadeným exekucním příkazem by bylo vymáháno to, na co postižení pohledávky z účtu povinného u peněžního ústavu nepostačuje, či zda jeho vydání nebylo možné pro neexistenci pohledávky z účtu povinného u peněžního ústavu. Avšak rychlým pohledem do přechodných ustanovení uvedených v článku IV bod 3 zákona č. 139/2015 Sb., zjistíme, že zkoumání této povinnosti u řízení zahájených před 1. 7. 2015, což je i řízení, v rámci něhož byl vydán napadený exekuční příkaz, je nutné pouze tehdy byl-li exekuční příkaz postihující pohledávku z účtu manželky povinného u peněžního ústavu (nebo exekuční příkaz postihující pohledávku z účtu povinného u peněžního ústavu) vydán před účinností zákona č. 39/2015 Sb., tj. před 1. 7. 2015. V daném případě byl exekuční příkaz vydán v období do 30. 6. 2015, tedy exekuční soud nebyl povinen se touto otázkou zabývat. S jeho závěry se tak lze plně ztotožnit.

4 Komparace

Kapitola čtvrtá je věnována komparaci právní úpravy, jež je předmětem této práce, tj. právní úpravy postavení a možností procesní obrany manželky povinného v rámci exekuce, s právními úpravami Slovenské republiky a Spolkové republiky Německo.

Nyní blíže k výběru právních úprav s nimiž bude v této práci provedena komparace. Ač na první pohled ve výběru těchto úprav nelze vysledovat logickou spojitost, spojitost a návaznost na českou právní úpravu zde je. Všechny komparované právní úpravy primárně spadají do kontinentálního systému práva, jehož základem beze sporu je recepce římského právní tradice. Jedná se tedy o právní systémy, ve kterých soudce právo nalézá, nikoliv vytváří (Pro účely této kapitoly je rozhodné, aby veškeré komparované právní úpravy spadaly do tohoto systému práva, jelikož je nezbytné srovnávat pouze odlišnosti zákonných úprav problematiky a nikoliv ještě porovnávat způsoby nalézání a vytváření práva, kdy by mohlo dojít značnému ke rozsahu této kapitoly na úkor ostatních, a převážít tak hlavní předmět této práce). Tento právní systém můžeme rozčlenit na pět dílčích podsystemů, a to podle vlivu konkrétního občanského kodexu, jež na ně dopadá. Jedná se o podsystem francouzský (dle Code civil), rakouský (dle Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch, dále jen „ABGB“), německý (dle Bürgerliches Gesetzbuch, dále jen „BGB“), švýcarský (dle Zivilgesetzbuch) a skandinávský zemí včetně Dánska (zde nenalézáme žádný významný kodex civilního práva, ale naopak se jedná o systém nejvíce se přibližující systému angloamerickému, jelikož je zde ponechán značný prostor pro právo obyčejové a pro soudcovskou tvorbu práva, která ovšem na rozdíl od angloamerického systému nevytváří precedenty, ale je pouze uznávána jako pramen práva)¹⁰¹. V této práci vybrané dvě právní úpravy ke komparaci spolu s českou právní úpravou odrážejí dva z pěti podsystemů kontinentálního práva – v případě slovenské právní úpravy rakouský podsystem (do totožného podsystemu spadá i česká právní úprava) a v případě německé právní úpravy německý podsystem. Komparace provedená v této kapitole tedy bude odrážet porovnání tří úprav pod dvěma odlišnými podsystemy kontinentálního práva. K úvaze, proč nebyly pro srovnání s českou právní úpravou

¹⁰¹ KNAPP, Viktor. Teorie práva. Vyd. 1., 3. dot. Praha: C.H. Beck, 1995. Beckovy právnické učebnice. ISBN 80-7179-028-1. str. 92-93.

vybrány ostatní podsystémy kontinentálního práva, tj. podsystém skandinávských zemí včetně Dánska, podsystém francouzský a podsystém švýcarský, je nutno uvést, že v případě švýcarského právního podsystému se jedná o podsystém dopadající jen na malou část Evropy, respektive na Švýcarsko samotné s případným vlivem zejména v Turecku a na Blízkém východě, že v případě podsystému skandinávských zemí včetně Dánska se jedná o systém nejvíce se vyčleňující ze systému kontinentálního práva koketující s prvky angloamerického systému (viz výše), a že v případě francouzského systému by již došlo k značnému překročení rozsahu této práce. Všechny vybrané právní úpravy jsou právními úpravami států, jež jsou totožně jako Česká republika členy Evropské unie.

Nyní k odůvodnění k výběru jednotlivých reprezentantů výše v rychlosti popsaných podsystémů.

Ke komparaci s německou právní úpravou bylo přistoupeno z důvodu, že se jedná o originálního reprezentanta německého podsystému kontinentálního systému práva, který měl zřejmý vliv na právní systémy Japonska a předrevoluční Číny. Německá spolková republika, respektive státní útvary vzniklé na jejím území jsou z historického pohledu v neustálém sousedském vztahu se státními útvary vzniklými na území současné České republiky nebo jej ovládající. Jedná se tak o právní úpravu vznikající v bezprostřední blízkosti té naší, jak z geografického hlediska, tak z hlediska nutnosti propojení a kooperace pramenící v historii.

Volba slovenské právní úpravy pak byla na snadě. Sice se nejedná o hlavního reprezentanta rakouského podsystému kontinentálního systému práva, jímž je rakouská právní úprava, avšak jedná se o právní úpravu státu, jež valnou část své poslední historie sdílel spolu s Českou republikou, a to ať už jako součást Rakouské monarchie, Rakouska – Uherska (po Rakousko-uherském vyrovnání v roce 1867), tak Československého soustátí v různých státních formách až do 31. 12. 1992, kdy došlo k navázání a napojení na rakouský podsystém kontinentálního systému práva kontinentálního systému práva, ovšem určitá modifikace nastala vlivem SSSR a aplikací jeho socialistického modelu. Právě z tohoto vlivu se Česká republika vymanila rekodifikací občanského zákoníku a nového pevnějšího navázáním na kontinuitu rakouského podsystému kontinentálního systému práva. Ovšem i přes tento pomyslný rozštěp, po rozpadu České a Slovenské Federativní republiky na Českou republiku a Slovenskou republiku, byla v obou státních útvarech zachována kontinuita práva, jež bylo

posléze novelizováno. Základ právní úpravy exekučního řízení by tedy mohl být na první pohled totožný u slovenské právní úpravy jako u české právní úpravy, avšak nesmíme zapomínat, že zatímco Českou republikou byl v rámci výše zmíněné kontinuity převzat občanský soudní řád, jenž je základem pro občanské soudní řízení i v rámci výkonu rozhodnutí a působí subsidiárně k Exe. řádu v české právní úpravě, Slovenskou republikou k jeho převzetí též došlo, avšak byl posléze nahrazen v rámci rekonstrukce slovenské právní úpravy občanského procesního práva. Těžiště samotné exekuce pak leží právě v lex specialis, kterým je exe. řád, tj. zákon č. 120/2001 Sb., tedy zákon z roku 2001, z čehož je patrné, že v rámci české právní úpravy došlo k zakotvení exekuce do právního systému až po rozpadu Československého soustátí a ne jinak tomu bylo i v případě slovenské právní úpravy. Je pravdou, že oba státní celky jsou spolu hlavně z důvodu kontinuity práva silně provázány a zejména v rámci slovenské soudní praxe jsou hojně využívána zásadní rozhodnutí Nejvyššího soud České republiky. I tak zde můžeme vysledovat odlišnosti právní úpravy slovenské a české vztahující se k předmětu této práce.

4.1 Slovenská právní úprava

Totožně jako v rámci české právní úpravy, tak i v rámci slovenské právní úpravy dochází k sekundární vymahatelnosti práva přiřčeného oprávněnému v řízení občanském nebo obchodním. Pro vymožení tzv. civilních práv na povinném nemá v rámci slovenské právní úpravy oprávněný možnost volby mezi výkonem rozhodnutí a exekucí jako je tomu v rámci české právní úpravy, když v obecném případě platí, že k vydobytí pohledávky dochází prostřednictvím soudního exekutora v rámci exekuce, přičemž výkon rozhodnutí proti povinnému, který je nezletilý vykonává pouze soud. Výkon rozhodnutí ponechme stranou, když tento není pro účely práce zajímavým, vzhledem k faktu, že je zde povinným nezletilec. Přistupme rovnou ke stručnému vymezení problematiky manželky povinného v rámci exekuce v slovenské právní úpravě.

4.1.1 Manželka povinného v rámci slovenské právní úpravy exekuce

Rovněž v rámci slovenské právní úpravy je hlavním státem zmocněným vykonavatelem exekuce soudní exekutor (Rozdílem, oproti české právní úpravě je

fakt, že zatímco v české republice je stále místní příslušnost dána pouze pro exekuční soud, tj. volba soudního exekutora je zcela na oprávněném a jeho preferencím, ponecháme-li stranou parlamentní diskuze o novele zahrnující též úpravu, že pro jednoho povinného bude pouze jeden soudní exekutor, v rámci slovenské právní úpravy platí rovnoměrné přidělování exekucí exekutorům na základě principu teritoriality a jediným exekučním soudem je Okresní soud v Banské Bystrici viz § 49 zákona č. 233/1995 Z.z.). Těžištěm slovenské právní úpravy je zákon č. 233/1995 Z.z., zákon Národní rady Slovenské republiky o soudních exekutorech a exekuční činnosti (dále jen „Exekuční pořádek“). Účastníky řízení exekuce v rámci slovenské právní úpravy jsou oprávněný a povinný, ovšem účastníkem řízení může být i manželka povinného či bývalá manželka povinného, je-li předmětem exekučního postihu majetek spadající do bezpodílového spoluvlastnictví manželů (viz § 35 Exekučního pořádku). Účastníkem řízení může být i bývalá manželka povinného, a to za situace, kdy v rámci exekuce nastane postih bezpodílového spoluvlastnictví manželů a k rozvratu manželství, se kterým je spojen zánik bezpodílového spoluvlastnictví manželů, dojde až v průběhu exekučního řízení. Soudní exekutor pak k tomuto zániku nepřihlíží a nadále může dluh povinného uspokojit z majetku, jež tvořil bezpodílové spoluvlastnictví manželů před jeho zánikem.

Zde je na místě uvést, že slovenská úprava občanského práva neprošla rozsáhlou rekodifikací občanského hmotného práva jako česká a nadále je zde účinným občanským zákoníkem zákon č. 40/1964 Zb., jež je díky kontinuitě práva po rozpadu Československého soustátí dnes již částečně totožným s obč. zák¹⁰². A zatímco úprava manželství je vyčleněna v zákoně č. 36/2005 Z.z., zákona o rodině, úprava manželského majetkového práva je tudíž i nadále zakotvena v zákoně č. 40/1964 Zb., jako tomu bylo za účinnosti obč. zák. v České republice, a to v § 143 a následujícím. Společné spoluvlastnictví manželů je tak vnímáno zákonem jako bezpodílové a spadá do něj vše, co nabyl jeden z manželů za trvání manželství (s výjimkou darů, dědictví, věcí sloužících k osobní potřebě jednoho z manželů nebo k výkonu jeho povolání a věcí získaných v restitučním řízení-pokud věc vydanou jeden z manželů nabyl původně před uzavřením manželství nebo je právním nástupcem). Výše uvedené je odrazem úpravy

102 V rámci obou právních úprava původního občanského zákoníku, došlo po rozpadu soustátí k odlišným novelizacím.

zákonného režimu bezpodílového spoluvlastnictví manželů ve slovenské právní úpravě. Stejně jako česká právní úprava však zná slovenská právní úprava ještě režim smluvní a režim založený na základě soudního rozhodnutí. U smluvního režimu úpravy bezpodílového spoluvlastnictví manželů je vyžadována forma notářského zápisu, ovšem i tak tato úprava je závaznou zejména pro oba manžele, tj. je zohledňována zejména v rámci dědického řízení či rozvratu manželství. K tomu, aby byla účinná i vůči třetí osobě, musí jí být dikce smluvní úpravy známa. Na Slovensku je tedy situace ohledně smluvního režimu bezpodílového spoluvlastnictví manželů totožná jako v České republice před účinností rekonstrukce občanského zákoníku, neprošla tedy po rozdělení soustátí výraznější novelou.

V případě možnosti uspokojení věřitele ženatého povinného, může být tento v rámci vykonávacího řízení uspokojen z majetku spadajícího do bezpodílového spoluvlastnictví manželů, tj. i z majetku, jenž náleží manželce povinného, pokud tento dluh vznikl za doby trvání manželství povinného a manželky povinného. K postihu majetku bývalé manželky povinného bude docházet za situace, kdy v budoucnu reálně dojde k aplikaci dikce § 149 odst. 4 zákona č. 40/1964 Zb. Manželství bude rozvedeno, ovšem ke dni právní moci rozhodnutí o rozvodu zaniklé bezpodílové spoluvlastnictví manželů v zákonné tříleté lhůtě nebude vypořádáno dohodou manželů nebo rozhodnutím soudu, a současně nebude v této zákonné lhůtě podán k soudu návrh na vypořádání zaniklého spoluvlastnictví manželů, tudíž nastane zákonná nevyvratitelná domněnka podílové spoluvlastnictví bývalých manželů, a to každého z ideální jedné poloviny (přihlíží se též k faktickému stavu věci v případě hmotného majetku, tj. přihlédne se k tomu, kdo konkrétně tu danou věc pro svoji potřebu, své rodiny či své domácnosti užívá jako výlučný vlastník). Právní vztahy k zaniklému a doposud nevypořádanému bezpodílovému spoluvlastnictví manželů se řídí dle právní úpravy bezpodílového spoluvlastnictví manželů. Z toho plyne, že pokud vznikne dluh povinného za trvání manželství, tj. věřitel by měl být uspokojen z bezpodílového spoluvlastnictví manželů, může být tento věřitel uspokojen z majetku tam jinak náležícího i po zániku bezpodílového spoluvlastnictví manželů v důsledku rozvodu manželství, pokud nedošlo k jeho vypořádání. Okamžikem vypořádání či na stanutí nevyvratitelné domněnky dle

§ 149 odst. 4 zákona č. 40/1964 Zb.¹⁰³ již nelze uspokojovat pohledávku věřitele, z výlučného majetku manželky povinného. Tedy ani ideální poloviny z podílu bývalé manželky povinného. Majetek bývalé manželky povinného může tak být postižen pouze v době do 3 let od právní moci rozhodnutí o rozvodu.¹⁰⁴

Výše uvedené ovšem neplatí pokud se jedná o pohledávku pouze povinného, který se se svou manželkou dohodl na změně režimu bezpodílového spoluvlastnictví manželů ze zákonného na smluvní, a pohledávka mu za věřitelem vznikla při používání majetku, jenž nebyl součástí bezpodílového spoluvlastnictví manželů (viz úprava § 147 zákona č. 40/1964 Zb.). Tato úprava se značně liší od původní úpravy občanského zákoníku jako zákona č. 40/1964 Sb., když tento za účinnosti v rámci české právní úpravy neobsahoval dikci upravující možnosti uspokojení věřitele ve vykonávacím řízení ze společného spoluvlastnictví manželů. Slovenská právní úprava tedy již v hmotně právní části obsahuje základní rámec možnosti uspokojení věřitele z bezpodílového spoluvlastnictví manželů. Přesnější vymezení je pak ponecháno procesní zákonné úpravě jako je tomu v právní úpravě české, tj. Exekučnímu pořádku (viz níže).

Rozsah postihu bezpodílové spoluvlastnictví manželů se odehrává v rozsahu exekuce prováděné vůči povinnému, a to za situace, kdy soudní exekutor zjistí ze „Zvláštního registru“, v *originále z Osobitného registeru*, (jedná se o registr veřejný, tedy platí zde princip formální a materiální publicity), že majetek je součástí bezpodílového spoluvlastnictví manželů. V ostatních případech jde o postih majetku v bezpodílovém spoluvlastnictví manželů v rozsahu exekuce prováděné vůči povinnému až od okamžiku, kdy je zjištěno a prokázáno, že majetek náleží do bezpodílového spoluvlastnictví manželů. Z výše uvedeného je tedy patrné, že zde pro soudního exekutora mohou nastat dvě situace. První, kdy zjistí z veřejného rejstříku, že v exekuci může být postižen majetek manželů, když je zde vytvořeno bezpodílové spoluvlastnictví manželů, a může tedy rovnou postihovat tento majetek v rámci exekuce bez dalšího. Nebo druhá, kdy mu tato informace prostřednictvím veřejného rejstříku není známa, a pak je na soudním exekutorovi, aby v exekuci prokázal, že majetek náleží do bezpodílového spoluvlastnictví manželů. Jedná se tedy o situaci opačnou k současné právní situaci v české právní úpravě. Zatímco český soudní exekutor

103 Viz výše.

104 Usnesení Ústavního soudu Slovenské republiky sp. zn. IV. ÚS 380/2018 ze dne 20. 6. 2018.

pouze sleduje, zda režim společného jmění nebyl změněn v rámci listiny založené do veřejného rejstříku, tj. do Seznamu listin o manželském právu majetkové, a pokud ne automaticky předpokládá, že majetek je součástí společného jmění manželů, u našich východních sousedů platí obrácený princip, kdy slovenský soudní exekutor ve veřejném seznamu zjišťuje existenci bezpodílového spoluvlastnictví manželů, a pokud není úspěšný musí výše uvedené prokazovat. Postavení českého soudního exekutora lze shledávat v této oblasti lepším, a to z důvodu efektivity a rychlosti řízení.

Procesní obrana těch, jejichž práva jsou exekučně postížena, je dvojího typu – návrh na zastavení exekuce (či případně odklad) a vylučovací žaloba. Zatímco návrh na zastavení exekuce je procesním obranným institutem výlučně pro povinného viz § 61k a násl. Exekučního pořádku, manželka povinného může využít procesního obranného prostředku pouze totožného pro třetí osoby, tj. vylučovací žaloby dle § 44 Exekučního pořádku. Je sice pravdou, že Exekuční pořádek manželce povinného přiznává status účastníka (viz výše v této kapitole), ale pouze, co do bezpodílového spoluvlastnictví manželů, tedy do majetku, jež může být exekučně postížen. Pokud ovšem dojde k postihu majetku manželky povinného, který soudní exekutor postihnout ze zákona nemůže, je na manželku povinného pohlíženo jako na třetí osobu, již svědčí právo podat vylučovací žalobu. Zajímavostí je, že oproti české právní úpravě, kdy v rámci úspěchu třetí osoby či manželky povinného do 30. 6. 2015 před osobou soudního exekutora docházelo (u manželky povinného) či dochází (u třetích osob) k vyškrtnutí ze soupisu, v rámci slovenské právní úpravy soudní exekutor exekuci částečně zastavuje (viz § 44 odst. 3 Exekučního pořádku). O samotné vylučovací žalobě pak rozhoduje již civilní soud, a to dle obecného soudu žalovaného, tj. oprávněného (viz § 44 odst. 4 Exekučního pořádku). Řízení o vylučovací žalobě se pak řídí zákonem č. 160/2015 Z.z., civilní soudní pořádek. Zatímco tedy v rámci slovenské právní úpravy nedošlo k rekodifikaci občanského hmotného práva jako tomu bylo v české právní úpravě, co do rekodifikace občanského procesního práva jsou Slováci před Čechy, když jim se právě zmíněná rekodifikace občanského soudního řádu, tj. zákona č. 63/1969 Sb. či zákona č. 63/1969 Zb., již podařila třemi zákony, a to právě zákonem č. 160/2015 Z.z. (dále jen „Civilní soudní pořádek“), zákonem č. 161/2015 Z.z., civilní

mimosoudní pořádek, a zákonem č. 162/2015 Z.z., správní soudní pořádek, které nabyly účinnosti dne 1. 6. 2016.

4.1.2 Komparace slovenské právní úpravy s českou právní úpravou

Ohledně slovenské právní úpravy, ať už manželského majetkového režimu nebo procesních obranných možností manželky povinného v exekuci lze zcela jednoduše uzavřít, že česká právní úprava v tomto směru prošla větším a sofistikovanějším vývojem, když ke změně manželského majetkového režimu z bezpodílového spoluvlastnictví manželů na společné jmění manželů došlo již novelizací obč. zák. účinnou od 1. 8. 1998. Ke stabilizaci tohoto institutu přispěla až rekonstrukce občanského práva hmotného v podobě o. z., která v kombinaci s procesním vývojem procesní obrany manželky povinného v exekučním řízení, kdy právě v české právní úpravě došlo k odklonu od vylučovací žaloby k návrhu na částečné zastavení exekuce, vygradovala k nejlepší proporcionalitě mezi právy oprávněného a ochraně práv manželky povinného v rámci české právní úpravy exekučního řízení.

Slovenská právní úprava nadále dlí na procesní obraně manželsky povinného prostřednictvím vylučovací žaloby, což je méně efektivní způsob obrany než návrh na částečné zastavení exekuce. Z tohoto pohledu slovenská právní úprava exekučního řízení pokulhává za českou právní úpravou, která rychleji reflektovala požadavky exekučního řízení i samotné rozhodovací praxe soudní soustavy, za jejichž rozhodnutími z dlouhodobého hlediska zákonná úprava „dobíhá“.

Co však nelze slovenské právní úpravě upřít, je nastavení tzv. teritoriality soudních exekutorů. O této otázce se v České republice dlouhodobě hovoří, přičemž Exekutorská komora České republiky tuto myšlenku z dlouhodobého hlediska též prosazuje, avšak jejího zákonného zakotvení se prozatím nedočkala. Zavedení teritoriality by v rámci české právní úpravy mohlo nastat až novelou Exe. řádu připravovanou pro tento rok (2020). Avšak ještě nyní není jasné, jaký způsob úpravy zákonodárci zvolí. Jedná se o dvou možnostech, tj. možnosti tzv. sněhuláka (vládní návrh), kdy soudní exekutor bude vybrán v rámci první exekuce povinného jeho prvním oprávněným, nebo o přidělování na principu teritoriality

(návrh jedné z opozičních stran)¹⁰⁵. Systém teritoriality je jednodušším systémem, který pracuje s trvalým bydlištěm povinného, soudní exekutor je přidělován transparentnějším způsobem, který je založen na obdobném systému jako přidělování nápadu nových návrhů v rámci justičního systému. Systém teritoriality skýtá větší míru přehlednosti též pro povinné, kteří, pokud se rozhodnou v určité fázi reálně řešit svoji složitou životní situaci, musejí obvykle komunikovat s několika exekučními úřady potažmo několika pověřenými soudními exekutory najednou. Systém teritoriality by též přinesl jisté zjednodušení a větší přehlednost, jak pro daného soudního exekutora, tak pro povinné. Zároveň by zajistil lepší udržitelnost pracovní pozice soudního exekutora, kterému by odpadla podnikatelská stránka věci, jež je v rámci současného principu exekucí v rámci české právní úpravy stále přetrvávající. Rovněž by byl zachován systém sítě soudních exekutorů napříč celým územím České republiky, jelikož k teritorialitě by docházelo na krajské úrovni (totožně jako je tomu již nyní v rámci slovenské právní úpravy). Oproti tomu druhá varianta počítá se sloučením všech exekucí jednoho povinného pod jednoho soudního exekutora dle prvního výběru prvního oprávněného v rámci jednoho povinného. V tomto případě by docházelo k nabalování dalších exekucí na exekuci první, tedy další exekuce by byly vedeny soudním exekutorem dle výběru prvního oprávněného. To by ovšem vedlo k nahromadění exekucí do oblastí primárně velkých měst jako jsou Praha, Brno či Ostrava, a k vytvoření velkých exekučních úřadů v těchto oblastech a naopak k možnému zániku exekučních úřadů v chudších a méně osídlených regionech. Tento trend by pak pravděpodobně vedl k větší odtažitosti a vzdálenosti mezi povinným a soudním exekutorem.

Největším protiargumentem proti zavedení principu teritoriality v české právní úpravě exekučního řízení je argument, že má-li být rozhodným trvalý pobyt povinného tento je v praxi odlišný od faktického bydliště povinného, a proto nebude naplněna podmínka větší blízkosti soudního exekutora k povinnému, respektive k jeho hlavnímu majetku nacházejícímu se v místě jeho bydliště. K tomuto lze uvést jediné, zákon má dávat pouze možnost zlepšení

105 Piráti se shodli s Babišem na některých změnách v exekucích. ČTK. www.ceska-justice.cz. [online]. Praha, 2020 [cit. 2020-01-29]. Dostupné z: [.html.https://www.ceska-justice.cz/2020/01/pirati-se-shodli-babisem-nekterych-zmenach-exekucich/?utm_source=www.seznam.cz&utm_medium=sekce-z-internetu](https://www.ceska-justice.cz/2020/01/pirati-se-shodli-babisem-nekterych-zmenach-exekucich/?utm_source=www.seznam.cz&utm_medium=sekce-z-internetu).

výchozího bodu pro jakéhokoliv účastníka, v tomto případě povinného, nikoliv záruku. „Kdo od změn v roce 1989 čekal, že přinesou nové možnosti, dočkal se. Kdo očekával, že to bude automaticky znamenat jen vývoj k lepšímu, zákonitě se musel dožít zklamání. Demokracie je příležitost, nikoliv záruka úspěchu.“¹⁰⁶ A touto optikou je potřeba nazírat i na úpravu teritoriality v exekucích, která je pouze možností přiblížit soudního exekutora povinnému. A takovému povinnému, který si pravidelně mění adresu trvalého pobytu dle místa, kde se míní trvale zdržovat, by zavedení takového principu výhody jistě přineslo. Povinnému, který rezignoval na svoje povinnosti a ohání se pouze svými, byť v některých případech pouze domnělými právy, nepřinese zlepšení žádná, byť sebedokonalejší právní úprava.

4.2 Německá právní úprava

O německé právní úpravě civilního výkonu rozhodnutí se v poslední době v českých právních kruzích opakovaně hovořilo, a to zejména v souvislosti s otázkou rapidně nižších nákladů vykonávacího řízení oproti nákladům exekučního řízení v České republice.

4.2.1 Manželka povinného v rámci německé právní úpravy exekuce

Německý způsob provádění výkonu rozhodnutí se v mnohém od českého liší. Německá právní úprava nezná soudního exekutora, jak ho známe v české právní úpravě, kdy v Spolkové republice Německo výkon rozhodnutí provádí „soudní vykonavatel“, jenž je zaměstnancem dané spolkové republiky, od které má nárok na předem stanovený plat (tento plat se nikterak neodvívá od jeho případné úspěšnosti ve vymáhání pohledávek) a má svoji místní a funkční příslušnost. Pro úplnost plat soudního vykonavatele představuje hlavní podíl jeho příjmů, dalším podílem jsou podíly na poplatcích. Od osoby českého soudního exekutora „podnikatele“ se nemůže více lišit¹⁰⁷. V Německu totožně jako v České republice existuje možnost možností směřujících k výkonu rozhodnutí. Ty jsou však od českého systému dělení odlišné. Věřitel má v Spolkové republice Německo na výběr z několika exekučních orgánů. Těmi jsou soudní vykonavatel,

¹⁰⁶ Zuzana Čaputová, prezidentka Slovenské republiky.

¹⁰⁷ Ohledně poznámky náhledu na soudního exekutora jako na podnikatel viz podkapitola 1.1.2.

exekuční soud a nalézací soud. Veškeré exekuční orgány jsou tedy „finančně dotovány“ Spolkovou republikou Německo. Výběr příslušného soudního orgánu se odvíjí od mínění věřitele ohledně otázky, jaké provedení výkonu bude nejefektivnější v případě jeho dlužníka a podle toho se pak obrátí na příslušný exekuční orgán (soudní vykonavatel je věcně příslušný např. k prodeji movitých věcí, k exekuci vyklizení a vydání věci nebo k protestace směnek a šeků; exekuční soud je věcně příslušný k provedení příkázání pohledávky či k provedení dražby nemovitostí; k rozhodnutí o námitkách v rámci vykonávacího řízení prováděného soudním vykonavatelem je věcně příslušný soudce exekučního soudu; soud nalézací respektive soudce, jenž byl zákonným soudcem v původním sporu, tj. nalézacím sporu, je věcně příslušný v případě, že byla nalézacím soudem uložena dlužníkovi povinnost něco vykonat, něco strpět nebo něčeho se zdržet), když platí, že veškerá věcná příslušnost ve vykonávacím řízení je výlučná. Takže volba věřitele v Německu se od volby věřitele v České republice dost podstatně liší. Pro účely komparace české právní úpravy s německou právní úpravou z důvodu neexistence totožného institutu, jakým je exekuce v české právní úpravě, budeme brát v potaz všechny německé exekuční orgány jako celek, když na všechny dopadá stejná právní úprava a každý z nich umožňuje jiný postih majetku povinného. Naopak stejnost vykonávacího řízení v Spolkové republice Německo lze spatřovat v tom, že v jejím rámci mohou být vymáhány občanskoprávní či obchodněprávní pohledávky, sekundárně pak správní (např. poplatky za svoz odpadu v případě, že obec nemá své vlastní vykonávací oddělení), nikoliv však pohledávky daňové, které jsou vymáhány výlučně těmito úřady (zde je jistá odlišnost).

Nyní k německé právní úpravě majetkových vztahů mezi manžely. Jak již bylo uvedeno výše, německá právní úprava tvoří základ jednoho z podsystémů právního systému kontinentálního, který je postaven na německém občanském zákoníku čili BGB. Právě BGB zakotvuje úpravu majetkových vztahů mezi manžely v rámci německé právní úpravy. Majetkovým vztahům mezi manžely je pak věnována hlava šestá, tedy ustanovení § 1363 a následující BGB. Za základní, tedy řekněme zákonný režim, je v německé právní úpravě považován režim společenství zisků nebo též označovaný jako společenství přírůstků¹⁰⁸. Režim

¹⁰⁸Tento režim byl zaveden v roce 1958, když předtím fungoval režim oddělených jmění a před ním režim správy majetku mužem, který byl v německé právní úpravě zakotven až do roku 1953.

společenství zisků je naakumulování zisků plynoucích za manželství, avšak majetek manželů nesplývá, jako je tomu v zákonném režimu v rámci české právní úpravy, ale je nadále výlučným majetkem manželky nebo manžela, což platí i o majetku nabytém za trvání manželství. Jedná se tedy fakticky o režim, jež můžeme označit režimem odděleného jmění, který pouze stanoví určitá omezení pro nakládání s majetkem toho, kterého manžela. Při zániku samotného manželství pak dochází k vypořádání naakumulovaných zisků (podrobněji viz níže). Z tohoto logicky plyne, že svůj majetek spravuje každý z manželů sám. Správa majetku jednoho z manželů je ovšem v zákonném režimu omezena, jak bylo nastíněno již výše. Jeden z manželů pak může udělit druhému z manželů souhlas k nakládání s jeho majetkem jako s celkem (Dispozice celku není absolutní, postačuje i nakládání s 90 %. Platí tedy, že souhlasu je potřeba již u této hranice, a to i v případě zajištění zástavním právem, kde se pravidlo neváže pouze na výši jistiny, ale i výši úroků)¹⁰⁹. Nutno podotknout, že druhý manžel neuděluje souhlas k nakládání se svým majetkem jako celkem manželovi prvnímu, ale uděluje mu souhlas nakládat s majetkem prvního manžela, tj. s vlastním majetkem prvního manžela. Pokud není tohoto souhlasu dosaženo, pohlíží se na právní jednání prvního z manželů jako neúčinné. Této neúčinnosti se může domáhat druhý z manželů, který nedal souhlas, soudní cestou. Omezeno je též nakládání s předměty náležejícími do společné domácnosti manželů, kdy se k nakládání jednoho z manželů opětovně požaduje souhlas druhého manžela. Výše uvedené souhlasy mohou být uděleny též na základě návrhu jednoho z manželů soudem, v případě že druhý manžel odmítl dát souhlas bez přiměřeného důvodu, či jej nemohl dát z důvodu nemoci či nepřítomnosti.

K zániku společenství zisků a jeho vypořádání dochází dvěma způsoby. Prvním je úmrtí jednoho z manželů, pro něž platí jeden režim vypořádání společenství zisků, a druhý režim se použije pro všechny ostatní případy (např. zánik manželství). V případě zániku společenství zisků smrtí jednoho z manžela není zkoumána výše přírůstku zisků za dobu trvání manželství, ale dochází k paušálnímu navýšení podílu na dědictví druhého z manželů, a to o ¼ dědictví. K faktickému vyrovnání na společenství zisků může druhý manžel navrhnout v případě úmrtí jednoho z manželů pouze tehdy, nestane-li se dědicem

¹⁰⁹ KLEIN, Šimon. Zákonný manželský majetkový režim z komparativního hlediska. *Ad notam*. 2017, roč. 2017, č. 6, s. 3-7, ISSN 1211-0558.

a nemá-li právo na dědictví. Vzdá-li se pozůstalý manžel dědictví, má kromě vyrovnání přírůstku zisků též právo na povinnou část.

Vypořádání společenství zisků v ostatní případech je vypořádáním striktně finančním. K zjištění výše naakumulovaných zisků dospějeme jednoduchou matematickou metodou odečtu prvotního stavu aktiv manžela či manželky ke dni vstupu do manželství, tj. ke dni vzniku společenství zisků, od konečného stavu aktiv manžela či manželky, tj. ke dni zániku společenství zisků, přičemž případný kladný výsledek představuje zisky nabyté za trvání společenství zisků, které je potřeba ke dni jeho zániku vypořádat. Počátečními aktivy se rozumí čistá aktiva po odečtení závazků manžela či manželky. Stejně se postupuje i v případě konečných aktiv. Závazky se odečítají i nad rámec aktiv. K počátečním aktivům se připočítávají též zisky vztahující se k dědickému či darovacímu právu, které v době vzniku společenství zisků šlo do budoucna očekávat a k jejichž faktickému nabytí došlo až za trvání majetkového režimu (tzv. mezigenerační transfer majetku). U konečných aktiv naopak může dojít k jejich snížení či zvýšení v důsledku jednání toho konkrétního manžela (úmyslné převedení majetku za účelem znevýhodnění druhého manžela, promrhání majetku, darování, která nelze započítat k počátečnímu stavu aktiv). Počáteční aktiva i konečná aktiva mohou mít záporný zůstatek, vyjde-li ovšem záporný výsledek z jejich odečtu, pohlíží se na něj jako na nulu, jelikož se vypořádává mezi manželi pouze případný zisk a nikoliv ztráta. K vypořádání též nedochází, dosáhl-li oba manželé totožných přírůstků v rámci svého majetku. Vypořádává se tedy pouze stav, kdy jeden z manželů dosáhl vyšší přírůstku než druhý. Potom druhému z manželů náleží na vypořádání $\frac{1}{2}$ rozdílu mezi jejich přírůstky.

I německá právní úprava ovšem zná formy modifikace výše popsaného zákonného režimu majetkových vztahů mezi manžely. Formy modifikace zákonného režimu jsou přípustné celkem tři – režim společného jmění manželů, režim zcela oddělených jmění či fakultativní režim společenství zisků dle dvoustranné mezinárodní smlouvy mezi Francouzskou republikou a Spolkovou republikou Německou ze dne 4. 2. 2010. Změna zákonného režimu se realizuje na základně smluvního ujednání manželů - tzv. manželské smlouvy. Smlouvou může dojít jak ke změně majetkového režimu, tak k jeho zániku. Majetkový režim ovšem nesmí být určen odkazem na již neplatnou právní úpravu majetkového režimu či na právní úpravu cizí. Smlouva musí být totožně jako smlouva

o manželském právu majetkovém v rámci české právní úpravy uzavřena notářem. Účinnost manželské smlouvy vůči třetím osobám je dána stejně jako v rámci české právní úpravy pouze tehdy, je-li smlouva vložena do veřejného rejstříku, nebo je-li třetí straně smlouva známa v době uzavření transakce. Na rozdíl od České republiky, kde je veřejný rejstřík spravován Českou notářskou komorou, v Spolkové republice Německo příslušný rejstřík je veden u místně příslušných soudů.

Manželé si smluvně mohou domluvit tzv. majetkové společenství, neboli společné jmění manželů. Tato úprava je nejvíce srovnatelná s zákonným režim společného jmění manželů v rámci české právní úpravy. Majetek obou manželů splývá do společného jmění manželů, a to i majetek přirůstající v rámci trvání manželství. K přechodu vlastnictvím práv dochází ze zákona, pokud je takto smluvně majetkový režim manželů upraven. Pouze výjimky tvoří výlučný majetek jednoho z manželů. Výlučným majetkem je samostatný majetek, což je majetek jež nelze převést do společného jmění manželů ze zákona. Jeho správa je však vykonávána na účet společného jmění manželů. Dále je pak výlučným majetkem majetek vyhrazený. Za vyhrazený majetek se považuje takový majetek, jenž je jako takový označený přímo v manželské smlouvě, či jej jeden z manželů nabyt dědictvím, nebo darováním, pokud dárce vyjeví vůli, aby majetek byl majetkem výhradním jednoho z manželů¹¹⁰, a majetek nabytý na základě práva, jež se váže k jeho výhradnímu majetku, či mu byl poskytnut jako náhrada škody způsobené na výhradním majetku. Není-li ve smlouvě stanoveno jinak, spravují majetek manželé společně. Souhlas jednoho z manželů může být nahrazen v totožných případech jako u společenství zisků rozhodnutím soudu. Společné jmění manželů může být zrušeno rozhodnutím soudu, a to pouze v taxativně vyjmenovaných případech. Na rozdíl od české právní úpravy, kde rozhodnutí soudu zakládá samostatný majetkový režim, v rámci německé právní úpravy platí, že od právní moci rozhodnutí soudu dochází k opětovnému návratu k zákonné úpravě majetkového režimu. Při zániku společného jmění manželů dochází k rozdělení majetku mezi manžele. Zajímavostí v rámci německé právní úpravy je, že manželé si mohou ujednat pokračování v trvání společného jmění manželů i po

110 Zde tedy platí zásada obrácená oproti české právní úpravě, kde majetek nabytý z darovací smlouvy je automaticky majetkem výlučným a projevu vůle nad rámec prostého darování je potřeba pouze v případě, že si dárce přeje, aby majetek nabyli oba z manželů.

smrti jednoho manžela, a to mezi druhým manželem a potomky. V tomto případě dojde k zániku společného jmění manželů až smrtí pozůstalého manžela.

Další možnou úpravou majetkového režimu manželů je možnost uzavření tzv. sňatkové dohody dle § 1519 BGB. Dohoda je uzavřena na základě dvoustranné mezinárodní smlouvy uzavřené mezi Spolkovou republikou Německo a Francouzskou republikou.

Zpět k výkonu rozhodnutí v Německu z procesní stránky věci. Procesní úpravu výkonu rozhodnutí v německé právní úpravě najdeme zejména v § 704 a následujících Zivilprozessordnung (občanského soudního řádu – dále jen „ZPO“) a v Gesetz über die Zwangsversteigerung und Zwangsverwaltung (zákon o nuceném prodeji a nucené správě). Účastníky vykonávacího řízení ve Spolkové republice Německo jsou věřitel a dlužník, případně další třetí osoby, co do rozsahu majetku, jež byl v rámci výkonu rozhodnutí postižen. Procesní obranou těchto osob je podání námítky prostřednictvím odporové žaloby, tj. žaloby jež je srovnatelná s žalobou vylučovací, kterou zná česká právní úprava. Zajímavostí je, že exekučně může být postižena i pohledávka dlužníka vůči třetí osobě, přičemž tato třetí osoba má povinnost plnit přímo věřiteli, a nikoliv dlužníkovi. Německá právní úprava však nezná specifickou úpravu procesní obrany manželky dlužníka, tj. její procesní postavení v rámci vykonávacího řízení je tedy totožné s procesním postavením jakékoliv třetí osoby. Je však na místě uvést, že zákonný postih majetku manželky povinného v rámci německé právní úpravy přichází v potaz pouze tehdy, dojde-li na základě smluvní změny manželského majetkového režimu ke vzniku společného jmění manželů. V případě vzniku společného jmění manželů ZPO pamatuje některé vybrané možnosti, a to v rámci § 741, 742 a 745.

4.2.2 Komparace německé právní úpravy s českou právní úpravou

Od německé právní úpravy a jejího pojetí exekuce, tj. systému exekučních orgánů, bychom do české právní úpravy neměli dle mého názoru rozhodně opisovat. Německá právní úprava sice přináší velmi levné exekuční řízení pro povinného, avšak o to větší zátěž pro německého daňového poplatníka. Zatímco v rámci české právní úpravy je soudní exekutor hrazen plně z výnosů exekučního řízení, respektive z nákladů exekučního řízení soudního exekutora, tedy veškeré náklady tohoto procesu leží na bedrech povinného. V německé právní úpravě, jak

bylo uvedeno výše, tomu tak není. Soudní vykonavatel je zaměstnancem dané spolkové republiky a tudíž je z valné většiny hrazen i ze státního rozpočtu, tj. z daní daňových poplatníků. Dle mého názoru by paušálně daňoví poplatníci neměli ze svých odvodů hradit kvalitní fungování exekuce a tím doplácet chyby a závadové chování povinných. Tento pohled se může jevit jako správné východisko pouze povinným a velmi sociálně zaměřeným jedincům. Obecně by však mělo platit, že každý z nás si nese odpovědnost za své vlastní jednání, tj. i za případné vedení exekuce, s čímž jsou spojeny vyšší náklady exekučního řízení, které však bude hradit pouze dotčený závadový jedinec¹¹¹ a nikoliv společnost jako celek.

Za zmínku ovšem stojí německá právní úprava manželského majetkového práva, která na jednu stranu skýtá ochranu manželů v podobě nevytváření společného jmění manželů, ale pouze společenství zisků, čímž odpadá obecné riziko postihu majetku manželů či dokonce postižení výlučného majetku manželky povinného v rámci exekuce, jak ho zná česká právní úprava, ale na druhou stranu v návaznosti na zákonnou úpravu starobních důchodů poskytuje záruku vyšších důchodů i pro toho z manželů, který vydělává méně nebo je pouze v domácnosti. Německá právní úprava přináší manželství bez menších rizik než česká právní úprava. Tato úprava manželského majetkového práva aplikovaná do českého právního systému by tak více stírala rozdíly mezi manželstvím a registrovaným partnerstvím, kde ke vzniku společného jmění partnerů nedochází, když vezmeme v potaz, že cílem společnosti by mělo být rovné postavení všech jejích členů, bylo by to možná, i když méně vhodnou alternativou k zavedení manželství i pro homosexuální páry. Institut manželství v moderní a vyspělé společnosti by měl méně odrážet náboženský podtext, tedy absolutní splynutí manželů a všeho, co k nim náleží, ale více by měl reflektovat potřebu moderní doby chránit jednoho z manželů před nástrahami, které přináší¹¹², a tím chránit celý svazek manželský jako celek, když právě dluhy s dopadem na celé společné jmění manželů bývají po nevěře jednoho z manželů nejčastějším důvodem rozvratu manželství. Proti výše uvedenému můžeme argumentovat zavedením veřejného rejstříku Seznamu listin o manželském majetkovém režimu, který prostřednictvím smluvní modifikace společného jmění manželů, jež je do

111 Porušení práva a povinností lze beze sporu považovat za závadové chování.

112 Podnikání, dluhové pasti.

něj vložena, ochranu druhého manžela přináší. Můžeme argumentovat tím, že je na každém jedinci, zda si takovouto formou ochranu zajistí. Musíme ovšem přihlídnout rovněž k tomu, že tento institut byl zaveden až rekonstrukcí občanského hmotného práva prostřednictvím o. z., tj. nezajišťuje ochranu manželství uzavřených před ním, minimálně ne od počátku. Dále musíme vzít v potaz, že svazek manželský je svazkem dvou lidí, dvou možná jiných právních náhledů, a tak se zejména v období zamilovanosti, kdy páry obvykle do svazku manželského vstupují, hůře vymínají právní podmínky v podobě smlouvy předmanželské o úpravě manželského majtkového režimu do budoucna. Velké množství primárně mladých lidí stále vnímá předmanželskou smlouvu jako akt nedůvěry v romantickou tezi manželství „žili spolu šťastně až do smrti“. A pro mnohé z nich, kteří by byli ochotni jednat v těchto případech právně racionálně, tak musejí volit mezi pragmatickým přístupem a zraněním citů vlastního partnera.

Přijetím německé právní úpravy manželského majtkového práva by mimo výše uvedené i z valné většiny odpadla otázka řešení postihu majetku manželky povinného v rámci exekuce, která bezesporu patří mezi nejtěžší právní otázky řešené v rámci tohoto řízení.

Závěr

Hlavním cílem této práce bylo podrobně zanalyzovat problematiku částečného zastavení exekuce vůči majetku manželky povinného, a to zejména s přihledem k novele provedené zákonem č. 139/2015 Sb. Lze zde konstatovat, že tento cíl byl naplněn. Dílčí kapitoly této práce byly kromě teoretických informací, čerpaných z odborné literatury a z právních předpisů, doplňovány ohledně této problematiky podstatnými rozhodnutími zejména Nejvyššího soudu České republiky, když rozhodovací praxe soudů v této oblasti zastává významnou úlohu. Je to právě rozhodovací praxe, která v určitých oblastech v minulosti udávala prim, a zákon ji posléze prostřednictvím díkce novel reflektoval. Na mnohých místech této práce je na toto poukazováno. Obecně lze v rámci této problematiky říci, že zákonodárce „poklusuje“ za rozhodovací činností soudů, zejména pak Nejvyššího soudu České republiky, kdy právě tento soud svou rozhodovací činností udává pomyslný směr vývoje dotčené problematiky a hodí defekty nastolené např. v přechodných ustanoveních novel¹¹³. Jednotlivé kapitoly jsou pak samozřejmě doplňovány autorčinými postřehy ze soudní praxe a jejími zamyšleními se nad danou problematikou.

První kapitola této práce je kapitolou zaměřenou na teoretický charakter, což se s ohledem na následující kapitoly a účel práce je nezbytným. V první kapitole byly tak stručně představeny základní pojmy vztahující se k dané problematice s přihledem k jejich historickému vývoji. Nadefinovávány jsou zde instituty exekuce a manželského majetkového práva. Historický přihled u výše uvedených institutů je přizpůsoben dalším částem práce, kdy u institutu manželského majetkového práva je kladen větší důraz na historii novodobou, které je pak možno užít i v soudní praxi současné. Naproti tomu u institutu exekuce je historii věnováno pouze pro představu vývoje tohoto institutu. U obou institutů v rámci první kapitoly dochází k nadefinování základních pro tyto instituty určujících pojmů, jakými jsou soudní exekutor, účastníci řízení, exekuční titul, průběh exekuce, institut zastavení exekuce a institut manželského majetkového práva.

Druhá kapitola této práce je kapitolou smíšeného charakteru, kde se již snoubí teoretický charakter s praktickým. Kapitola reflektuje rozhodné pojmy

¹¹³ Viz podkapitola 3.3.

důležité pro praktickou rozhodovací činnost ohledně dané problematiky. Uvádí, nejen teoretické a zákonné předpoklady, ale jak již bylo i v úvodu závěru nastíněno, uvádí odlišný pohled rozhodovací činnosti soudů. Tato kapitola je kapitolou, ve které budeme nacházet podklad, jak zákonný, tak judikaturní pro kapitolu následující. Jsou zde nadefinovány principy a postupy, kterými je nutno se řídit v rámci samotné rozhodovací činnosti o návrhu manželky povinného na částečné zastavení exekuce. Nemůže však mylně dospět k závěru, že se jedná o principy a postupy dogmatické, když jak bylo ozřejmeno v kapitole následující, co platí obecně, nemusí platit, pro výjimku, na kterou zákonodárce zapomněl. K těmto postupům je nutno přistupovat totožně jako k jednotlivým soudním sporům, tj. nikoliv paušálně, ale jednotlivě s přihledem k daným specifickým každého sporu a k jeho odlišnostem vycházejících ze života samého.

Třetí kapitola této práce je pak kapitolou zcela praktickou. Jedná se o čtyři konkrétní, exekučním soudem již v minulosti rozhodované případy. Tyto příklady byly autorkou práce vybrány nikoliv náhodně, ale jedná se o reprezentanty v práci probírané problematiky, jež jsou v jistých směrech zajímavými, odlišnými, složitějšími. Autorka v práci provádí podrobný právní rozbor vybraných případů. Demonstruje na nich jednotlivá specifika, případné odlišnosti od v přecházejících kapitole nadefinovaných zákonných ukotvení a aplikuje na ně rozsáhlou judikaturu zejména Nejvyššího soud České republiky, ale i Ústavního soudu České republiky. Pomůckou pro práci s touto kapitolou jsou pak samotná rozhodnutí domovského soudu autorky poskytnutá čtenářům v rámci příloh práce v anonymizované podobě.

V poslední kapitole byla provedena komparace české právní úpravy institutu částečného zastavení exekuce vůči majetku manželky povinného s právní úpravou Spolkové republiky Německo a Slovenské republiky, a to s ohledem na příbuznost těchto právních úprav. Z komparace vyplynulo, že překvapivě ani jeden z právních řádů neobsahuje dokonalé řešení dané problematiky, avšak z obou se lze inspirovat při případných dalších novelách nebo rektifikačních snahách zákonodárců. Ze slovenské právní úpravy by bylo vhodné převzít zásadu teritoriality soudních exekutorů, o které je jako o jedné z variant uvažováno i v rámci připravované novely Exe. řádu v tomto roce. V rámci německé právní úpravy by autorka doporučovala inspiraci úpravu zákonného režimu manželského

práva majetkového. Tato úprava by značně zjednodušila problematiku, na níž je práce zaměřena.

Závěrem lze konstatovat, že problematika částečného zastavení exekuce jako procesní obrany manželky povinné je problematikou nepřehlednou, složitou a pro osoby do ní nezasvěcené ji lze osvětlit pouze částečně (co do základních mezí), když není v rozsahu práce pojmout veškerá konkrétní specifika, která rozhodovací praxe přináší v této oblasti. Ovšem existují zde pevné body, jichž je potřeba se držet, a s pomocí aplikace vhodné judikatury, lze nepřehledné klubko několika násobně novelizované problematiky s úspěchem rozmotat.

Seznam použité literatury a dalších pramenů

Literatura

- **ELIÁŠ, Karel.** *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem.* Ostrava: Sagit, 2012. 1012 s. ISBN 978-80-7208-922-2.
- **HRDINA, Ignác Antonín.** *Proč hrabě Špork seděl ve vězení pro dlužníky?: právně historická analýza jednoho sporu hraběte Šporka s advokátem Neumannem : (k 350. výročí narození hraběte Františka Antonína Šporka).* Ostrava: Key Publishing, 2013. Monografie (Key Publishing). 340 s. ISBN 978-80-7418-155-9.
- **HURDÍK, Jan.** *Občanské právo hmotné: obecná část : absolutní majetková práva.* 3. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018. 304 s. ISBN 978-80-7380-718-4.
- **JACOBY, Florian; VON HINDEN, Michael.** *BGB, Studienkommentar.* Vyd. 16. München: Beck Juristischer Verlag, 2018. 990 s. ISBN 978-3-406-71267-8
- **KASÍKOVÁ, a kol.** *Exekuční řád.* Praha: C.H.Beck, 2016. Komentář. 1162 s. ISBN 978-80-7400-630-2.
- **KNAPP, Viktor.** *Teorie práva.* Vyd. 1., 3. dot. Praha: C.H. Beck, 1995. Beckovy právnické učebnice. 248 s. ISBN 80-7179-028-1.
- **KRAJČO, Jaroslav.** *Exekučný poriadok. Komentár.* Praha: Eurounion, 2009. 600 s. ISBN 978-80-89374-07-6
- **LAVICKÝ, Petr.** *Civilní proces.* Praha: Wolters Kluwer, 2015. Praktický komentář. 979 s. ISBN 978-80-7478-988-5.
- **SVOBODA, Karel.** *Nové instituty českého civilního procesu.* Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). 239 s. ISBN 978-80-7357-722-3.
- **SVOBODA, Karel.** *Zastavení exekuce.* Praha: C.H. Beck, 2018. Beckova edice právní instituty. 267 s. ISBN 978-80-7400-640-1.

- **ŠÍNOVÁ, Renáta; KOVÁŘOVÁ KOCHOVÁ, Indrid.** *Civilní proces.* V Praze: C.H. Beck, 2015. Academia iuris (C.H. Beck). 331 s. ISBN 978-80-7400-600-5.
- **ŠTEVČEK, Marek a kol.** *Exekučný poriadok. Komentár.* Vyd. 3. Praha: C.H.Beck, 2018. 1072 s. ISBN 978-80-7400-706-4.
- **ŠTEVČEK, Marek a kol.** *Občiansky zákonník I. zväzok. Komentár.* Vyd. 2. Praha: C.H.Beck, 2019. ISBN 978-80-7400-770-5.
- **TRIPES, Antonín.** *Exekuce v soudní praxi.* 3. vyd. Praha: C.H. Beck, 2001. Beckovy příručky pro právní praxi. 836 s. ISBN 80-7179-489-9.
- **WINTEROVÁ, Alena; MACKOVÁ, Alena.** *Civilní právo procesní.* Praha: Leges, 2015. Student (Leges). 352 s. ISBN 978-80-7502-077-2.
- **WOLFOVÁ, Jitka; ŠTIKA, Martin.** *Soudní exekuce.* Praha: Wolters Kluwer, 2016. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). 336 s. ISBN 978-80-7552-427-0.

Časopisecké stránky

- **BALÍK, Stanislav.** Výkon rozhodnutí před sto lety na stránkách časopisu Právník. *Komorní listy.* 2013, roč. 2013, č. 17, ISSN 1805-1081.
- **BOLOM, David.** Vybrané otázky k problematice exekuce společného jmění manželů. *Komorní listy.* 2014. roč.2014. č. 01, ISSN 1805-109X.
- **FUČÍKOVÁ, Pavla.** Shromáždění delegátů soudcovské unie ČR. *Soudce.* 2017, roč. 2017, č. 11-12, ISSN 1211-5347
- **KLEIN, Šimon.** Zákonný manželský majetkový režim z komparativního hlediska. *Ad notam.* 2017, roč. 2017, č. 6, ISSN 1211-0558.

Elektronické zdroje

- Důvodová zpráva k zákonu č. 139/2015 Sb. www.psp.cz [online]. Praha, 2015 [cit. 2020-02-02]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=139&r=2015>.
- Piráti se shodli s Babišem na některých změnách v exekucích. *ČTK.* www.ceska-justice.cz. [online]. Praha, 2020 [cit. 2020-01-29]. Dostupné z: [.html.https://www.ceska-justice.cz/2020/01/pirati-se-shodli-](https://www.ceska-justice.cz/2020/01/pirati-se-shodli)

[babisem-nekterych-zmenach-exekucich/?utm_source=www.seznam.cz&utm_medium=sekce-z-internetu](https://www.stavebniklub.cz/babisem-nekterych-zmenach-exekucich/?utm_source=www.seznam.cz&utm_medium=sekce-z-internetu).

- Převod družstevního bytu do vlastnictví a zánik členství v bytovém družstvu. **ČÁP, Jiří**. *www.stavebniklub.cz* [online]. Praha, 2006 [cit. 2020-01-28]. Dostupné z: https://www.stavebniklub.cz/33/prevod-druzstevniho-bytu-do-vlastnictvi-a-zanik-clenstvi-v-bytovem-druzstvu-uniqueidgOke4NvrWuOKaQDKuox_ZzxP448tjtMkj0eO_SkKPZE/.
- Novinky v exekčním řízení k 1. 9. 2015. **PŘIB, Jan**. *www.epravo.cz* [online]. Praha, 2015 [cit. 2017-03-26]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/novinky-v-exekucnim-rizeni-k-1-9-2015-98987.html>.
- Zápis manželských smluv do veřejného seznamu a jeho důsledky ve vztahu k třetím osobám. **ŠVADLENA, Petr; EPPICH, Lukáš**. *www.epravo.cz* [online]. Praha, 2014 [cit. 2017-06-21]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/zapis-manzelskych-smluv-do-verejneho-seznamu-a-jeho-dusledky-ve-vztahu-k-tretim-osobam-95855.html>.
- **FIALA, Josef**. § 3 [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit 2019-11-11]. ASPI_ID KO40_1964CZ. Dostupné v Systému ASPI. ISSN 2336-517X.
- **MÁDR, Jaroslav**. § 262B [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit 2019-11-21]. ASPI_ID KO99hd_1963CZ. Dostupné v Systému ASPI. ISSN 2336-517X.

Právní předpisy

- Zákon č. 120/2001 Sb., p soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád)
- Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
- Zákon č. 396/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony
- Zákon č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství

- Zákon č. 265/1949 Sb., o právu rodinném
- Zákon č. 94/1963 Sb., o rodině
- Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník
- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
- Zákon č. 358/1992 Sb., notářský řád
- Zákon č. 303/2013 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím rekodifikace soukromého práva
- Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky
- Zákon č. 139/2015 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 256/2013 Sb., o katastru nemovitostí (katastrální zákon)
- Zákon č. 256/2013 Sb., o katastru nemovitostí (katastrální zákon)
- Zákon č. 293/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony
- Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník
- Zákon č. 72/1994 Sb., o vlastnictví bytů
- Zákon č. 91/1998 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů, a o změně a doplnění dalších zákonů
- Zákon č. 233/1995 Z.z., exekučný poriadok
- Zákon č. 40/1964 Zb., občianský zákonník
- Zákon č. 36/2005 Z.z., o rodine
- Zákon č. 160/2015 Z.z., civilný sporový poriadok
- Zákon č. 161/2015 Z.z., civilný mimosporový poriadok

- Zákon č. 162/2015 Z.z., správný súdný poriadok
- Bürgerliches Gesetzbuch
- Zivilprozessordnung
- Gesetz über die Zwangsversteigerung und Zwangsverwaltung

Judikatura

- Nález pléna Ústavního soudu České republiky sp. zn. Pl. ÚS 9/95, ze dne 28. 2. 1996
- Nález pléna Ústavního soudu České republiky sp. zn. Pl. ÚS 21/96, ze dne 4. 2. 1997
- Nález Ústavního soudu České republiky sp. zn. IV. ÚS 630/03, ze dne 2. 11. 2004
- Nález Ústavního soudu České republiky sp. zn. III. ÚS 4129/18 ze dne 26. 2. 2019
- Usnesení Ústavního soudu České republiky sp. zn. III ÚS 158/05, ze dne 25. 8. 2005
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 21 Cdo 1774/99, ze dne 14. 4. 2000, publikované ve Sbírce R 4/2001
- rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 30 Cdo 1803/2000, ze dne 26. 9. 2000
- Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 20 Cdo 681/2001, ze dne 14. 3. 2002
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 33 Odo 250/2002, ze dne 29. 5. 2003
- Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 21 Cdo 2045/2006, ze dne 30. 5. 2007
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 22 Cdo 1030/2008, ze dne 29. 9. 2009
- Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 20 Cdo 1561/2012, ze dne 25. 9. 2012

- Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 21Cdo2833/2012 ze dne 26. 6. 2013
- Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 29 Cdo 2520/2010, ze dne 19. 12. 2013
- Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 21 Cdo 402/2014, ze dne 14. 5. 2014
- Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 28 Nd 227/2015, ze dne 2. 3. 2016
- Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 20 Cdo 4368/2015, ze dne 1. 4. 2016
- Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 20 Cdo 1349/2016, ze dne 1. 7. 2016
- Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 20 Cdo 3416/2016 ze dne 23. 8. 2016
- Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 25 Nd 400/2016 ze dne 22. 12. 2016
- Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 22 Nd 953/2016 ze dne 25. 1. 2017
- Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 20 Cdo 1874/2016, ze dne 20. 2. 2017
- Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 20 Cdo 1786/2017, ze dne 2. 5. 2017
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 20 Cdo 601/2017, ze dne 1. 8. 2017
- Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 20 Cdo 3578/2017, ze dne 29. 8. 2017
- Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 20 Cdo 1427/2017, ze dne 12. 12. 2017
- Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 20 Cdo 5160/2017 ze dne 23. 1. 2018

- Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 20 Cdo 88/2018, ze dne 26. 2. 2018
- Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 29 Cdo 1031/2018, ze dne 28. 3. 2018
- Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 20 Cdo 3654/2018, ze dne 17. 10. 2018
- Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 20 Cdo 4591/2018, ze dne 13. 2. 2019.
- Usnesení Ústavního soudu Slovenské republiky sp. zn. IV. ÚS 380/2018 ze dne 20. 6. 2018.

Seznam příloh

Příloha A – Usnesení Obvodního soudu pro Prahu 10 č.j. 54 Nc 2185/2009-37

Příloha B – Usnesení Městského soudu v Praze č.j. 16 Co 351/2017-78

Příloha C – Usnesení Obvodního soudu pro Prahu 10 č.j. 54 EXE 862/2015-64

Příloha D - Usnesení Obvodního soudu pro Prahu 10 č.j. 55 EXE 4521/2010-20

Příloha E - Usnesení Obvodního soudu pro Prahu 10 č.j. 54 EXE 3345/2013-37

U S N E S E N Í

Obvodní soud pro Prahu 10 rozhodl Uživatelská pole xResiFunkce7p = soudcem Uživatelská pole XResiJmeno7p = JUDr. Jiřím Kalašem Ph.D. ve věci

oprávněné: **Creedy Bridge Investment a.s.**, IČ: 29146291, sídlem Husitská 344/63, 130 00 Praha 3

zastoupené: advokát JUDr. Petr Mašek, sídlem Boušova 792, 190 14 Praha - Klánovice

proti povinnému: **K. J.**, narozený

za účasti bývalé manželky povinného: **Mgr. L. J. L.**,

zastoupené: advokát Mgr. Pavel Štrbík, sídlem Podskalská 295/4, 128 00 Praha 2

pro částku ve výši **198.851,12 Kč**

t a k t o :

- I. Návrh bývalé manželky povinného na částečné zastavení exekuce vedené pod sp.zn. 54 Nc 2185/2009 **se zamítá.**

Odůvodnění:

Usnesením Obvodního soudu pro Prahu 10 č.j. 54 Nc 2185/2009-3, ze dne 13. 7. 2009, které nabylo právní moci dne 20. 4. 2011, byla proti povinnému nařízena exekuce k uspokojení pohledávky oprávněné, a to na základě vykonatelného rozhodnutí Obvodního soudu pro Prahu 6 č.j. 27 C 288/2008, ze dne 9. 1. 2009. Exekucí byl pověřen soudní exekutor JUDr. Arnošt Hofman, Exekutorský úřad Pardubice. Výkon exekutorského úřadu JUDr. Hofmana zanikl k datu 31. 8. 2014. Do uvolněného úřadu byl počínaje dnem 1. 9. 2014 jmenován nový soudní exekutor Mgr. Tomáš Voborník. Na základě usnesení soudního exekutora č.j. 029 EX 1945/09-51, ze dne 9. 9. 2013, došlo ke změně na straně oprávněné v exekučním řízení. Novou oprávněnou se stala společnost Creedy Bridge Investment a.s., IČ: 29146291, sídlem Husitská 344/63, 130 00 Praha 3.

Dne 20.10.2016 byl soudu doručen návrh bývalé manželky povinného ze dne 23.3.2016 na částečné zastavení exekuce podle § 268 písm. h) občanského soudního řádu (dále jen „o.s.ř.“). Bývalá manželka povinného uvedla, že jí byl doručen exekuční příkaz Mgr. Tomáše Voborníka č.j. 195 EXE 1945/09-70, ze dne 29.2.2016, který byl vydán soudním exekutorem k provedení exekuce prodejem nemovitých věcí v jejím vlastnictví, bytové jednotky č. v budově čp., bytový dům na pozemku parc.č. v k.ú. Horní Měcholupy, LV č., zapsáno u Katastrálního úřadu pro hlavní město Prahu, KP Praha. Bývalá manželka povinného dále uvedla, že nemovitá věc nebyla nikdy ve společném jmění či

spoluvlastnictví manželů, jelikož práva k ní nabyta až v roce 2012 na základě kupní smlouvy z 6.6.2012 s účinky vkladu k 1.10.2012. Bývalá manželka povinného dále uvedla, že manželství s povinným bylo rozvedeno rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 10 č.j. 6C 7/2007-19, ze dne 12.6.2007. Bývalá manželka povinného dále uvedla, že jí dluh povinného ve výši cca 200.000,-Kč nebyl do doručení předmětného exekučního příkazu znám. Bývalá manželka povinného dále namítla, že výše závazku zcela zjevně přesahovala majetkové poměry jejich manželství, přičemž tento závazek byl povinným bez souhlasu bývalé manželky povinného přijat v době, kdy již byla podána žádost o rozvod, přičemž z obsahu rozvodového rozsudku vyplývá, že manželství již fakticky neexistovalo. Bývalá manželka povinného dále uvedla, že společné jmění manželů (dále jen „SJM“) bylo vypořádáno po právní moci rozsudku o rozvodu manželství jejich dohodou ze dne 14.11.2007. Bývalá manželka povinného uvedla, že předmětem vypořádání SJM nebyly jiný majetek či závazky manželů, než toliko vybavení nájemního bytu. Bývalá manželka povinného závěrem namítla, že v době vydání exekučního titulu bylo již manželství rozvedeno a SJM vypořádáno, přičemž ke vzniku prodlení povinného došlo rovněž již po rozvodu a vypořádání SJM.

Vzhledem k nesouhlasu soudního exekutora s návrhem na částečné zastavení exekuce postoupil exekutor návrh na částečné zastavení exekuce dle ust. § 55 odst. 3 exekučního řádu soudu k rozhodnutí.

Oprávněná se k návrhu bývalé manželky povinného vyjádřila tak, že s návrhem nesouhlasí, a to z toho důvodu, že nemovitost, která je předmětem exekuce, byla družstevním bytem ve vlastnictví Bytového družstva, jehož byli manželé společně členy, přičemž oba byli nájemci bytu, kterým z tohoto titulu náležely práva i povinnosti s tím spojená. Bývalá manželka povinného s povinným vypořádali členský podíl v bytovém družstvu, který byl součástí jejich SJM, dohodou ze dne 21.5.2009, tak, že výlučným členem bytového družstva se stala bývalá manželka povinného. Bývalá manželka povinného následně kupní smlouvou ze dne 6.6.2012 nabyla byt do svého výlučného vlastnictví za kupní cenu 78.059 Kč, s tím, že dle oprávněné se tržní cena za obdobné byty v dané lokalitě pohybuje kolem 2.500.000 Kč a dle oprávněného bývalá manželka povinného v současné době byt komerčně pronajímá. Dle oprávněné je zjevné, že výše uvedenou dohodou o vypořádání SJM bylo dotčeno právo věřitele povinného ve smyslu ust. § 150 odst. 2 obč.zák. (zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník) a tato dohoda je tudíž vůči oprávněné ze zákona neúčinná a nelze k ní v řízení přihlížet.

Oprávněná dále namítla, že závazek povinného vznikl dne 19.1.2007, kdy povinnost uhradit závazek byla povinnému uložena rozsudkem ze dne 11.1.2009 a dohoda byla uzavřena dne 21.5.2009, tj. zcela zřejmě po vzniku pohledávky. Oprávněná závěrem uvedla, že se bývalá manželka povinného nemůže dovolávat dohody o vypořádání SJM, na základě níž nabyla členský podíl v bytovém družstvu a posléze také vlastnictví bytové jednotky, neboť tato dohoda byla uzavřena po vzniku dluhu a zkrátila oprávněnou v uspokojení její pohledávky, když vypořádala členský podíl v bytovém družstvu tak, že povinný neobdržel svůj zákonný vypořádací podíl ve výši poloviny tržní ceny bytu. K námitce bývalé manželky povinného o tom, že dluh nepatřil do společného jmění manželů, má oprávněná za to, že tato otázka není relevantní s odkazem na ust. § 42 odst. 1 exekučního řádu, ve znění účinném ke dni zahájení exekuce.

Soud z přípojeného spisu sp.zn. 6 C 7/2007 zjistil, že manželství mezi povinným a bývalou manželkou povinného bylo uzavřeno dne 7. 3. 1998 a bylo rozvedeno ke dni 12. 6. 2007. Ze spisového materiálu bylo dále zjištěno, konkrétně z podání bývalé manželky povinného ze dne 12.6.2007 ve věci majetkového vyrovnání, že bývalá manželka povinného si byla vědoma, že má povinný finanční závazky (v podání nespecifikováno). Bývalá manželka povinného žádala soud, aby potvrdil její dohodu s povinným o tom, že si každý odpovídá za závazky vzniklé za trvání manželství. Bývalá manželka povinného uvedla, že povinný má finanční závazky hlavně díky jeho dřívějšímu nevydařenému podnikání.

Soud z přípojeného spisu sp.zn. 27 C 288/2008 zjistil, že mezi povinným a právní předchůdkyní oprávněné byla uzavřena Smlouva o vydání Citibank gold kreditní karty č. dne 19.1.2007.

Soud z obsahu spisu zjistil, že došlo k uzavření dohody o vypořádání SJM mezi bývalou manželkou povinného a povinným ke dni 21. 5. 2009. Dle dohody, v souvislosti se zánikem manželství a zánikem společného členství v Bytovém družstvu Boloňská 306, se výlučným členem družstva stala bývalá manželka povinného. Dle příložené Smlouvy o převodu jednotky do vlastnictví ze dne 6.6.2012 a výpisu z katastru nemovitostí ze dne 21.2.2017 vyplývá, že bývalá manželka povinného nabyla nemovitost od Bytového družstva ke dni 1.10.2012.

Podle § 52 odst. 1 e. ř. se pro exekuční řízení použijí přiměřeně ustanovení občanského soudního řádu, nestanoví-li tento zákon jinak.

Podle § 268 odst. 1 písm. h) o.s.ř. bude výkon rozhodnutí zastaven, jestliže je výkon rozhodnutí nepřipustný, protože je tu jiný důvod, pro který rozhodnutí nelze vykonat.

Podle § 268 odst. 4 o.s.ř. týká-li se nařízeného výkonu rozhodnutí některý z důvodů zastavení jen zčásti nebo byl-li výkon rozhodnutí nařízen v rozsahu širším, než jaký stačí k uspokojení oprávněného, bude výkon rozhodnutí zastaven částečně.

Podle čl. II bodu 1. přechodných ustanovení zákona č. 396/2012 Sb., jímž se s účinností od 1. 1. 2013 mění občanský soudní řád, se řízení zahájena přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona dokončí podle dosavadních právních předpisů.

Podle § 42 odst. 1 e.ř., ve znění účinném ke dni 20. 4. 2011, exekuci na majetek patřící do společného jmění manželů lze provést také tehdy, jde-li o vymáhání závazku, který vznikl za trvání manželství jen jednomu z manželů. Za majetek patřící do společného jmění povinného a jeho manžela se pro účely nařízení exekuce považuje také majetek, který netvoří součást společného jmění manželů jen proto, že byl smlouvou zúžen zákonem stanovený rozsah společného jmění manželů nebo že byl smlouvou vyhrazen vznik společného jmění ke dni zániku manželství.

Podle § 150 odst. 1 obč.zák. nesmí být práva věřitelů dohodou manželů o vypořádání společného jmění manželů dotčena.

V souladu s judikaturou Nejvyššího soudu (viz sp.zn. 21 Cdo 2833/2012, ze dne 26.6.2013) dohoda o vypořádání SJM, která byla uzavřena až poté, co věřiteli již vznikla jeho pohledávka, je relativně neúčinná vůči věřiteli, tzn. hledí se na ní, jako kdyby nenastaly její účinky. Vyplývá z toho, že věřitel vymahatelné

pohledávky, která vznikla vůči jednomu z manželů dříve, než byla manželé uzavřena dohoda o vypořádání SJM, má právo ji vymoci na základě exekučního titulu cestou exekuce také z majetku, který (původně) patřil do SJM a který na základě dohody o vypořádání SJM připadl manželovi dlužníka, aniž by neúčinnost dohody podle ustanovení § 150 odst. 2 obč. zák. musela být určena pravomocným rozhodnutím soudu.

Bývalá manželka povinného s povinným uzavřeli dohodu o vypořádání SJM ke dni 21.5.2009, tedy až poté, co věřiteli vznikla jeho pohledávka přiznaná exekučním titulem ze dne 9. 1. 2009. Na základě této dohody o vypořádání SJM se stala bývalá manželka povinného výlučným členem bytového družstva a následně vlastníkem bytu na základě kupní smlouvy ze dne 6.6.2012. Dohoda a v té souvislosti i kupní smlouva jsou tudíž vůči oprávněné relativně neúčinné, tj. nemají vůči oprávněné účinky.

Podle § 143 odst. 1 písm. b) zákona č. 40/1964 Sb. tvoří společné jmění manželů závazky, které některému z manželů nebo oběma manželům společně vznikly za trvání manželství, s výjimkou závazků týkajících se majetku, který náleží výhradě jednomu z nich, a závazků, jejichž rozsah přesahuje míru přiměřenou majetkovým poměrům manželů, které převzal jeden z nich bez souhlasu druhého.

Závazek povinného vznikl ke dni 19. 1. 2017, vznikl tedy za doby trvání manželství uzavřeného dne 7. 3. 1998 a rozvedeného ke dni 12. 6. 2007. Není patrné, že by závazek náležel výhradně povinnému. Bývalá manželka povinného ve svém podání uvádí, že s předmětným závazkem nevyslovila souhlas, ovšem toto je jen podmínka návazná na první předpoklad, a to že výše závazku svým rozsahem přesahovala míru přiměřenou majetkovým poměrům manželů. Ve svém podání nikterak nedokládá, že závazek ve výši 198.851,12 Kč přesahoval rozsah jejich majetkových poměrů.

Soud z výše uvedených důvodů rozhodl tak, že návrh bývalé manželky povinného na částečné zastavení exekuce, co do rozsahu exekučního příkazu Mgr. Tomáše Voborníka č.j. 195 EXE 1945/09-70, ze dne 29.2.2016, zamítl.

O nákladech dosavadního řízení soud nerozhodoval, když i na ně, pokud rozhodnutím soudu exekuce nekončí, se vztahuje úprava provedená v ust. § 87 a § 88 ex. řádu.

P o u ě n í :

Proti tomuto usnesení je možno podat odvolání do 15 dnů ode dne jeho doručení k Městskému soudu v Praze prostřednictvím podepsaného soudu.

V Praze dne 15. března 2017

JUDr. Jiří Kalaš Ph.D., v.r.
soudce

Za správnost:

U s n e s e n í

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátu složeném z předsedy senátu JUDr. Milana Chmelíčka a soudkyň JUDr. Ivy Březinové a Mgr. Halky Hovorkové ve věci oprávněného: **Creedy Bridge Investment, a. s.**, IČ: 29146291, se sídlem Husitská 344/63, Praha 3, zast. JUDr. Petrem Maškem, advokátem se sídlem Boušova 792, Praha 9, proti povinnému: **K. J.**, nar, bytem, za účasti bývalé manželky povinného: **Mgr. L. J. L.**, nar., bytem, zast. Mgr. Pavlem Štrbíkem, advokátem se sídlem Podskalská 295/4, Praha 2, **exekuce pro 198.851,12 Kč s přísl.**, o odvolání bývalé manželky povinného proti usnesení Obvodního soudu pro Prahu 10 ze dne 15. března 2017, č.j. 54 Nc 2185/2009-37,

t a k t o :

- I. Usnesení soudu I. stupně se **m ě n í** tak, že se zastavuje exekuce, pokud je vedena na základě exekučního příkazu soudního exekutora Mgr. Tomáše Voborníka, Exekutorský úřad Pardubice, ze dne 29.2.2016, č.j. 195 EX 1945/09-70.
- II. Oprávněný je povinen zaplatit bývalé manželce povinného na náhradě nákladů exekuce částku 14.490,- Kč do tří dnů od právní moci tohoto usnesení k rukám jejího právního zástupce.

O d ů v o d n ě n í

Napadeným usnesením soud I. stupně zamítl návrh bývalé manželky povinného na částečné zastavení exekuce.

Exekuce byla nařízena usnesením Obvodního soudu pro Prahu 10 ze dne 13.7.2009, jež nabylo právní moci dne 20.4.2011, k uspokojení pohledávky oprávněného, a to na základě vykonatelného rozhodnutí Obvodního soudu pro Prahu 6 ze dne 9.1.2009, sp.zn. 27 C 288/2008. Vedením exekuce byl pověřen soudní exekutor JUDr. Arnošt Hofman a následně byl do uvolněného úřadu jmenován nový soudní exekutor – Mgr. Tomáš Voborník. V průběhu řízení došlo i ke změně na straně oprávněného. Soudní exekutor příkazem ze dne 29.2.2016, č.j. 195 EX 1945/09-70, postihl i bytovou jednotku č. v budově č.p. (bytový dům) na pozemku parc.č. v k.ú. Horní Měcholupy, zapsané na LV č. u Katastrálního úřadu pro hl. m. Prahu.

Dne 23.3.2016 navrhla bývalá manželka povinného částečné zastavení exekuce, pokud je vedena postižením této bytové jednotky, neboť tato nemovitá věc nebyla nikdy ve společném jmění či spoluvlastnictví manželů, jelikož práva k ní nabyta v roce 2012 na základě kupní smlouvy ze dne 6.6.2012 s účinky vkladu k 1.10.2012, manželství účastníků však bylo rozvedeno dne 12.6.2007. Výše závazku pak zjevně přesahovala majetkové poměry jejich manželství, přičemž tento závazek byl povinným převzat bez souhlasu bývalé manželky

v době, kdy již byla podána žádost o rozvod. Společné jmění manželů pak bylo vypořádáno dohodou ze dne 14.11.2007.

Oprávněný s návrhem na zastavení exekuce nesouhlasil a soudní exekutor proto věc předložil soudu I. stupně.

Oprávněný k návrhu na částečné zastavení exekuce uvedl, že předmětem exekuce je nemovitost, která byla družstevním bytem ve vlastnictví BD, jehož byli manželé společně členy, přičemž oba byli nájemci bytu, kterým z tohoto titulu náležela práva a povinnosti s ním spojené. Bývalá manželka povinného si s povinným vypořádali členský podíl v bytovém družstvu, který byl součástí jejich SJM, dohodou ze dne 21.5.2009, a to tak, že se výlučným členem bytového družstva stala bývalá manželka povinného, která kupní smlouvou ze dne 6.6.2012 nabyla byt do svého výlučného vlastnictví za kupní cenu 78.059,- Kč, když tržní cena za obdobné byty v dané lokalitě se pohybuje kolem 2,500.000,- Kč. Výše uvedenou dohodou o vypořádání SJM bylo dotčeno právo věřitele povinného ve smyslu § 150 odst. 2 obč. zák., tato dohoda je tudíž vůči oprávněnému ze zákona neúčinná a nelze k ní přihlížet. Dohoda o vypořádání SJM pak byla uzavřena po vzniku pohledávky (závazek povinného vznikl dne 19.1.2007). Povinný neobdržel svůj zákonný vypořádací podíl ve výši poloviny tržní ceny bytu a dohoda o vypořádání SJM zkrátila oprávněného v uspokojení jeho pohledávky.

Soud I. stupně vyšel ze zjištění, že manželství mezi povinným a jeho bývalou manželkou bylo uzavřeno dne 7.3.1998 a rozvedeno bylo ke dni 12.6.2007. Mezi povinným a právním předchůdcem oprávněného byla uzavřena Smlouva o vydání Citibank gold kreditní karty č. dne 19.1.2007. Dne 21.5.2009 došlo k uzavření dohody o vypořádání SJM mezi bývalou manželkou povinného a povinným a dle této dohody v souvislosti se zánikem manželství a zánikem společného členství v BD se výlučným členem družstva stala bývalá manželka povinného. Smlouvou o převodu jednotky do vlastnictví ze dne 6.6.2012 a výpisem z katastru nemovitostí soud zjistil, že bývalá manželka povinného nabyla nemovitost od BD ke dni 1.10.2012.

Soud odkázal na § 42 odst. 1 e.ř., ve znění účinném k 20.4.2011, a na § 150 odst. 1 obč. zák. a i judikaturu Nejvyššího soudu ČR (viz např. rozhodnutí sp.zn. 21 Cdo 2833/2012), dle které dohoda o vypořádání SJM, která byla uzavřena až poté, co věřiteli již vznikla jeho pohledávka, je relativně neúčinná vůči věřiteli, tedy hledí se na ni, jako kdyby nenastaly její účinky. Věřitel vymahatelné pohledávky, která vznikla vůči jednomu z manželů dříve, než byla manžely uzavřena dohoda o vypořádání SJM, má právo ji vymoci na základě exekučního titulu cestou exekuce také z majetku, který (původně) patřil do SJM a který na základě dohody o vypořádání SJM připadl manželovi dlužníka, aniž by neúčinnost dohody dle § 150 odst. 2 obč. zák. musela být určena pravomocným rozhodnutím soudu. V daném případě bývalá manželka povinného a povinný uzavřeli dohodu o vypořádání SJM ke dni 21.5.2009, tedy až poté, co věřiteli vznikla jeho pohledávka přiznaná exekučním titulem. Na základě této dohody se bývalá manželka povinného stala výlučným členem bytového družstva a následně vlastníkem bytu na základě kupní smlouvy ze dne 6.6.2012. Dohoda a v této souvislosti i kupní smlouva jsou tudíž vůči oprávněnému relativně neúčinné, tj. nemají vůči oprávněnému účinky. Z návrhu bývalé manželky povinného též nijak nevyplývá, že by závazek ve výši 198.851,12 Kč přesahoval rozsah majetkových poměrů bývalých manželů. Proto soud návrh bývalé manželky povinného na částečné zastavení exekuce zamítl.

Usnesení napadla včasným odvoláním bývalá manželka povinného. V odvolání uváděla, že soud I. stupně věc nesprávně právně posoudil, neboť zcela ignoroval skutečnost, že předmětný byt v době uzavření exekučního závazku povinného nebyl ve vlastnictví manželů, ale oba k němu měli toliko nájemní vztah. Vlastníkem předmětného bytu se po právní moci rozsudku o rozvodu manželství a po vypořádání SJM stala bývalá manželka povinného až v roce 2012, nikdy tedy nepatřil do zaniklého ani nevypořádaného SJM, ale předmětný byt nabyla bývalá manželka povinného do svého výlučného vlastnictví až po rozvodu manželství. Soud taktéž nepřihlédl ke skutečnosti, že výše vymáhaného závazku povinného byla zcela v nepoměru k přiměřeným majetkovým poměrům manželů. Majetkové poměry pak lze mimo jiné zjistit i z rozsudku o rozvodu manželství účastníků či z dohody o vypořádání SJM, když výše závazku v částce 200.000,- Kč více než patnáctinásobně přesahuje hodnotu majetku v SJM. Jedná se o dluh vzniklý na základě kreditní karty (spotřebitelského úvěru) vydané povinnému bez souhlasu bývalé manželky. Navrhovala, aby odvolací soud změnil napadené usnesení tak, že návrhu na zastavení bude v plném rozsahu vyhověno.

Oprávněný navrhoval potvrzení napadeného usnesení.

Z podnětu podaného odvolání přezkoumal odvolací soud napadené usnesení včetně řízení, které předcházelo jeho vydání, a aniž ve věci nařizoval jednání (§ 214 odst. 2 písm. c/ o.s.ř.), dospěl k závěru, že odvolání je opodstatněné.

V projednávaném případě byla exekuce zahájena dne 18.6.2009 a exekučním titulem byl rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 6 ze dne 9.1.2009, sp.zn. 27 C 288/2008. Dluh povinného vznikl z titulu smlouvy o vydání Citibank gold kreditní karty ze dne 19.1.2007, tato smlouva byla vypovězena dopisem ze dne 23.5.2008 a dluh se stal splatným ke dni 2.6.2008. Ke vzniku dluhu částečně došlo i za trvání manželství povinného a jeho bývalé manželky, které bylo rozvedeno rozsudkem ze dne 12.6.2007, jenž nabyl právní moci dne 25.7.2007. Soudní exekutor postihl exekučním příkazem ze dne 29.2.2016 bytovou jednotku, jejímž vlastníkem se bývalá manželka povinného stala na základě kupní smlouvy uzavřené dne 6.6.2012 s účinky vkladu ke dni 1.10.2012.

V projednávaném případě se manželka povinného domáhá zastavení exekuce dle § 262b o.s.ř., ve znění účinném od 1.7.2015, který se dle čl. II odst. 1 zák.č. 139/2015 Sb. použije i na řízení zahájená přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona. Zvláštním právním předpisem, který se použije pro posouzení, že výkonem rozhodnutí je postižen majetek v SJM nebo majetek manžela povinného ve větším rozsahu, než jak připouští zvláštní právní předpis, je občanský zákoník platný ke dni vzniku dluhu (tedy zák.č. 40/1964 Sb.), tedy právní a skutková situace, která byla v době uzavření smlouvy o vydání kreditní karty mezi povinným jako dlužníkem a právním předchůdcem oprávněného.

Dle § 143 písm. b/ obč. zák. společně jmění manželů tvoří závazky, které některému z manželů nebo oběma manželům společně vznikly za trvání manželství, s výjimkou závazků týkajících se majetku, který náleží výhradě jednomu z nich, a závazků, jejichž rozsah přesahuje míru přiměřenou majetkovým poměrům manželů, které převzal jeden z nich bez souhlasu druhého.

Dle § 144 obč. zák., pokud není prokázán opak, má se za to, že majetek nabytí a závazky vzniklé za trvání manželství tvoří SJM.

Dle §150 odst. 2 obč.zák. Práva věřitelů nesmí být dohodou dotčena.

Pro projednávaný případ však není podstatné, zda vymáhaný dluh patří či nepatří do SJM, ale spíše to, zda jej lze uspokojit z majetku spadajícího do SJM či případně bývalého SJM účastníků. V projednávaném případě z nesporných tvrzení účastníků a listin založených ve spise vyplývá, že do SJM účastníků patřil pouze družstevní podíl spojený s členstvím v BD, který byl dohodou účastníků po zániku manželství a po vzniku předmětného dluhu vypořádán. Není tedy pochyb o tom, že dohoda o vypořádání družstevního podílu zkracovala věřitele povinného a je ve vztahu k oprávněnému ve smyslu § 150 odst. 1 a 2 obč. zák. neúčinná. Předmětem exekuce však není postižení tohoto družstevního podílu, ale postižení bytové jednotky, jejímž vlastníkem se bývalá manželka povinného stala v roce 2012, tedy pět let po zániku manželství. Předmětný příkaz soudního exekutora tedy postihuje majetek, který nelze pro dluh, jenž vznikl povinnému a jeho bývalé manželce za trvání manželství, exekucí postihnout (§ 268 odst. 1 písm. d/ o.s.ř.), a proto odvolací soud napadené usnesení tak, že exekuci v rozsahu, pokud je prováděna prodejem na základě exekučního příkazu, kterým byla postižena předmětná bytová jednotka, zastavil.

Výrok o nákladech této fáze exekučního řízení je odůvodněna dle § 271 o.s.ř. a § 89 e.ř., když manželka povinného byla se svým návrhem úspěšná a vznikly jí náklady za právní zastoupení advokátem, jež jsou tvořeny třemi úkony právní pomoci po 4530,- Kč (převzetí věci, návrh na zastavení exekuce a odvolání, § 11 odst. 2 písm. e/ vyhl. č. 177/1996 Sb.) a třemi režijními paušály, tedy celkem částkou 14.490,- Kč.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení je přípustné dovolání k Nejvyššímu soudu ČR prostřednictvím soudu I. stupně ve lhůtě dvou měsíců ode dne jeho doručení, avšak jen za splnění podmínek dle § 237 o.s.ř., tedy jestliže napadené rozhodnutí odvolacího soudu závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně, anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak.

V Praze dne 12. prosince 2017

JUDr. Milan Chmelíček, v. r.
předseda senátu

Za správnost vyhotovení:
Marta Vyhnalová

U S N E S E N Í

Obvodní soud pro Prahu 10 rozhodl soudcem JUDr. Jiřím Kalašem, Ph.D.
ve věci exekuce

oprávněného (oprávněné): **Komerční banka, a.s.**, se sídlem: Na Příkopě 969/33, 114 07,
Praha 1, IČ: 45317054
zastoupeného (zastoupené): JUDr. Josef Kešner, AK Lukavecká 1732, 193 00, Praha 9 -
Horní Počernice

proti

povinnému (povinné): **Ing. V. S**

Manželka povinného: **M. S.**

t a k t o :

I. Exekuce nařízená pověřením Obvodního soudu pro Prahu 10 č.j. 54 EXE 862/2015-10, ze dne 18.2. 2015 provedená exekučními příkazy č.j: 168 EX 660/15-10, 168 EX 660/15-11, 168 EX 660/15-13, 168 EX 660/15-16, 168 EX 660/15-17, 168 EX 660/15-18 a 168 EX 660/15-19 co do následujících položek:

- byt, číslo bytové jednotky, umístěný v bytovém domu č.p., který je součástí pozemku parc. Č., pozemku parc. Č., pozemku parc. č., a podílu na společných částech domu o velikosti, vše zapsáno na LV č.,
- garáž, č., umístěná v bytovém domě č.p., který je součástí pozemku parc. č., pozemku parc. č., pozemku parc. č. a podílu na společných částech domu o velikosti, vše zapsáno na LV č.,
- podíl o velikosti na pozemku parc. č., pozemku parc. č., pozemku parc.č., součástí pozemků je bytový dům č.p. (LV) v k.ú. Strašnice, obec Praha, okres Hlavní město Praha, vše zapsáno na LV č.
- pohledávka (peněžní prostředky) na základě smlouvy o penzijním připojištění č. u České spořitelny – penzijní společnost, a.s.
- pohledávka (peněžní prostředky) z účtu č. a účtu č. u Komerční banky, a.s.
- stržená část mzdy/platu/ jiného příjmu u plátce mzdy České správy sociálního zabezpečení .

částečně **z a s t a v u j e .**

O d ů v o d n ě n í :

Pověřením Obvodního soudu pro Prahu 10 č.j. 54 EXE 862/2015-10, ze dne 18. 2. 2015, byla nařízena exekuce pro pohledávku oprávněné na základě vykonatelného rozhodnutí, kterým je rozhodnutí Obvodního soudu pro Prahu 10, č.j.: 11 C 65/2013-53 ze dne 31.10.2013. Vedením exekuce byl pověřen soudní exekutor Mgr. Petr Micka, Exekutorský úřad Rokycany.

Dne 20.5.2016 byl soudu doručen prostřednictvím soudního exekutora návrh manželky povinného na částečné zastavení a odklad exekuce, o kterém bylo rozhodnuto na základě Usnesení obvodního soudu pro Prahu 10 č.j.: 54 EXE 862/2015-25 tak, že návrh manželky povinného na částečné zastavení exekuce se zamítá. Proti citovanému usnesení podala manželka povinného v řádné odvolací lhůtě dne 9.6.2015 odvolání. Usnesením městského soudu v Praze č.j. 20 Co 294/2015 – 48 ze dne 17.8.2015 bylo rozhodnuto tak, že usnesení soudu I. stupně se zrušuje a věc se mu vrací k dalšímu řízení. Hlavním důvodem zrušení usnesení soudu I. stupně byla ta skutečnost, že se soud I. stupně nezabýval zjištěním, jaký majetek, či práva manželky povinného jsou předmětnou exekucí postiženy a ani nijak nezhodnotil tvrzení manželky povinného s nabízenými důkazy, že exekucí vymáhaný dluh povinného nespadá do společného jmění manželů.

Dne 23.5. 2016 podala manželka povinného u zdejšího soudu na jeho výzvu doplnění návrhu na odklad a částečné zastavení exekuce, ve kterém mimo jiné uvedla, že mezi ní a povinným bylo rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 10 ze dne 22.5.1997, č.j.: 23 C 31/97 – 13 zrušeno bezpodílové spoluvlastnictví manželů a to dne 14.10.1997. Exekutor Mgr. Petr Micka ovšem postihl vydáním exekučních návrhů její výlučný nemovitý majetek, majetková práva a jiné peněžité pohledávky z penzijního připojištění a běžné účty. Na základě výše uvedených skutečností navrhuje, aby byla částečně zastavena exekuce vedená soudním exekutorem pod sp. zn.: 168 EX 660/15 a následně byl ze soupisu vedeném pod touto spisovou značkou vyškrtnut majetek ve výhradním vlastnictví manželky povinného, a to :

- byt, číslo bytové jednotky, umístěný v bytovém domu č.p., který je součástí pozemku parc. Č., pozemku parc. Č., pozemku parc. č., a podílu na společných částech domu o velikosti, vše zapsáno na LV č.,
- garáž, č., umístěná v bytovém domě č.p. který je součástí pozemku parc. č., pozemku parc. č., pozemku parc. č. a podílu na společných částech domu o velikosti, vše zapsáno na LV č.,
- podíl o velikosti na pozemku parc. č., pozemku parc. č., pozemku parc.č. 3023/3, součástí pozemků je bytový dům č.p. (LV) v k.ú. Strašnice, obec Praha, okres Hlavní město Praha, vše zapsáno na LV č.,
- pohledávka (peněžní prostředky) na základě smlouvy o penzijním připojištění č. u České spořitelny – penzijní společnost, a.s.
- pohledávka (peněžní prostředky) z účtu č. a účtu č. u Komerční banky, a.s.
- stržená část mzdy/platu/ jiného příjmu u plátce mzdy České správy sociálního zabezpečení .

Povinný ve svém vyjádření zcela souhlasil s tvrzením své manželky a uvedl, že jejich bezpodílové spoluvlastnictví manželů bylo zrušeno rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 10 ze dne 22.5.1997, před vznikem jeho výhradního dluhu poté, co tento rozsudek nabyl právní moci. Dluh proto dle jeho mínění nespadá do společného jmění manželů.

Oprávněný se k doplňovacímu návrhu nevyjádřil, pouze se vyjádřil dříve v odvolacím řízení, když uvedl, že souhlasí s napadeným rozhodnutím soudu I. stupně a navrhl jeho potvrzení.

Z rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 10 ze dne 22.5.1997, č.j.: 23 C 31/97 – 13 vyplývá, že bezpodílové spoluvlastnictví žalobkyně M. S., nar., bytem a žalovaného Ing. V. S., nar., bytem a tamtéž je podle ust. §148a odst. 2 obč. zák. zrušeno. zrušeno a to dne 22.5.1997 .Rozsudek nabyl právní moci dne 1.10.1997.

Z dohody o vypořádání bezpodílového vlastnictví manželů ze dne 14.10. 1997 vyplývá, že exekucí vymáhaný dluh vznikl povinnému v roce 2005 poté, co bylo bezpodílové spoluvlastnictví v roce 1997 zrušeno a vypořádáno .

Z obsahu exekutorského spisu, který si soud vyžádal jako podklad pro toto rozhodnutí, jakož i spisu zdejšího soudu a dalších předložených listin, především z dohody o vypořádání bezpodílového vlastnictví manželů ze dne 14.10.1997 vyplývá, že exekucí vymáhaný dluh vznikl povinnému v roce 2005 tedy až 8 let poté, co bylo bezpodílové spoluvlastnictví v roce 1997 řádně zrušeno a vypořádáno . K tomu lze poznamenat, že k vymožení závazku vzniklého za trvání manželství jen jednomu z manželů lze nařídít výkon rozhodnutí na majetek patřící do zaniklého společného jmění (bezpodílového spoluvlastnictví), které v době zahájení vykonávacího řízení nebylo vypořádáno. V tomto případě pak jednoznačně nastala ta situace, že zaniklé bezpodílové spoluvlastnictví manželů bylo vypořádáno ve smyslu § 149 odst. 4 obč. zák., ve znění účinném do 31.7.1998 a tudíž nelze majetek, jehož výlučnou vlastnící se stala manželka povinného postihnout v exekučním řízení, vedeném proti jejímu manželovi. Pokud tedy bylo za trvání jednoho manželství soudem zrušeno bezpodílové spoluvlastnictví manželů jako institut manželského majetkového práva, nemohlo dojít k jeho transformaci ve společné jmění manželů jako nového institutu manželského majetkového práva. Soud má vzhledem ke shora uvedeným skutečnostem a i s ohledem na závěry Městského soudu v Praze, obsažené v jeho rozsudku 20 Co 294/2015 za to, že důvody pro částečné zastavení exekuce ohledně výlučného majetku jsou zde dány po právu, neboť nejsou splněny podmínky jeho exekučního postižení ve smyslu § 262a odst. 1 a 2 o.s.ř. a jsou zde plně dány důvody k částečnému zastavení exekuce ve smyslu § 268 odst. 1 písm. h) o.s.ř. a proto soud rozhodl tak, jak ve výrokové části uvedeno a částečně zastavil vedenou exekuci pro následující položky.

- byt, číslo bytové jednotky, umístěný v bytovém domu č.p., který je součástí pozemku parc. Č., pozemku parc. Č.,pozemku parc. č., a podílu na společných částech domu o velikosti, vše zapsáno na LV č.,
- garáž, č., umístěná v bytovém domě č.p., který je součástí pozemku parc. č., pozemku parc. č., pozemku parc. č. a podílu na společných částech domu o velikosti, vše zapsáno na LV č.,
- podíl o velikosti na pozemku parc. č., pozemku parc. č., pozemku parc.č., součástí pozemků je bytový dům č.p. (LV) v k.ú. Strašnice, obec Praha, okres Hlavní město Praha, vše zapsáno na LV č.,

- pohledávka (peněžní prostředky) na základě smlouvy o penzijním připojištění č. u České spořitelny – penzijní společnost, a.s.
- pohledávka (peněžní prostředky) z účtu č. a účtu č. u Komerční banky, a.s.
- stržená část mzdy/platu/ jiného příjmu u plátce mzdy České správy sociálního zabezpečení.

Soud je tedy toho názoru, že návrh manželky povinného na odklad a částečné zastavení exekuce zjevně splňuje požadavky stanovené ust. § 268 odst. 1 o.s.ř., písm. h) takže soud návrhu manželky povinného na odklad a částečnému zastavení exekuce jako důvodnému vyhověl.

O odkladu vzhledem k tomu, že došlo k částečnému zastavení exekuce soud nerozhodoval z toho důvodu, že by v tomto případě nebyl na místě.

O nákladech dosavadního řízení soud nerozhodoval, když i na ně, pokud rozhodnutím soudu exekuce nekončí, se vztahuje úprava provedená v ust. § 87 a § 88 ex. řádu.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení lze podat odvolání do 15ti dní ode dne jeho doručení k Městskému soudu v Praze prostřednictvím soudu podepsaného.

V Praze dne 8. června 2016

JUDr. Jiří Kalaš Ph.D., v. r.
soudce

Za správnost vyhotovení:

USNESENÍ

Obvodní soud pro Prahu 10 rozhodl samosoudkyní Mgr. Vlastou Fišerovou ve věci exekuce

oprávněné : **Dopravní podnik hl. m. Prahy, a.s.** se sídlem Praha 9, Sokolovská 217/42, IČO 00005886

zastoupené JUDr. Tomášem Sokolem, advokátem, AK Praha 2, Sokolská 60

proti

povinnému: **L. V., dř. S.**

za účasti manželky

povinného: **K. V.,**
zastoupené Mgr. Lumírem Veselým, advokátem, AK Praha 2, Belgická 38

pro 964 Kč s příslušenstvím, o návrhu manželky povinného ze dne 6.11.2018 na částečné zastavení exekuce

takto :

- I. Exekuce nařízená exekučním příkazem soudního exekutora JUDr. Juraje Podkonického, Ph.D., ze dne 19.9.2018 č.j. 067 EX 307664/10-59, příkázáním pohledávky z účtu manželky povinného č. u peněžního ústavu Česká spořitelna, a.s., se zastavuje.
- II. Návrh manželky povinného na zastavení exekuce vůči její osobě a ve vztahu k majetku patřícímu do společného jmění manželů se zamítá.
- III. Manželce povinného se náhrada nákladů řízení o částečném zastavení exekuce nepřiznává.

Odůvodnění

1. Usnesením Obvodního soudu pro Prahu 10 ze dne 30.11.2010 č.j. 55 EXE 4521/2010-3 byla nařízena exekuce k uspokojení pohledávky oprávněného podle vykonatelného soudního rozhodnutí. Provedením exekuce byl pověřen soudní exekutor. Usnesení nabylo právní moci dne 16.2.2011.
2. Manželka povinného podala dne 6.11.2018 návrh na částečné zastavení exekuce ohledně exekučního příkazu ze dne 19.9.2018 č.j. 067 EX 307664/10-59,

příkázáním pohledávky z účtu manželky povinného č. u peněžního ústavu Česká spořitelna, a.s. V návrhu uvedla, že vymáhaná pohledávka vznikla před uzavřením jejího manželství s povinným, a jelikož se jedná o dluh povinného vzniklý za účinnosti zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, nelze při vymáhání pohledávky aplikovat ust. § 732 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. Předmětný dluh povinného tak není součástí SJM a nelze ohledně něj ani postihnout majetek manželky povinného. Dále navrhla, aby byla exekuce částečně zastavena vůči její osobě a vůči majetku, který je ve společném jmění manželů.

3. Soudní exekutor postoupil návrh k rozhodnutí soudu, vyjádření oprávněné k návrhu nevyžádal.
4. Je-li dle tvrzení manželky povinného postižen majetek v rozsahu širším, než připouští zvláštní předpis, byl by dán důvod pro zastavení exekuce podle ust. § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. ve spojení s ust. § 52 odst. 1 exekučního řádu, když takové vedení exekuce není přípustné.
5. Vzhledem k tomu, že v řízení o návrhu manželky povinného jde pouze o právním posouzení, soud nenařizoval ústní jednání.
6. Nejvyšší soud ČR již ve svém rozhodnutí ze dne 23. 4. 2015 sp. zn. 21 Cdo 4525/2014 uvedl, že na exekuční řízení zahájená před 1. 1. 2013 je nutné aplikovat právní předpisy (exekuční řád a o. s. ř.) ve znění platném do 31. 12. 2012.
7. Předmětné exekuční řízení bylo zahájeno dne 16.11.2010, kdy byl soudnímu exekutorovi doručen návrh na nařízení exekuce.
8. Podle ustanovení § 42 exekučního řádu ve znění účinném do 31. prosince 2012 exekuci na majetek patřící do společného jmění manželů lze vést také tehdy, jde-li o vymáhání závazku, který vznikl za trvání manželství jen jednomu z manželů.
9. Z oddacího listu bylo zjištěno, že manželství povinného s navrhovatelkou bylo uzavřeno 13. 7. 2018.
10. Vykonávaným rozhodnutím je rozhodnutí Obvodního soudu pro Prahu 10 ze dne 2.4.2007 sp. zn. 14 C 440/2006, z čehož je zřejmé, že závazek povinného vznikl před uzavřením manželství, jedná se tudíž o jeho výlučný dluh.
11. Ze spisu soudního exekutora bylo zjištěno, že exekutor vydal exekuční příkaz dne 19.9.2018 č.j. 067 EX 307664/10-59, příkázáním pohledávky z účtu manželky povinného č. u peněžního ústavu Česká spořitelna, a.s. Exekučním příkazem je postižen výlučný majetek manželky povinného.
12. Podle právní úpravy účinné do 31. prosince 2012 nebylo možné pro pohledávku vzniklou před uzavřením manželství vést exekuci na výlučný majetek manžela dlužníka, to umožnila až právní úprava účinná od 1. ledna 2014 v zák. 89/2012 Sb. (NOZ), která však na tuto věc nedopadá.
13. I když další přijaté novely o. s. ř. a exekučního řádu (zák. č. 139/2015 Sb. a zák. č. 164/2015 Sb.) v přechodných ustanoveních uvádí, že nová právní úprava se použije i na řízení zahájená před její účinností, není takováto právní úprava v souladu s principem legitimního očekávání, které tu bylo v době zahájení exekučního řízení, kdy postih mzdy či účtu manžela povinného právní předpisy nepřipouštěly. V opačném případě by dopad nové právní úpravy měl účinky pravé retroaktivity. Zákaz pravé retroaktivity je součástí právní jistoty, jak již judikoval i Ústavní soud (například právní názor uvedený v nálezu pléna Ústavního soudu

České republiky ze dne 28. února 1996, sp. zn. Pl. ÚS 9/95, uveřejněném pod č. 16 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu České republiky, sv. 5, roč. 1996 - I. díl, a v nálezu pléna Ústavního soudu České republiky ze dne 4. února 1997, sp. zn. Pl. ÚS 21/96, uveřejněném pod č. 63/1997 Sb.).

14. S ohledem na výše uvedené proto soud uzavírá, že nelze vymáhat pohledávku povinného, která vznikla do 31. prosince 2012 před uzavřením manželství povinného a jeho manželky, z majetku ve společném jmění manželů či majetku, který se za takový majetek považuje pro účely exekučního řízení nebo řízení o výkon rozhodnutí, ani z výlučného majetku manželky povinného, tj. je třeba vycházet z ustanovení § 42 exekučního řádu účinného do 31. prosince 2012 namísto z ustanovení § 42 exekučního řádu účinného od 1. 1. 2014, resp. od 1. 7. 2015.
15. Z výše uvedených důvodů soud proto exekuci postihující účet manželky povinného částečně zastavil.
16. Návrh manželky povinného na zastavení exekuce vůči její osobě a ve vztahu k majetku ve společném jmění manželů soud však zamítl. Účastenství manželky v exekučním řízení se odvíjí od postihu majetku soudním exekutorem. (§ 36 odst. 2 exekučního řádu). Bude-li exekuce postihující výlučný majetek manželky povinného ohledně tohoto majetku pravomocně zastavena (v daném případě účet u peněžního ústavu), účastenství manželky povinného v řízení končí. Bez postihu konkrétního majetku ve výlučném vlastnictví manželky či ve společném jmění manželů v exekuci se nelze domáhat zastavení exekuce ani vůči manželce povinného, ani ohledně exekucí nepostiženého majetku ve společném jmění manželů.
17. O nákladech mezi oprávněnou a manželkou povinného bylo rozhodnuto podle ust. § 89 exekučního řádu, kdy manželka povinného sice byla v řízení úspěšná co do postihu jejího výlučného majetku, ale oprávněná svým konáním částečné zastavení exekuce nezavinila. Je to soudní exekutor, který volí způsoby provedení exekuce, oprávněná nenese odpovědnost vůči ostatním účastníkům za případné provádění exekuce mimo její zákonný rámec. Nelze tak přenášet povinnost náhrady nákladů provedení exekuce na toho, kdo zastavení exekuce nezavinil. Proto manželce povinného nebyly přiznány náklady řízení o částečném zastavení exekuce (viz nález ÚS ze dne 18. 2. 2015 sp. zn. III. ÚS 3564/2014).

18.

Poučení :

Proti tomuto usnesení lze podat odvolání do 15 dnů ode dne jeho doručení k Městskému soudu v Praze prostřednictvím soudu podepsaného.

Praha, 29. listopadu 2018

Mgr. Vlasta Fišerová, v.r.
samosoudkyně

U S N E S E N Í

Obvodní soud pro Prahu 10 rozhodl soudcem JUDr. Jiřím Kalašem, Ph.D.
ve věci exekuce

oprávněné: **RNDr. M.Š.**,
zastoupené: JUDr. Jaroslav Muroň, AK Washingtonova 9, 110 00, Praha 1

proti

povinnému: **Ing. M. A.**,

manž. povinného: **V. A.**,

pro částku ve výši 110.000,00 Kč

t a k t o :

Návrh na částečné zastavení exekuce **se zamítá.**

O d ů v o d n ě n í :

Pověřením Obvodního soudu pro Prahu 10 č.j. 54 EXE 3345/2013-11, ze dne 17. 7. 2013, byla proti povinnému nařízena exekuce k uspokojení pohledávky oprávněného, a to na základě vykonatelného rozhodnutí Obvodního soudu pro Prahu 10 sp.zn. 46 C 60/2010-43, ze dne 26. 4. 2011 (dále jen exekuční titul).

Dne 20. 2. 2015 byl soudnímu exekutorovi JUDr. Ivo Erbertovi doručen návrh manželky povinného na částečné zastavení exekuce, kde manželka povinného uváděla, že z důvodu nevědomosti přijetí závazku s vyloučením jejího souhlasu povinný přijal závazek vůči oprávněnému, z čehož dovozuje výlučnost závazku povinného nespádající do společného jmění manželů dle zákona č. 40/1964 Sb., žádá tedy o neprodlené zastavení exekuce na její osobu.

K návrhu na zastavení exekuce se oprávněný vyjádřil tak, že s ním nesouhlasí, protože exekuce je vedena pouze pro dlužné úroky z prodlení, náklady nalézacího řízení a náklady exekuce. Dle názoru oprávněného se nemůže jednat o výlučný majetek povinného, naopak je zcela zřejmé, že plným splacením jistiny půjček celkem ve výši 1.000.000 Kč přijaté za trvání manželství a splacené za trvání manželství se jedná o závazek spadající do společného jmění manželů.

Vzhledem k nesouhlasu oprávněného s návrhem na zastavení exekuce postoupil exekutor návrh na zastavení exekuce dle ust. § 55 odst. 3 exekučního řádu soudu k rozhodnutí.

Z připojeného nalézacího spisu soud zjistil, že závazek povinného byl přijat jako dluh z půjčky soukromé, nikoliv z jeho obchodní činnosti. Dále je zde zřejmé, že závazek povinného vznikl v roce 2009, jelikož splatnost půjčky nastala 1. 1. 2009. Z vyjádření Notářské komory ČR ze dne 10. 6. 2016 má soud za prokázané, že společné jmění manželů nebylo před uzavřením ani za trvání manželství uzavřeného dne 30. 9. 1977 zúženo.

Dle § 143 odst. 1 písm. b) zákona č. 40/1964 Sb. tvoří společné jmění manželů závazky, které některému z manželů nebo oběma manželům společně vznikly za trvání manželství, s výjimkou závazků týkajících se majetku, který náleží výhradě jednomu z nich, a závazků, jejichž rozsah přesahuje míru přiměřenou majetkovým poměrům manželů, které převzal jeden z nich bez souhlasu druhého. Stejnou dikci zákona převzala i novela občanského zákoníku zákon č. 89/2012 Sb. v § 710.

Půjčka povinného, z něhož plyne závazek exekuční (úroky z prodlení, náklady nalézacího řízení, náklady exekučního řízení), byl sjednán ve dnech 3. 6. 2008 (550.000 Kč) a 4. 8. 2008 (450.000 Kč), tj. za trvání manželství uzavřeného dne 30. 9. 1977. Povinný se do prodlení se splacením půjčky dostal dne 1. 1. 2009, tedy též za trvání manželství. Jak již bylo výše uvedeno, je zcela patrné, že závazek byl soukromého nikoliv obchodního rázu. Manželka povinného ve svém podání uvádí, že s předmětným závazkem nevyslovila souhlas, ovšem toto je jen podmínka návazná na první předpoklad, a to že výše závazku svým rozsahem přesahovala míru přiměřenou majetkovým poměrům manželů. Ve svém podání, jímž se domáhá částečného zastavení exekučního řízení, a to co do exekučního příkazu č.j. 149 EX 2647/13-20, nikterak nedokládá, že zapůjčené částky přesahovali rozsah jejich majetkových poměrů. Vzhledem k tomu, že povinný zapůjčenou částku oprávněnému vrátil, byť s časovou prodlevou mírně přesahující rok, lze se domnívat, že byl schopen s takto vysokou částkou běžně disponovat, tedy, že zapůjčená částka nepřesahovala míru přiměřenou majetkovým poměrům manželů.

Soud se též zabýval námitkou manželky povinného, že exekuce může postihnout majetek ve společném jmění manželů, ovšem nikoliv výlučný majetek manžela povinného. Dle názoru manželky povinného je výše uvedený exekuční příkaz v rozporu s § 262a odst. 2 o.s.ř.

Dle § 262a odst. 2 o.s.ř. soud vychází z obsahu listiny o úpravě společného jmění manželů a z jejího vzniku, respektive jejího zápisu do Seznamu listin o manželském majetkovém režimu.

Dle § 262a odst. 4 o.s.ř. lze vést výkon exekuce příkázáním pohledávky z účtu manžela povinného, jde-li o vydobytí dluhu, který patří do společného jmění manželů.

Jak bylo výše uvedeno společné jmění manželů povinného a manželky povinného nebylo žádnou listinou upraveno. Lze zde tedy použít dikci § 262a odst. 4 o.s.ř., jelikož jak je výše uvedeno, závazek povinného spadá do společného jmění manželů.

Z výše uvedených důvodů soud rozhodl o návrhu manželky povinného na částečné zastavení exekuce, co do exekučního příkazu č.j. 149 EX 2647/13-20 tak, že je zamítl.

O nákladech dosavadního řízení soud nerozhodoval, když i na ně, pokud rozhodnutím soudu exekuce nekončí, se vztahuje úprava provedená v ust. § 87 a § 88 ex. řádu.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení lze podat odvolání do 15 dnů ode dne jeho doručení k Městskému soudu v Praze prostřednictvím soudu zdejšího.

V Praze dne 12. září 2016

JUDr. Jiří Kalaš, Ph.D., v. r.
soudce

Resumé

HOLÁ, Barbora. *Partial suspension of execution against the property of the debtor's wife.* Plzeň: Fakulta právnická Západočeské univerzity v Plzni, 2020, 130 s.

Keywords: Execution, Debt, Wife of the debtor, Partial suspension of execution

The main aim of this work was to analyze in detail the issue of partial suspension of execution against the property of the debtor's wife, especially with regard to the amendment made by Act No. 139/2015 Coll. It can be stated that this objective has been fulfilled. Partial chapters of this work were, besides theoretical information, drawn from professional literature and legal regulations, supplemented by significant decisions on this issue, especially by the Supreme Court of the Czech Republic, when the decision-making practice of courts in this area plays an important role. It is precisely the decision-making practice that has given primacy in certain areas in the past, and the law subsequently reflected it through the diction of amendments. This is pointed out in many places in this work. In general, within this issue, the legislature “knocks” for the decision-making activities of courts, especially the Supreme Court of the Czech Republic, where it decides by its decision-making activity to imagine the development of the issue and throws defects raised eg in transitional provisions. The individual chapters are, of course, supplemented by the author's observations from judicial practice and her reflections on the issue.

The first chapter of this work is a chapter focused on the theoretical character, which is necessary with respect to the following chapters and the purpose of the work. The first chapter briefly introduced the basic concepts related to the issue with reference to their historical development. The institutes of execution and marital property law are defined here. The historical perspective of the above-mentioned institutes is adapted to other parts of the work, where the institute of matrimonial property law puts more emphasis on modern history, which can then be used in contemporary judicial practice. On the other hand, the Institute of Enforcement is devoted to history only to give an idea of the evolution of the Institute. Both institutes within the first chapter define the basic terms for these institutes defining terms such as court bailiff, parties, enforcement order,

execution process, institute of cessation of execution and institute of matrimonial property law.

The second chapter of this work is a chapter of mixed character, where the theoretical character is already combined with the practical one. The chapter reflects decisive concepts important for practical decision-making on the issue. It states not only theoretical and legal prerequisites, but, as already outlined in the introduction, states a different view of the decision-making activities of the courts. This chapter is the chapter in which we will find the basis, both legal and case-law, for the following chapter. There are defined principles and procedures that must be followed in the actual decision-making on the proposal of the spouse of the debtor for partial suspension of execution. However, it cannot erroneously conclude that these are dogmatic principles and procedures, as, as was clear in the following chapter, what applies in general may not apply to the exception forgotten by the legislature. These procedures must be treated in the same way as individual litigations, ie not on a flat-rate basis, but on an individual basis, taking into account the specificities of each dispute and its differences arising from life itself.

The third chapter of this work is then a completely practical chapter. There are four specific cases, which have already been decided by the court of execution. These examples were chosen not randomly by the author of the thesis, but they are representatives of the topics discussed in the work, which are in some respects interesting, different, more complex. The author performs a detailed legal analysis of selected cases. It demonstrates particular specifics, potential differences from the previous chapter of the defined legal anchors and applies to them extensive case law especially the Supreme Court of the Czech Republic, but also the Constitutional Court of the Czech Republic. Aids for working with this chapter are the author's home court decisions provided to the readers in an anonymized form.

The last chapter compares the Czech legislation of the institute of partial suspension of execution against the property of the wife of the debtor with the legislation of the Federal Republic of Germany and the Slovak Republic, with regard to the relationship of these laws. The comparison showed that, surprisingly, neither of the legal systems contains a perfect solution to the issue, but both of them can be inspired by possible further amendments or rectification efforts of

legislators. From the Slovak legislation, it would be appropriate to adopt the principle of territoriality of court executors, which is considered as one of the options within the upcoming amendment to Exe. řád. In the context of the German legislation, the author would recommend inspiration to the legal regime of matrimonial property law. This amendment would greatly simplify the issue on which the work is focused.